

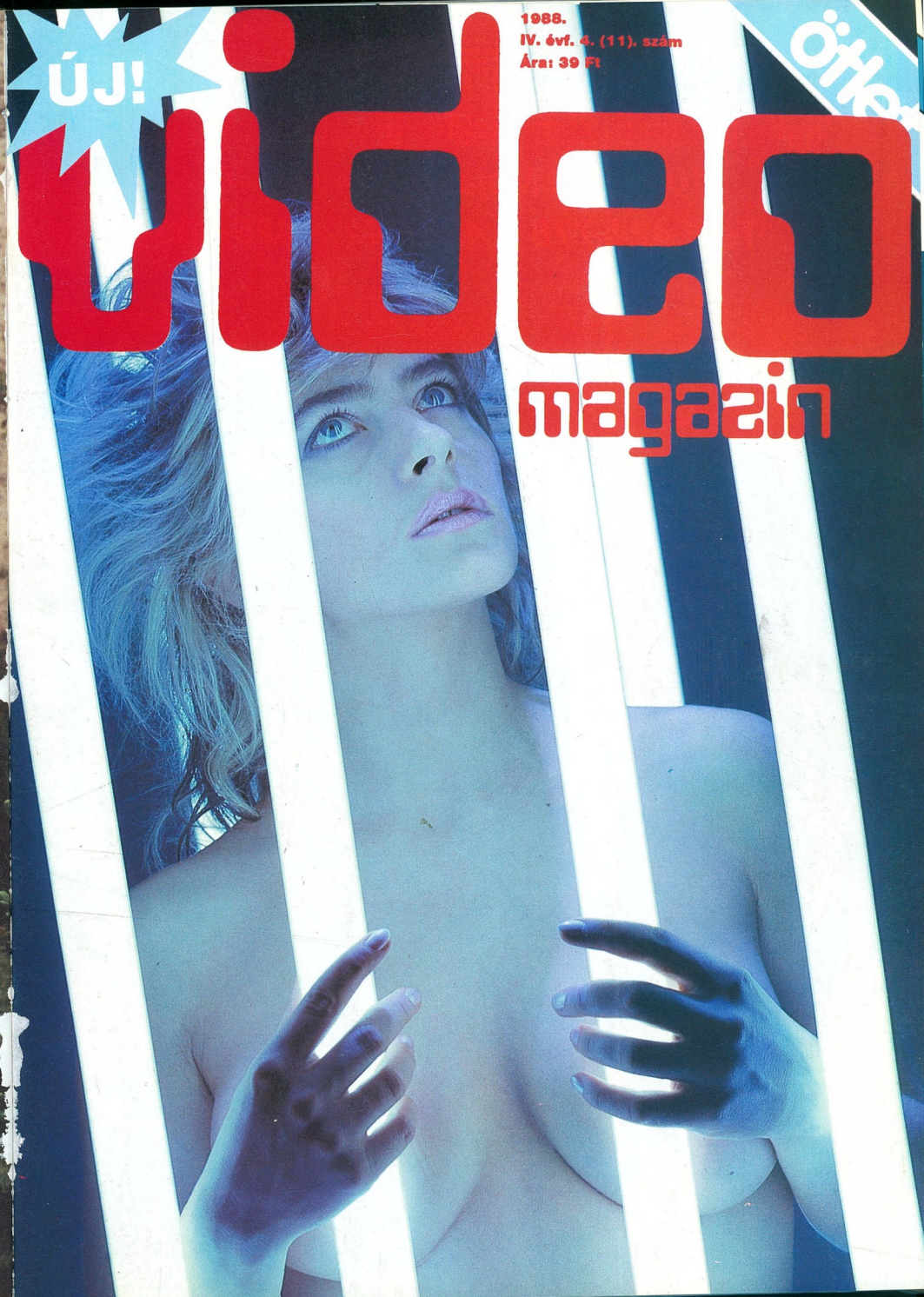
ÚJ!

1988.
IV. évf. 4. (11). szám
Ára: 39 Ft

ötlet

video

magazin

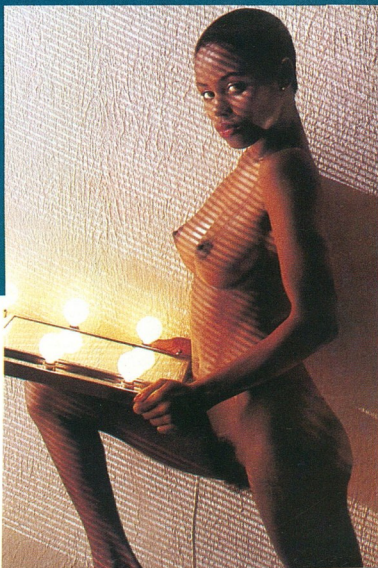
Kedves Olvasó!

Ülök a fotelban, mint szerte az országban milliók így vasárnap este, és ernyedten nézem a televízió képernyőjén azt a rózsaszín mosolyú, kövérkés embert, aki csak úgy ontja ránk a válogatott közhelyeit. A második programon nemzetközi törverseny középöntője folyik, így hát szibbak tovább a hétvégi ellenműsoron (nevezzik jobb híján „ellenműsornak” azt, ami annyira unalmas, hogy mindig inkább a hirdetett igék ellenkezőjét vagyok hajlamos elhinni), s feltehetően a hervasztó kábulat teszi velem, hogy félálomban a képmagnó távvezérlője után nyúlok (csak a képmagnó távvezérelhető, illetve a videobemeneten keresztül a tévé csatornaváltó funkciója is), szóval fogom a távvezérlőt és nyomogatom rajta az „FF”, vagyis a Fast Forward, a gyors képkereső gombját.

Mániákus és szórakozott videósként elfelejtetem, hogy a műsort nem tudom gyorskeresővel odébb csévélni, amint az unalmasabb filmrészeknél szokás, mert ezt a kazettát nem egy amatőr videomagnóban, hanem egy stúdióban játszószék le. A kép tehát nem mozdul, ömlik az ellenmútor rendületlen. Egyelőre központi antenna híján csak a tévé kikapcsolása vagy egy videokazetta vált meg a profi technológiával készült amatőr műsoroktól. De már fejünk felett repkednek a műholdak, amelyek év végére egyes számítások szerint százezer hazai háztartásnak nyújtanak alternatív szórakozási lehetőséget.

S ahogy a tetőkön egyre gyarapodó parabola-antennákat figyelem, az infláció mellett ez lesz a másik tervadat, amit biztosan túl fogunk teljesíteni.

Biró Zoltán

videó ötlet

magazin

VIDEOVILÁG

Pillantás a profi videó világába	10
Akár hiszi, akár nem	10
Az LDK 90-től az S-VHS-ig	10
Ez nem tuberkulózis	11
És egy U-Matic editáló	12
A Saca-felvévők	12
Nem mehetünk el szó nélkül	13
Optikai előtétek	13

VÁSÁRLÁS

Itt az új forgalmi érték!	34
Dollárért - idehaza	35
Forintos kazetták	36
Utazási körkép	36
Keres - kínál	37

KISLEXIKON

17

FILMGLÓBUSZ

Max Headroom • A veszedelmes barátón • Vidám szellemvadászok • A tökéletes férfi	4
La Bamba • Randov egy ismeretlen-nel • Ejszakai játékok • Jégkockák	6
Fassbinder elveszett tisztessége	9
AIDS és VIDEO	27
Szerelem és erotika a film-művészetben 7.	38
Az én Vietnam-filmem	46

KILÁTÓ

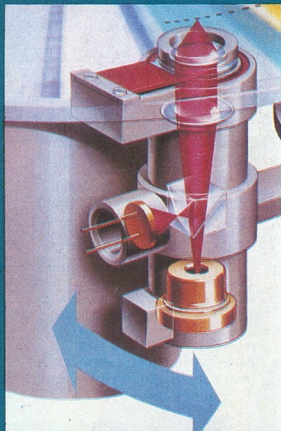
Amerika: a legnagyobb piac	22
Ma már agrém!	22
Jók a profiknak is	23
Sokasodó HDTV	23

TESZT ÉS TECHNIKA

Megmunkáltunk egy FUNAI-t és egy GRAETZ-et	14
100 Hz-es tévé	18
A Csillagfény díszletei mögött	28
A lézer disc	41

HÁZUNK TÁJA

Kallódó videók	30
Ami a mozikban nem látható	30
Hírek	31
Sikerlista	32
Videóta	32
Kivételezés	33

Az Ötlet hellepp magazinja • Felelős szerkesztő: Horváth Béla
Szerkesztő: Biró Zoltán • Művészeti szerkesztő: Kerék Antal
Képszerkesztő: Kiss Árpád • Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103-105.
Levél cím: Budapest 1986 • Telefon: 203-803, 203-804 • Telex: 22-7363

Kiadja az Ifjúsgági Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó: dr. Király G. István igazgató • Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16.

Kossuth Nyomda, Budapest 88.0298 • Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta

Címnap: Batha László
HU ISSN 0237-5141

Vidám szellemvadászok I.

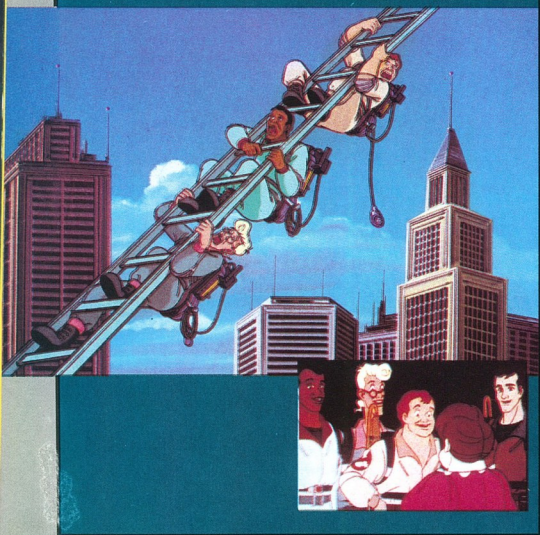
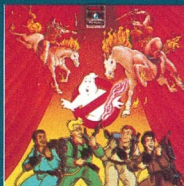
(REAL GHOSTBUSTERS)

Végre egy mulatságos rajzfilm-sorozat, amit nyugodt szívvel lehet ajánlani a gyerekeknek, akik egyebet sem látnak a videón – még a nekik szánt filmek leg-többjében is – mint iszonyatot és véres erőszakot. Ebben a sorozatban, amelyben most egy ka-zettán lévő három folytatását mutatjuk be, vidám és mulatsá-gos szellemvadászlúk kalandjaival ismerkedhetünk meg.

Az első filmbetét címe „Knock-knock”, ami körülbelül annyit jelent, hogy „Kop-kop”. A New York-i metróban titokzatos ajtóra bukkannak a munkások. Mielőtt még kinyithatnák, hogy megnézzék, mi van mögötte, az ajtó magától kicsapódik és gonosz „szellemi” energiák szabadulnak rá a metrórendszer-re, amelyek lehetlenné teszik a normális működést. A rend helyreállítása a vidám szellemvadászok fickóira vár. Az ellen-séges hatalom félszke felé haladva elhaladnak az elveszett lelkek mellett, megküzdnek egy föld alatti hurrikánnal, ám végül sikerül aktiválniuk a részecskegyorsítójukat, hogy „kiki-tassák” a gonosz szellemeket.

A második filmben a szellemvadászok jól megérdemelt szabadságukat töltik New Orleansban egy parapszichológiai kongresszuson. A szállodájuk azonban nem valami fényes, arról nem beszélve, hogy szűnet nélkül „nyomja” egy jazz zenekar is az ipart, egy perc nyugtot sem hagyva a cimborák-nak. Mikor aztán a zenészeket közelebről is megnézik, kide-rül, hogy a Gonosz szellem megtestesülése ők és a város lakói úgy próbálják uralkodni elé hajltán, hogy amíg játszanak, visszafordítják az időt. A dolgot tovább bonyolítja, hogy a szellemvadászok a speciális felszerelésüket New Yorkban hagyták. De aztán feltalálják magukat és kifejlesztik a szel-em-blues leghatékonyabb ellenszerét, a rock'n' roll-t...

A harmadik filmben az egyik szellemvadász apukája is bekapcsolódik a harcba, mert rossz a lelkiismerete. Ugyanis szellemvédő poncsokat adott el, amelyek valójában semmit sem érnek a szellemekkel szemben. Így hát az Apogon nevű expedíciós hajó legénysége hiába áll magára a poncsot, elragadják őket a szellemei. A fiúk persze az elkészeredett poncskereskedő segítségére sietnek.

Max Headroom

Az angol Channel 4 televíziós társaság műsorvezető után ku-tatók legújabb zenés videoo-rozatok élhőse. Olyasvalakit ke-restek, akinek markánsak a vonásai, nemzetközi viszony-latban is sikervárományos és a külseje összetéveszthetel-len. Egy fiatal reklámszakem-berűk javaslatára elhatározták, hogy nem folytatják tovább a fáradságos keresgélést, ha-nem ők maguk „alkotják meg” az ideális műsorvezetőt.

„Nyersanyagként” Matt Fre-wer filmszínészt használták fel, akinek a fejére egy speciá-lis maszkot húztak, a fejé bub-ára parókat biggyesztettek és a szemére acélkék kontaktlen-csét helyeztek. Az így keletke-zett műarcot egy erre a célra kidolgozott grafikai számító-gépprogrammal tovább „ide-

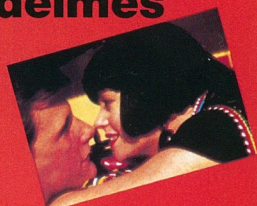
genítették”, a színes hangját pedig szintetizátorok segítsé-gével eltorzították: Max Head-room megszületett!

Az új sztárnak fantasztikus sikere lett, már az első adás után Max nevével az ajkukon bújtak ágyba plüssmackóikkal a szengébb korosztály tagjai akiket valósággal megbaboná-zott a „műfiú”. Megkezdődött a Max Headroom-kultusz és s-örület. A készítők négymillió dollárért (!) adták el a figurát reklámcélokra a Coca-Cola cégnek, amely Maxszel száll ringbe a Pepsi üdvöskéi, Ti-na Turner és Michael Jack-son ellen. Azóta Maxnek már volt egy önálló talkshowja (pardon: telefonári) és szer-ződést kapott egy izgalmas filmsorozat főszerepére. A legeslegújabb részben,

A veszedelmes barát

(SOMETHING WILD)

USA, 1987
Főszereplő: Jett Daniels,
Melanie Griffith
Rendezte: Jonathan Demme
104 perc

Öveket becsatolni, újabb yuppie-film következik! (Yuppie: fiatal, nyugalni üzleti körökben élő és dolgozó „karrierértelmi-ségi”) A történet főszereplője Charles Briggs New York-i adótanácsadó rendezett anyagi és családi élettel, két bős gyermekekkel és egy csinos feleséggel.

A jóképű fiatalember a 100%-os yuppie-ideál megtestesítő-je, vagyis törekvő, kötelességű, ambiciózus, viszont fantáziátlan és egyetlenségű dolog érdekli: a pénz. Eppen szokásos ebédjét fogyasztja a sarki pizzásnál, mikor gondol egy nagyot és fizetés nélkül kilép az ajtón. Az étkézdé tulajdonosa ezt nem veszi észre, a szép és excentrikus Lulu viszont igen. Eppen arra jár a színesre pingált hatalmas „cirkálójával” és felajánlja az alkalmi svindlernek, hogy elviszi a munkahelyé-re. Am az utazás nem a férfi munkahelye előtt ér véget, hanem sok-sok kilométerrel tovább, a szép Lulunak ugyanis tisztességtelen szándékai vannak a védtelen yuppie-val szemben. Egy útszéli motellben szabályosan megerőszkolja és ezzel – úgy mond – „tűzhányót szabadítan” a férfi lelkében és testében.

Az erotikus film hamarosan krimibe csap át: az újdonsült szerelmespár összefut Lulu férjével, aki egyenesen a börtön-ből érkezett. A találkozás eredménye: a vadállatias férj kirá-ból egy zenkikutat, félholtra veri Charlie-t és megpróbálja azt a látszatot kelteni, hogy ő volt a támadó, ráadásul elira-bolja a neje öngyágóságát. A kis híján kétórás film második felében aztán felmerül, hogy a férj talán mégsem a férj, s hogy Lulu talán mégsem az, akinek játssza magát.

Erdemes néhány szót szólni a kiváló színészi teljesítményt nyújtó női főszereplőről, Melanie Griffithről. Az édesanyja Hitchcock Madarak című filmjébe vált világhírűvé (a neve Tippi Hedren, ő alakította a fiatal szőke nőt) és a film forgatá-sakor a kis Melanie is ott lábatlanoktól a stáb körül, igaz, nem sokáig, mert Hitchcock hamar elzavart minden gyereket a forgatásról. Helyette viszont Melanie-nak ajándékozott egy kopszobán fekvő kisbabát, ami az édesanyját ábrázolta a híres filmbeli kosztumban – bizarr ötlet a bizarr Mestertől.

egészen pontosan 1988. február 4-én Max ünnepelesen bejelentette, hogy indul az Egyesült Államok elnökválasztásán...

A legelső történet címe Végzetes reklámok és egy tévétársaságnál játszódik. Edison Carter a Network 23-nak, a világ legnagyobb tévétársaságának sztráripörte-re (a szerepet ugyanaz a színész alakítja, akire Max Headromot „ráépítették”) mindig és mindenütt ott van, ahol történik valami érdekes. Egy nap különös esetről szerez tudomást: valaki felrobban (!?) a tévékészüléke előtt, tévézés közben. Carter az asszisztensnőjével a titok nyomára bukkan. E szerint az úgynevezett pszichoreklámok, amelyek néhány másodperc alatt több ezer képpel bombázzák a nézőt, halált is okozhatnak, ha a tévéző sze-

Carter emlékszik, egy sorompó, amin ott a figyelmeztetés: Max Headroom.

A másik háromnegyed órási film ugyanezen a kezdeten a „Skateboard-harcosok” címet viseli, és arról szól, hogy új, véres sport terjed el

mély véletlenül a szuperérzékevények kategóriájába tartozik. Am a titkot Carter nem tudja nyilvánosságra hozni, mert a tévétársaságnak esze ágában sincs egy ilyen „semmisség” miatt a legjobban fizető reklámügyleteit elveszíteni. Az újságíró menekülni kényszerül, de egy föld alatti garázsban bekerítik az üldözői. Az utolsó, amire

a gazdagok szórakoztatására: skateboardon sikló „gladiátorok” vívnak egymással véres csatát (késell és egyéb szűrővágó-hasogató-őlé szerszámokkal), míg az egyikük meg nem hal. Ennek a gonosz örületnek csak egy ember, Max Headroom vethet véget...

A tökéletes férfi

(MAKING MR. RIGHT)

A film központi figurája a harmincas éveiben járó, intelligens, vonzó, szellemes tanácsadó, Frankie. Ügyfeleinek tanácsokat ad, miként tudnák magukat legkönnyebben „eladni”, azaz elfogadtatni. Legnagyobb szakmai sikerét azzal aratja, hogy sikerül befuttatnia egy kongresszusi képviselőt, név szerint Marcus urat. A magánéletben a kettőjük kapcsolata „nem jön össze”, ám a kudarcért kárpótolja a csinos Frankie-t az az izgalmas feladat, amit Mr. Marcus ad neki: ki kell találnia az első műember, Ulysses image-ét, a tökéletes robotot, akit egy világűrbeli utazásra szántak készíteni.

Az andro이드ról hamar kiderül, hogy mégsem olyan tökéletes, mint amilyenek alkotója hitte. Már a Frankie-vel való első találkozáskor kiég benne egy biztosíték – igaz, ezt egyszerű kijavítani úgy, hogy lecsavarják a fejét és kicserélik a hibás alkatrészt. Frankie lasscskán megszokja, hogyan bánjon a tanulóknny és buzgó szerkezettel, és hogyan verje a műfejebe a viselkedési alapszabályokat. Egy nap aztán baj történik, mert Ulysses kitor a laborból és bevásárlási orgiát rendez az egyik méregdrága ruházletben.

Nem sokkal később újabb affér szakítja félbe a viszonylag harmonikus együttműködést: Frankie egyik barátója „csábítja el” a műembert és lelkesedéssel beszél a vele átélt erotikus gyönyörökről. Igaz, a tüzés együttlét eredményeként a robotnak nemcsak a fejét csavarják el és ki, hanem az összes végtagja is kifacsarodik, s a barátó elképedten nézi, amint Frankie néhány mozdulattal újraéleszti a holtnak hitt szeretőt.

Vészesen közeleg a perc, mikor Ulyssesnek indulnia kell az ürbe, mert várja a feladat, amiért alkotója létrehozta: a fontos űrutazás. Hiába tiltakozik a robot, nincs kegyelem, Frankie könnyek között nézi a tévéközvetítést az űrhajó felföveséről, amikor csöngetnek...

Főszereplők:
John Malkovich,
Ann Magnuson
Rendezte:
Susan Seidelman
98 perc

La Bamba

USA, 1986

Főszereplők:
Lou Diamond Phillips,
Esal Morales

Rendezte:
Luis Valdez

104 perc

A történet 1957-ben kezdődik Kalifornia egy kis településén, ahol az ifjú Ricardo Valenzuela anyjával és barátjával, Rosie-val éldegél. Napközben egy gyűmölcsültetvényen dolgozik, esténként pedig gitárján játszik és arról álmodozik, hogy egyszer híres zenész lesz.

Egy nap megjelenik náluk a féltéstvére, aki meggazdagodott a kábítószerek-kereskedelemből és rábeszéli a családot, hogy költözzenek le hozzá Déltre. A sorsuk jobbra fordul: Ricardo anyja munkát talál, a fiú is beiratkozhat a középiskolába. Rosie-t viszont elcsábítja a féltéstvér, és teherbe ejti. Ric beleszeret egy osztálytársába, de a lány szülei hallani nem akarnak a kapcsolatról, mert a gavallér ereiben mexikói vér is csörgödez. Ezek után Ric szinte minden idejét a zenének szenteli.

Az első fellépés helye egy ócska lebuji, de lassacskán megnyílnak a közepes méretű kultúrházak kapui is az együttes előtt. Egy ilyen koncerten hallja meg őt egy lemezársaság producere és szerződte. Ricardo Valenzuelából Ritchie Valens lesz. A kezdeti bukkácsolás után üstökösként ível fel a fiú karrierje. Televíziós showkban lép fel, a lemezeit milliószámra vásárolják. A mexikói népdal, a „La Bamba” rockabilizációjával belép a szupersztárok szűk körü klubjába. Az édesanyjának vásárol egy villát és ő maga is éli az újdonsült milliósok kellemes életét – igaz, egyedül. Eltitolt szerelmének ír egy dalt, és bejátassa neki a telefonba. A vég azonban egyre közelebb. Ritchie országos turnéra indul, amikor a repülőgépen, amin ül, lezuhan. Nemcsak ő, de Buddy Holly és a The Big Bopper tagjai is szörnyethalnak. Ha a sors több időt hagyott volna a tehetséges fiúnak, talán ma olyan fogalom lenne a neve, mint Elvis Presley-é. A La Bamba című szám még ma is olyan népszerű, hogy egy új feldolgozása az idei Grammy-díj egyik esélyese volt. A Radio City Music Hall szakmabeli közönsége New Yorkban csaknem olyan lelkesedéssel ünnepelte a dalt, mint Whitney Houston szupersztáregyeit vagy az elképesztően, már-már túlzottan profi Michael Jacksont. Nem kétséges, hogy a film készítőinek a sláger fantasztikus sikere juttatta eszébe a hajdani tinédzserstárt, és filmre kíváncsoz tragikus életét.

Randevű egy ismeretlennel

(BLIND DATE)

Emlékeznek még a Reggelire Tiffanyánál? Vagy a Rózsaszínű Párducra? A filmek rendezője Blake Edwards a kritikák egybehangzó tanúsága szerint megint nagyüzerről vigjátékokat készített. Walter, a film főszereplője egy finanszírozási ügyekkel foglalkozó cég bürokratája. Éppen egy hivatalos vacsorán kellene részt vennie a rendkívül puritán és konzervatív japán ügyféllel, ám van egy apró bökkenő: Walter megrögzött agglegény és fogalma sincsen, kivel fog megjelenni az étteremben, amikor eleget tesz a hangúlyozottan két személyre szóló vacsorameghívásnak. A bátyja segítőkészen ad neki egy telefonszámot, ami egy olyan ifjú hölgy, aki szívesen vállal ilyen „beugrásokat”. Az öcsé lelkére köti azonban, ne hagyja, hogy a nő akár egy kortyot is igyon, mert akkor elszabadul a pokol!

Walter autójával a lány lakásához hajt, s etalál a lélegzete, mert Nadia olyan gyönyörű. Ahogy lenni szokott: szerelem az első látásra, s leledve minden jó tanács. Az étteremben természetesen bekövelezzik a katasztrófa: a becsipelt hölgy az előételnél mevelögörccsöl kap, a főételnél megássa Walter sírját, a desszertnél ki is van rugva – mégpedig azonnali hatállyal. Am mindez még csak a kezdet! Másnap Nadia exvőlegénye, David adhat mesterkedik, míg Walter, részeg álmokfutásért és tiltott fegyverviselésért a börtönben találja magát. A balszerencsés lovagnak egy jó ügyvédre volna szüksége. Pusztá véletlenségből a verszomjas és bosszúves David éppen ügyvéd, mégpedig igen-

csak sikeres; no nem arról van szó, hogy olyan kitűnő szónok volna, ugyan deho! A papája viszont a bírói székben áll, ami garancia a perek megnyerésére. Walternek siralmasan áll a szénája.

Am Nadia, aki időközben kijózanodott, tervet kovácsol új szerelme megmentésére. Megegyezik volt vőlegényével, hogy ha sikerül felmentetnie Waltert, akkor enged az erőszaknak, és hajlandó feleségül men-

ni Davidhez. Nem sokkal később Walter előtt megnyílik a börtön kapuja. Am nagyon sialnie kell, ha viszont akarja látni Nadiát, mert a házassági ceremónia már el is kezdődött...

USA, 1986

Főszereplők:
Kim Basinger, Bruce Willis

Rendezte: Blake Edwards

92 perc

Jégkeblek

(LES SEINS DE GLACE)

Hosszú, barna leomló haj. Mélytüzű szemek és biborpiros ajkak. Valahogy így kezdődik egy tipikus „végzet asszonya” személyleírása. S hogy miképpen folytatódik, arra filmek tu-catjai adnak feleletet. Georges Lautner francia filmrendező sem tesz mást Jégkeblek című filmjében, mint a jól ismert és bevált sémát követve egy varázslóan vonzó nőt – igaz, szőkét – (Mirelle Darc) állít története középpontjába.

Hogy a sztori mégse legyen unalmas, kitalál köré egy sejtelmes, vérfagyasztó történetet, meg persze szerződött két világsztárral: Alain Delont és Claude Brasseur, s máris indulhat a felvétel...

A kissé kopaszodó író (Claude Brasseur) a téli Nizza egy agglagénylakásában körmöli sorra az újabb és újabb filmfor-gatókönyveket. A tengerparton egy csinos, szőke nővel találkozik, aki azonban nem veszi jónéven kezeledését. A megígéztet férfi végül a nő kocsjai elé fekszik, s ez a „romantikus megközelítés” használat, megtudja a várva várt telefonszámot.

Az ígéretneskedő induló kapcsolat azonban a beteljesülés helyett egyre több talányt rejt magában. Megjelenik egy titokzatos fekete autó, amely állandóan követi a szerelmespárt, a lány időnként eltűnik, s végül egy jöképű ügyvéd (Alain Delon) hivatja házába az író. Itt tudja meg, hogy az ártatlan, vonzó nő tulajdonképpen gyilkos, méghozzá a saját férjét ölte meg. A börtönt csak a furlagyon ügyvéd segítségével úszta meg, aki a bíróság előtt bebizonyította, hogy védenca nem volt beszámítható állapotban a gyilkosság idején. Az ügyvéd, bár nő, szintén szerelmes a lányba, s mindent megtesz, hogy meghódítsa őt.

A történet ezek után véres fejezetekkel folytatódik. Először a lány házának kertésze lesz gyilkosság áldozata, majd az ügyvéd öccse, aki egyébként szintén a „szőke ciklon” titkos hűdolója volt. A szerencsétlen, szerelmes író időközben többször leltük, megverik – de ő mégsem adja fel. Meggyőző-dése ugyanis, hogy minden szörnyőség csak az ügyvéd képzése, s hisz abban, hogy a lányt jó útra terelheti. Naivitásá-ért majdnem az életével fizet.

Éjszakai játékok

(NIGHT GAMES)

Két asszony kocog a tengerparton, s közben persze magán-életük titkairól beszélnek. A fiatalabb boldog házasságban él egy sikeres könyvkiadóval, az idősebb pedig jó néhány férj és alkalmi kapcsolat után az öntudatos nők egyedülálló életét éli. A jelmeztervező fiatalasszony házassége – mint ahogy a nézők az első pillanatban már gyanítják – közel sem zavarmentes. Igaz, hogy férjével öszintén szeretik egymást, de egy gyermekkori riasztó élmény utóhatásaként az asszony képtelen normális szexuális életet élni. Hiába minden kedveskedés, tapintat, a döntő pillanatban hisztérikus sikolyokkal és kiabálással tiltakozik.

A férj egy rosszul sikerült születésnap ünnepség után ismét magáévá akarja tenni feleségét – ismét eredménytelenül. Reggel aztán a feleség hiába keresi élete párját, az a hollywoodi álomkertből Párizsba utazott. A két barát nő ezután egy darabig együtt üti el az időt, majd a feleség egyedül marad a hatalmas házban. Féltelmek kísértik, szellemektől tart, s végül bekövetkezik, amire számított. Egy este egy általa tervezett ruhákba és maszkba öltözött „kisértelet” jelenik meg a folyosón.

Az első rémület elmúltával meglepve tapasztalja, hogy a szellem hús-vér ember, s mi több, az is kiderül róla, hogy osztályon felüli szerető. Másnap este már várja különös látogatóját, és nem csalódik: a „kisértelet” ismét megjelenik és beteljesíti az asszony vágyát, vágyait.

Igy megy ez jó néhány alkalommal, mindig más és más öltözetben és színnyelven – szépen fotografálva, érzelmes zenével, míg végül fény derül a titokzatos szerető személyé-re. A film franciás kétértelműséggel fejeződik be, hiszen nem tudjuk meg, vajon hazatér-e a férj, s ha igen, mihez kezd majd „felgyógyult” feleségével...

USA, 1986

Főszereplők: Cindy Pickett, Barry Primus, Joanna Cassidy, Paul Jenkins, Gene Davis

Rendezte: Roger Vadim

95 perc

(Kölcsönözhető a MOKÉP Videotékából)

Francia

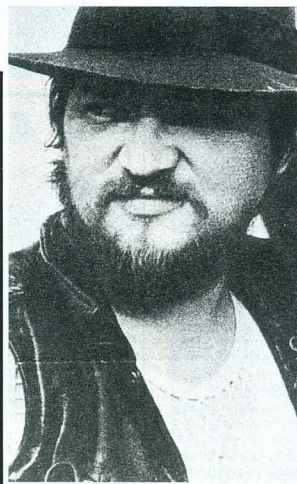
Főszereplők: Alain Delon, Mirelle Darc, Claude Brasseur

Rendezte: Georges Lautner

100 perc

(Kölcsönözhető a MOKÉP Videotékából)

Fassbinder elvesztett tisztessége

Mint egy túlgerjesztett fantáziájú újságíró líhegő riportorozatában: a filmrendező útját elhagyott, kijátszott öngyilkos szerep, kábítószerpartik, biszexuális szerelmi háborúk, provokáló színházi előadások kísérik. Kitérdelt nadrágjával és fekete bőrdzsekijével hergeli az NSZK kulturális potentáit és magazinfaló polgárraszonyait (köztük saját anyját), majd fényes délelőtt hordott liliofehér szmokinggal hőkénti ugyanezeket.

„Fekete fényt akarok!” – így szökt halála előtt operatőréhez az *En vagyok a Föld szerencséje* című filmjének előkészületekor. Fekete fényt akart, korábban olyan színesfilmet, ami fekete-fehérnek látszik. Szinte hihetetlen és persze a gerincborzoló színes magazinokba bele sem fér, hogy élete kaotikus és démonian fekete díszletei közt milyen hagyományokra építkezett és hagyományokat teremtett életművet épített föl, milyen pontos, milyen gyöngéd filmet forgatott *Rainer Werner Fassbinder*.

Számátlan színházi előadást, sőt show-t (!) rendezett, színarabokat és persze forgatókönyveket írt, saját és mások filmjeiben játszott – és összesen negyvenhárom filmet forgatott 1965 és 1982 között. Negyvenhárom film, s köztük – ahogy azt az általa gondosan épített imageból vélünk – fészületlen, zabolátlan, asszociatív dokumentumfilmek csak elvétve találhatók. Inkább adaptációk Genet, Döblin, Kroetz műveiből, (Gurrelle, Berlin, Alexanderplatz, A forgó) vagy a Huszadik Század Mitoszainak nagy figurái: Lili Marlen, Maria Braun, Lola, Veronika Voss, vagy saját életének pszichodramászerűen (minden valódai szereplő a *másik* szerepében) eljátszott jelenetei (Óvakodj a szent kurvától!) – de mindig pontos, kidolgozott dialógusok, koreografikus mozgások, festő módjára kezelt kamera.

„Moralizálás nélkül segít elfogadni a banalitást lényeginek, szentnek, anélkül, hogy banális és szenteskedő lenne” – így nyilatkozik kedves írójáról, Döblinről s annak harmincszor újrálvaolt, majd tizenöt órási filmmé földolgozott regényéről, a Berlin, Alexanderplatzról. S ez az elemzés egyben tömör összefoglalása annak a művész cénának, melyet minden művével megcélzott s legjobb filmjeivel el is ért Fassbinder. Egy elsüllyedt Atlantisz bontakozik ki a filmtipusban, amelyet megteremtleni vágyik: az *Egységés Művészet* szigete. Az a paradicsomi hely, ahol nem válik külön menthetetlenül és reménytelenül a töprengésre hajló értelmiséginek s a fogszításra hajló „tömegeknek” szánt műalkotás. Egy valaha volt s talán egyszer még lehetséges józú közönség helye, az emberi élet alapkérdéseinek agorája.

Fassbinder, aki a hatvanas évek végén avantgárd színházi áramlatok részese, sőt teremtoje volt híres-hírhedt Action Teaterjével, s később több-kevésbébb hűséggel cipelte magával akkori társait – utálta az improvizációt. Pedig dialógusait, amelyeket nemegyszer forgatás közben

lírkantolt le egy cédulára, semmivel sem emeltebbek, sürítettebbek, irodalmibbak, mint amiket az improvizáció eredményezni szokott. Sőt. A legpimaszabb közhelyek és laposságok hagyják el figurái ajkát. Igaz, keveset beszélnek. A világ egyik csodája és a Fassbinder-filmek összetevészeteletlen védjegye, ahogy a közhelyekről lehamlik az idő kérge, ahogy a szavak visszanyerik eredeti, ősi értelmüket. Mintha istenek beszélgetnének valamely görög tragédiában – úgy hangzik például Maria Braun szűkszávu és szenvedélyes ígérete börtönbe vonuló férjének: „Szeretlek, várni foglak és érted dol-

gozom”, s a férj válasza: „Szép vagy és erős”.

Hősei keveset beszélnek, ám annál többet cselekszenek: küzdenek, harcolnak, terveket valósítanak meg. Életük tragédiája tehát nem a huszadik század vég értelmességét megélt enervált passzivitás, hanem éppenhogy a megvalósult tervek *utáni* csönd, üresség s a harcok alatt észrevétlen elpárolgó tisztesség.

Keveset és közhelyekben beszélő hősei aktívak, és nem ismerik a századunkban oly elterjedt értelmiségi betegséget, a nyavalygást sem. Amilyen gyorsan és kíméletlenül cselekszenek akár mások ellen is – ugyanolyan arcrandulás nélküli nagysággal néznek szembe saját végükkel. Ezzel a korszerűtlen hősiességgel robbanhat magára évtizedek alatt összeszopórolt házát Maria Braun, ugyanezzel az öngyilkos hirtelenséggel hagyja faképnél szerelmét, akiért tíz éven át sóvárgott s a maga módján harcolt, Lili Marlen is.

Fassbindernél nincsenek kisemberek és érdeketlen sorsok. Ezért lehetséges, hogy filmjei fogyasztathatók az életlen egyébként kéjesen megbotránkozó polgárraszonyoknak, a moziért rajongó diáklányoknak, az unalmát előtű rossz nyelvtudású vendégmunkásnak is. A kezdeti évek nehézségei után ezért hozhattak anyagi hasznót is, válhattak keresett exportcikkeké.

Vonzódása a melodramához, a kommerszhez, a filmcicshöz nyílt titok volt. Meg nem valósult álma egy igazi, nagy szabású, hollywoodi csodafilm, amit, bár néha fenyegetőzött vele, nem Hollywoodban forgatott volna. Nem félt a giccsőt, hitte, hogy kezében a vásári bővítési aranyá változik.

Katharina Blum, Heinrich Böll kisregényében egy nyálcsgorgató és hazug riportorozat miatt elvesztett tisztességét egy pisztolyövessel szerezte vissza. megölte az újságíró. Fassbinder látta a kisregényből készült filmet, tudta és elismerte, hogy ennek a filmnek az óriási sikere nyitotta ki többek között öleltőte is a kapukat, amelyen belépv a napi német gondok is filmre vihetőkké váltak. De nem szerette a Katharina Blum elvesztett tisztességét. Túl gúncoltnak találta a filmet magát és túl tisztának Katharina Blumot.

A harminchat éves korában kábítószer-túladagolástól meghalt rendező életéről szóló sokrésztes riportorozat szerzőjével, a Semmi száguldo riporterevel harcba szállt. Fassbinderért nevetéses volna – szabályt nem ismerő, öngyöngö, mindent kipróbáló dühvel *ó maga* irta-teremtette meg botránykrónikáját.

Igy aztán Rainer Werner Fassbinder elvesztett tisztessége máshol keresendő: éppenséggel negyvenhárom fekete fényű filmjében.

Faragó Zsuzsa

FASSBINDER MAGYARORSZÁGON BEMUTATOTT FILMJEI

1. Miért lett R. úr ámokfutó (1969)
2. A zöldségkereskedő (1971)
3. A fételem megeszti a lelket (1971)
4. Küsters mama mennybemenetele (1975)
5. Csak azt akartam, hogy szeressenek (1976)
6. Bolwieser (1977)
7. Maria Braun házassága (1979)
8. Berlin-Alexanderplatz (1980)
9. Lili Marlen (1980)
10. Veronika Voss vágyakozása (1981)

Pillantás a profi video

Profi, professzionális: a menők, a nagymenők világa. Ahol nincs megalkuvás, ahol mindenre van megoldás. Igaz, pénzért. Sőt, sok pénzért. Például arra, hogy HDTV adást lehessen rögzíteni egy helikopterről. Ez csaknem egymillió dollár – már ami a videofelvételre illeti és annak a megoldását, hogy mindezt bezsúfolják egy helikopterbe. Ami mindenképp örült ötlet még az USA-ban is, mert mindez filmkamerával kevesebb mint századrészébe került volna...

De nem ez jellemzi igazán a profi videóaszt. Inkább az, hogy szolid, biztonságra törekvő – a jó képmínőség biztosítása mellett. Ez az, amiért a profi technika készülékei öt-tízszer annyiba kerülnek, mint az amatőr célra szánt rokonai. A különleges megoldások is emiatt adódnak, aminek aztán az a következménye, hogy nincs két egyforma stúdió és a képfeldolgozási eljárások elképesztően sok variánsa alakult ki, mert minden valamirevaló stúdió és annak műszaki gárdája meg akarja mutatni, hogy van valami a videotechnikában, amit csak ők tudnak. Persze a műsorcsere lehetőségének kényzsere határt szab ennek és így a kimenő termékek szintjén azért a kompatibilitás többé-kevésbé fennáll.

Figyelem! fordítsuk most a profi technika készülékei felé. Bemutatunk egy-egy olyan darabot, ami tipikusan *nem* az otthoni vagy amatőr piacra szánt tömegtermék. Ami egyben nem jelenti azt, hogy ezekben nincs legalább annyi szellemi produktum és emberi munka. Pedig a könyörtelen fejlődés éppen úgy söpri ezeket is, az elavultság szemétkosarába, mint a fogyasztói elektronika termékeit – a fejlődés nem áll meg. Hajlíja az emberi kíváncsiság és ami ezt kielégíteni próbálja: a tömegkommunikációs struktúrák áthatolhatatlan szövénye.

Akár hiszi, akár nem

ez a doboz egy objektív! Szögletes, hasábszerű kialakítása már utal a „profi” eszközre és ezt megerősíti a rajta olvasható felirat: J 50 x 9,5-475 mm F1,4. Nem kell bennfentesnek lenni, hogy kitaláljuk: egy ötvenszeres (!) variálós van dolgunk, amelynek fókuszátávolsága 9,5 mm és 475 mm közt változtatható, sőt ez utóbbi érték még megduplázható. Az sem mellékes, hogy fényereje 1,4 értékű. A szögletes ház magában foglalja a variót mozgó motort, az íriszvezérlést és még néhány vezérlő áramkört. Mindez 2/3 coll átlójú képzékelő-felülethez illeszthető, amely tipikus méret a profi kameráknál. A japán Canon vállalat nevéhez fűződik ennek a nem mindennapi objektívnek a kifejlesztése. Sejtethető, hogy stúdiókörülmények között általában nincs szükség ilyen óriási fókuszátfogatású objektívra. Egy

ilyen variózás elejétől végig felér egy videotrúckel... A helyszíni, riport-jellegű felvételeknél azonban (ENG és EFP: Electronic News Gathering, Electronic Field Production, azaz: elektronikus hírgyűjtés és helyszíni gyártás) pótolhatatlan szolgáltatásokat nyújthat.

E teleobjektívszerű optika mellett vannak normál és nagy látószögű objektívek is, amelyek ugyancsak el vannak látva varióval. Az itt látható Fuji gyártmányú ultra-nagylátószögű varioobjektív fókuszátávolsága 5,5 mm-től 47 mm-ig változtatható (8,5x), azonban egy beépített extender lehetővé teszi a 9,3-80 mm fókuszartományban való működést is.

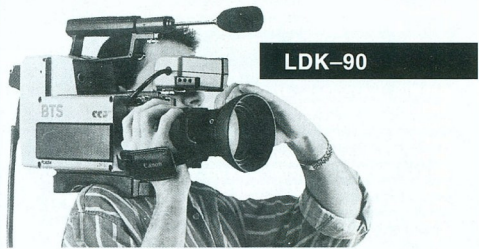

Az LDK 90-től az

Hogy a professzionális videokamerák jelentős része ma is képfelvétőt csövet használ, annak az az oka, hogy kevesen kínálhatnak olyan nagyfelbontású felvezető képzékelőt, amely a profi képmínőséghez szükséges felbontással rendelkezik. A BTS, amely a Bosch és a Philips közös vállalata, erejét egyévszázalékosan kihasználja. Az LDK 90 nevű kamera frame-transzfer elven működő CCD-eket használ, amelyeknek minden sorában 604 db képzékelő elem található, amely bőségesen elegendő ahhoz, hogy a szokásos tévéadás képmínőségét elérje. Emellett természetesen rendelkezik a CCD minden előnyével: fényérzékeny, szinte zajtalan, rövidíthető expozíciós idővel bír stb.

Profi felvételi szituációkban néha igen sok időt kell eltölteni azzal, hogy a megfelelő beállítást megtaláljuk – beleértve a világítást és a kamera elektronikus beállításait is. És mire minden kész, közbizonyi valami és a felvételt nem lehet elkészíteni. Ilyenkor segít a Hitachi SK-97D típusú kamerája és a hozzá tartozó SU-97D jelű kis számítógép, amely összesen 32 felvételi helyszíni beállítási adatait képes tárolni egy beépített 3,5 hüvelykes lemezen, melyről pillanatok alatt előhívható ismétlőskor a felvételi helyzet összes paramétere és a beállítás kb. két perc alatt reprodukálható. Tudjuk, hogy tévésorozatoknál ez mekkora jelentőségű lehet, ahol a felvételek egy éven át is eltarthatnak és pont a vége felé kell a sorozat kezdő képsoraira visszautalva valamit felvinni.

Tovább haladva a logikai sorrendben vegyünk szemügyre egy S-VHS kamkordert, profi változatban, ami azért meglepő, mert a szuper VHS alig jelent meg, máris kinyújtotta érte a kezét a profi videóás is – nem véletlenül, ahogy arról már korábban írtunk –, hiszen minőségű mutatói kielégítik a legigényesebb profi gyártót is. (Sőt, a HDTV rögzítésére is felkészítették – de erről majd máskor.) Az S-VHS komplett háttértárolással rendelkezik: van hordozható felvétel, editáló szet és EBC is hozzá, amint arról a mellékelt ábra is meggyőzhet, igaz, hogy ez már a másik nagymenő, a Panasonic S-VHS készülékét mutatja. Mindez persze egyelőre NTSC változatban, de valószínű, hogy hamarosan lesz PAL-variáns is.

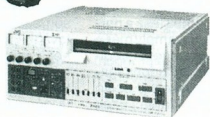
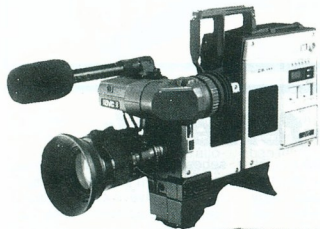
világába

S-VHS-ig

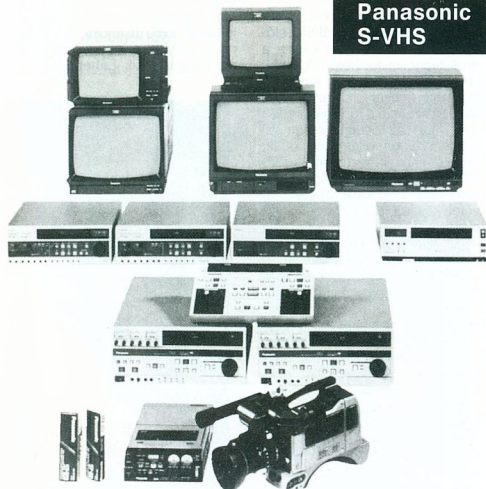
SU-97D

JVC-S-VHS

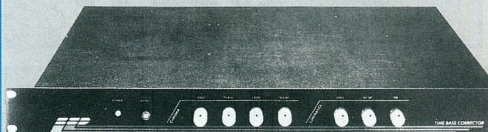

Panasonic
S-VHS

Ez nem tuberkulózis (TBC)!

Szólni kell a TBC-kről (Time Base Corrector), azaz időalap-korrektorokról, amelyek nélkülözhetetlen elemei minden utómunkálatnak és az egyes videoforrások közötti időalap-eltérések korrigálására szolgálnak (pl. képmagnó és kamera, két képmagnó stb.). Az időalap-korrektorok legfontosabb jellemzői a sávszélesség és az időablak, vagyis az a maximális időztési eltérés, amelyet a kiovasó jelhez képest még korrigálni tud. A sávszélesség megmondja, milyen finomságú videojelet (videóképet) lehet a TBC-ben tárolni. A nagyobb frekvenciahatár finomabb felbontást jelent, de ugyanakkor sürűbber kell mintát venni és tárolni ezeket, amihez nagyobb memóriakapacitás szükséges. Az időablak esetében hasonló a helyzet: minél nagyobb, annál több részletet (sorát) kell a videojeletnek egy átmeneti tárolóban tárolni, ami szintén memóriánövekedést és társzerzési problémákat jelent. Mindezek természetesen a készülék árában is tükröződnek. Meg kell jegyezni, hogy készítenek olcsó, ezer dollár alatti időalap-korrektorokat is, de ezek felbontása alig éri el a két MHz-et. Ez egy gyengébb minőségű VHS képek felel meg. Jellemző még a jel-zaj viszony, aminek 50 dB felett kell lennie, a torzítás, ami jó, ha 2% alatt van, de ezt többféle módon is megadják (differenciális fázistorzítás, differenciális erősítés, K faktor stb.). Meg szokták adni a bemeneti és kimeneti jellemzőket, mivel a TBC rendszere többféle lehet és ettől függően különbözik a csatlakozási lehetőségek is.

Képpünkön egy professzionális célra szánt időalap-korrektort láthatunk. Megjelenésében semmi látványos nincs: a gombok a színjel és a világosságjel bizonyos korrekciós lehetőségeit mutatják. A színjel vonatkozásában állítani lehet a jelszíntet (színtelítettséget), a színfázist (ez úton színhibákat, pl. rosszul beállított fehér-egyensúlyt korrigálhatunk), sőt ennél az eszköznél a korrekciót a két színtengely mentén egymástól függetlenül is el lehet végezni (bizonyos színárnyalatok korrigálása). A világosságjelnél a szintet (erősítést, azaz kontrasztot) és jelalakot lehet változtatni ekvivaláló áramkör segítségével. A szobán forgó Model 501 névre hallgató TBC az amerikai Broadcast Systems Design cég terméke. 6,4 MHz frekvenciaátviteli képessége mutatja, hogy nem otthoni VHS készülékek kiszolgálására tervezték. Időablaka ± 8 soridőnyi. (Amatőr képmagnóknál ennél sokszorosa nagyobb lengések, sebesség-ingadozások is előfordulhatnak.) Jel-zaj viszonya 58 dB. A mintavételi frekvenciája 16,11 MHz, ami azt jelenti, hogy másodpercenként több mint 16 milliószor vesz jelet a videojelelől és egy-egy ilyen mintát 8 bit segítségével tárol. Mindezt a gyors A/D konverterek és az elképzhető kapacitású tárolók teszik lehetővé. Torzítása kicsi, 1% körüli érték. A gyártó megadja a kezelőszervek szabályozási tartományát, ami általában ± 3 dB, vagyis kétszeres (illetve feleakkora) viszonyt jelent.

Többféle bemenet és kimenet közül választhatunk, ami azért praktikus, mert sokféle rendszerbe lehet ezáltal a készüléket beilleszteni. Megtalálható a közönséges video ki- és bemenet és a Dub ki- és bemenet. Ez utóbbi a közvetlen, demodulálás nélküli jelátvitelre szolgál, ami kisebb torzítással és így jobb képmínőséggel jár. A Dub ki/bemenet lehet Y/C (külön színjel és világosságjel), Y/688 és Y/629 rendszerű – e két utóbbi két-féle képmagnó rögzítési eljárásra utal, míg az első a szuper VHS rendszer részére szolgál. Az adatok további részleteire ▶

És egy U-Matic editáló

Íme, egy JVC gyártmányú High-band U-Matic editáló szett. Úgy tűnik, a JVC az utolsó, aki az U-Matic fejlesztésébe energiát fektetett, mert ez a rendszer ormótlan egyórára kazettájával – ami a hordozható U-Matic gépnél csak húsz perc – ma már nem felel meg a korszerűség követelményeinek. Zajcsökkentő és egyéb korrekciós áramkörök szolgálgják a lehető legjobb képmínőséget, melyek között van egy hétéllású ekvalizáló is, amely a világosságjel frekvenciamentének változtatásával lehetővé teszi a mindenkor optimális állapot beállítását a zaj és a képesség közötti kompromisszum segítségével. Számos automatika szolgál arra, hogy a különféle jelforrások videojelei a mesterszalagon kifogástalan illesztéssel, töretlenül kerüljenek egymás mellé – ez az editálás és általában az utómunkálatok legérzékenyebb pontja. A Dub üzemmód lehetővé teszi, hogy az egyik gépről közvetlenül (demodulálás nélkül) lehesse a videojeleket a másik gépre levő szalagra átvinni, ami jelentősen csökkenti a másolókor fellépő minőségromlást.

Asaca-fellevők

Időközben azonban folyik a lázas kutatás a tökéletesen rögzítési eljárások után. Bizonyos, hogy ezek kizárólag a digitális kódolási eljárásokra épülhetnek és az is valószínű, hogy lemez lesz a hordozók egyik formája, amely már a lézertechnika segítségével bebizonyította előnyös tulajdonságait. (Lásd a lézerdíszkekről szóló cikkünket a 41-43. oldalon.) Ezek közül ki kell emelni a kedvező mechanikai tulajdonságokat és azt, hogy a felvett anyag bármely része egy másodpercen belül elérhető. Az Asaca japán vállalat előállít azzal, amit régóta vártak a profi technika területén. Így hívják: Digitális felvételt törölhető magneto-optikai lemezen. Az igazi szenzáció a törölhetőségen van, mert az eddigi képlemez-rendszerek ennek híjával voltak, ami rendkívüli mértékben korlátozta felhasználhatóságukat: csak gyári eljárással lehetett felvételt készíteni és az nem volt törölhető.

Az Asaca két képlemezfelvételt is kínál egyszerre. Mindkettő digitálisan kódolt videojeleket rögzít; az egyik kompozit videojelekkel dolgozik, a másik komponens rögzítést alkalmaz. Tízperces felvételt lehet készíteni, természetesen kísérrhanggal együtt, amit azután törölni lehet és új felvételt lehet készíteni. A komponens rögzítőhöz tartozik egy interfész, ami lehetővé teszi a digitális formában levő videojelek feldolgozását (trükklehetőségek stb.). A lassítás-gyorsítás, állókép és gyorskeresés-hússzoros

sebességig előre-hátra mind megszozik a szalagos rendszerben is, kivéve az elérés gyorsaságát. Ez az eszköz arra való, hogy híreket, hírdetéseket lehesse segítségével feldolgozni és továbbítani, valamint igen jól lehet használni animációs és számítógépi grafikus munkáknál. Sokoldalú lehetőséget várhatóan új igényeket és felhasználási módokat hoznak majd felszínre.

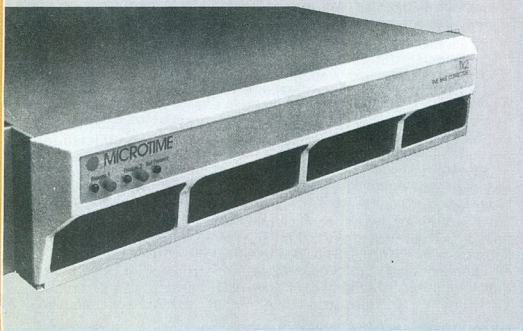
A harmadik Asaca készülék egy kompozit kódolást alkalmazó lemez rögzítő, amely egy-egy lemezen 2250 db állóképet tud tárolni, melynek mindegyikéhez 15 mp hang tartozik. Lehet csak ké-

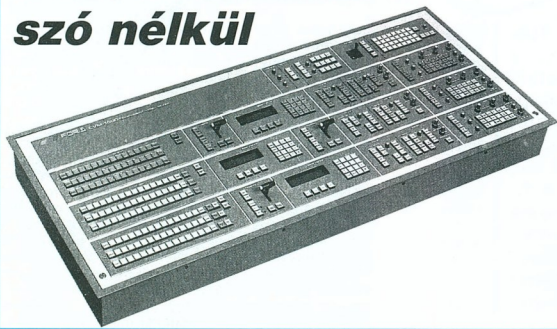
▶ helyett csak annyit jegyzünk meg, hogy ez a készülék PAL rendszerben is létezik.

A legtöbb TBC digitális effektusokat is kínál, amelyeket általában egy külön vezérlő egységgel lehet előválasztani, de akinek erre nincs szüksége, nem kötelező megvásárolnia. A legegyszerűbb TBC-k nem képesek a kép „befagyasztására” és emiatt lényegesen olcsóbbak, mint bonyolultabb rokonaik: 3000 dollár körüli áron kaphatók.

Gyakran hoznak forgalomba újabban iker-TBC-eket, amelyek igen kellemes trükklehetőséget nyújtanak két videoforrás között, ahol mindkettő képmagnó. Ezek a modellek főleg kedvező árúkkal teszik vonzóvá magukat. A két TBC egymástól teljesen függetlenül is használható. Ilyen a Microtime Tx2 modellje, amely ezenkívül arra is képes, hogy a normális sebességtől eltérő, gyorsított lejátszáskor is tökéletes képet nyújtson; ehhez azonban a bejátszó gépnek dinamikus trackinggel kell rendelkeznie.

Nem mehetünk el szó nélkül

pet, csak hangot vagy mindkettőt rögzíteni. Ideális eszköz könyvtárak, adattárak és mindenféle állóképtárolás megvalósításához, beleértve tévéhirdetéseket is.

A HDTV Japánban meglehetősen előrehaladott állapotban van és talán ez az oka, hogy az utolsó készülék egy HDTV állóképtároló, amely RGB komponens kódolást használ. 1200 db HDTV állóképet tud egy lemezen rögzíteni és ezeket egy másodpercen belül lehet elérni. E szerkezet pillanatnyilag fontosabbnak látszik az ipar számára, mint a video vagy a tévé céljaira.

Nyitva van az a kérdés, hogy mennyibe kerülnek ezek a készülékek, a felvétel meddig tárolható, mennyibe kerül egy lemez – egy-

általában mindaz, ami egy új képrögzítési rendszerrel kapcsolatban felmerülhet.

Itt kell elmondani, a digitális rögzítés mágnesszalagos változatát többen is megalkották, bemutatják, de egyelőre bizonyos tartózkodás fogadta őket. Hármat láthatunk: az Ampex, a Sony és a BTS készüléket. Kétféle rögzítési módot használnak: a D1 rendszer komponens rögzítéssel dolgozik, míg a D2 kompozit formában rögzíti a jelet.

a video keverőpultok mellett, amelyek első ránézésre féltelmeseen bonyolultnak látszanak, pedig a legtöbb esetben csak arról van szó, hogy igen sok bemenetet kell fogadniuk és sokféle úton kell azokat továbbítaniuk az adott videostúdió igényeinek megfelelően. Általában csak alapvető trükkökre képesek, mivel a különféle bővítések nagy választékban állnak rendelkezésre és ebből azt veszi meg a felhasználó, ami igényeinek legjobban megfelel. A digitális jelfeldolgozás és trükk egyre több és ma már mindenhol ott a képtároló, amely az időalapú hibák korrigálását is elvégzi, ha szükséges. A For-A nevű japán vállalat itt látható termékei mind élvonalbeliek.

A videokép-visszaadás problémái közt egyik legnagyobbat az, hogy lehet a legnagyobb videoképet elővarázsolni. Erre az Eidophor svájci (nem japán!) cég adta meg a választ mintegy húsz évvel ezelőtt. A dolog lelke, mint tudjuk, a fényerő és ezt az Eidophor úgy biztosítja, hogy nagy fényerőjű neonlámpák fényét modulálja videojelel. Az eljárás meglehetősen bonyolult, de működik és az eredmény valóban imponáns: 12 x 16 méteres videoképet kiváló fényerővel, amelyet akár több ezer ember nézhet egyszerre. Ara százezer dollár felett van... ez sem amatőr megoldás.

Optikai előtétetek

A nem-professzionális videotechnikának nincs sok gondja az optikai előtétetekkel, mivel minden amatőr kamerán megtalálható a makro állás. Így legfeljebb bizonyos trükkök miatt használ előtétet. Nem ez a helyzet a profi technikában, ahol a legtöbb objektív nem rendelkezik makróval, ugyanakkor gyakran előfordul, hogy közeli beállításokat kell eszközölni pl. nyomtatott szövegrészletről stb. Ilyenkor három dolgot lehet tenni: kihatározni használni, ahogy a jó öreg fényképezőgépeken szokásban volt; közzgyűrűt felszerelni; előtétlencsét alkalmazni. A helyszíni felvételek forgatagában nyilván csak az utolsó lehetőség használható annál is inkább, mert a legtöbb objektív fel- és leszerelése a profi kamerákon nem egy mozdulat kérdése, hanem egy félóraig is eltarthat, miközben jó esély van a prizmak és a képerzkékelő felületek sérülésére vagy elpiszkolódására. Az első két megoldás azért sem használható, mert minden kamera-objektív varió és a bázisátvolság megváltoztatásával a variózaskor életlen lesz a kép, a varió nem használható.

Az előtétlencsét egyszerűen rá kell csavarni az objektívre a frontlencse elé és ezzel meg rövidíti annak fókuszátvolságra. Az előtétlencse általában egyetlen tagból álló, pozitív meniszkuszos lencse. Csak különleges esetben áll két tagból és ilyenkor szinre korrigálják.

Mivel az előtétet az objektívre kívül szerelik fel, az nem változtatja meg a geometriai apertúrát. Az előtéteteket dioptriával jellemzik, amely kényelmes számolási eljárással adja az eredő fókuszátvolságot. Két előtét dioptriáértéke összeadódik. Ennél több előtétet feltenni nem ajánlatos, mert leképezési hibák adódnának.

TESZT

Mostani tesztünkben két készüléket szedtünk darabjaira Szakolczay Lajos, a MEEI csoportvezető mérnöke. Az elsőt tulajdonképpen olvasóink figyelmeztetése alapján utólag teszteljük, mert ez a típus a múlt év decemberében került a RAMOVILL üzletébe FUNAI VCR 4800 típuselnevezéssel, 39 900 forintért. Az igazság az, hogy elkerülte a figyelmünket, mert az 1000 darab készülék szinte pillanatok alatt eltűnt az üzlet polcairól. A második páciensünk a SKÁLA-ITT kooperációban készült gép. Azt hittük, valami egészen újat fogunk olvasóinknak bemutatni, azonban meglepetéssel kellett tapasztalnunk, hogy a GRAETZ TR 4946 stereo típusú készülék tökéletesen megegyezik az ITT által gyártott és több mint egy éve ismert ITT VR 3946 stereóval. Mindkettejük nevében szerepel még a „DIGIcontrol” elnevezés is. A különbség közöttük mindössze a gyártó elnevezésében és a típusjelben van. Újdonságként akartuk bemutatni, de az újdonság varázsa elszállt, legfeljebb az ára lesz az, mert azt még nem ismerjük; talán még 49 900 Ft volt, idén azonban az ÁFA „jótékony” hatására ki tudja, meddig emelkedik. Csak abban bizakodhatunk, hogy a SKÁLA-KÓPÉ jó szíve nem engedi mind a 25 százalékot a vásárlókra terhelni. A két készüléket együtt teszteljük ugyan, de nem áll szándékunkban egymáshoz hasonlítani, mert a FUNAI a „standard”, a GRAETZ pedig a „komfort” osztályba tartozó készülék.

Kezdjük ismerkedésünket a kisebb tudománnyal rendelkező géppel. A FUNAI VCR 4800 egyszerű vonalvezetésű, könnyen kezelhető készülék. A nem állandóan használt működtető gombokat lehajtható ajtó mögött helyezték el, így a csatornaválasztó egység hangolóelemeit is. A tv-adók vételére 12 programhely áll rendelkezésre, hagyományos hangoló-potencióméteres megoldásban. A programok választása már elektronikusan történik, tehát infra távirányító segítségével távvezérelhető, illetve az időzített programokban rögzíthető. Az időzített

programokba négy különböző műsor felvétele írható be 14 napra előre. Egy programhely felhasználásával naponta azonos időben történő felvételt is elvégezhető. Természetesen az egész programozás csak addig igaz, amíg lehetetlenül rövid idejű áramkimaradás nem történik, mert ebben az esetben minden törlődik, tehát a magnó mindent elfelejt. A rögzített műsorok visszaadását a készülék gyárilag beállítva az UHF sáv 37. csatornáján végzi. Amennyiben ezen a vételi helyen valamilyen zavar mutatkozik, mód van arra, hogy egy kicsi csavarhúzó segítségével más csatornára is hangoljuk a 32–40. csatorna között. Azonnali felvétel készítésére is van lehetőség, 30 perces lépésekben, 4 óra időtartamig. A készülék a szín- és hangnemeket automatikusan váltja, ezekre nem kell külön figyelmet fordítani. A szalag végére érve természetesen automatikusan megindul a visszatekerés és kívánság esetén, ahol a számláló „0000”-ra van állítva, „memória” állásban, megáll.

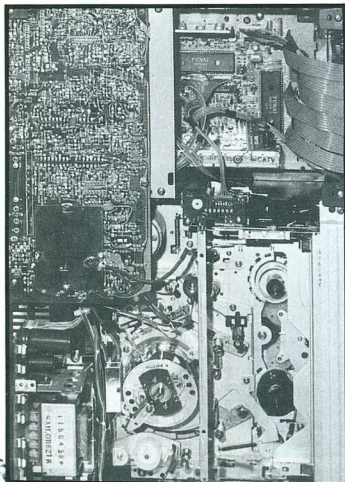
Több említésre méltó tulajdonságot felsorolni nem tudunk, már csak azért sem, mert egy teljesen alapszolgáltatású, „standard” kategóriájú készülékkel ismerkedhettünk meg.

Átérthetünk „tanultabb” ismeretlen ismerősünk, a SKÁLA-ITT

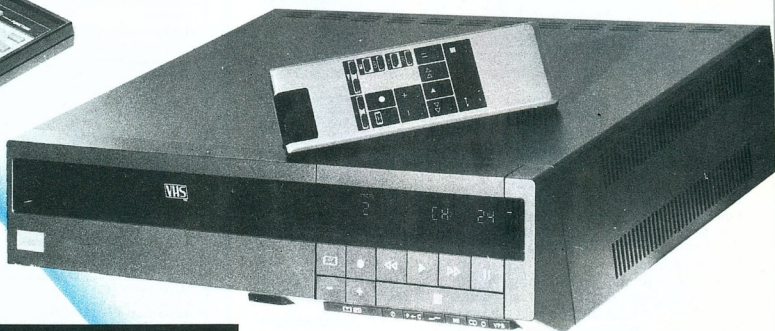
Megn

egy

a külső jelforrások fogadására. (Bár lenne mivel megtölteni ezt a sok programhelyet!) A készülék frekvenciaszintézeres hangolása, a csatornahelyek fixen vannak „beégetve” a CCIR norma szerinti frekvenciakiosztásban. Miután a nálunk használatos OIRT norma frekvenciasoportosítása eltér a CCIR-tól, ezért fordul elő olyan furcsa eset, hogy amikor a VHF sáv OIRT 3. csatornát megtaláljuk, a kijelző display Ch 76-ot fog mutatni. Szerencsére a készülékhez mellékeltek kezelési utasításban részletesen közlik a vételi csatornákhöz tartozó kijelzési számokat, tehát mindenki tudhatja, hogy milyen „Ch” kijelzésnél találhatja meg az általa venni kívánt csatornát. A korábbi VR 3946-nál még a jó beállításhoz szükséges finomhangolási korrekció irányát is jelezték, ennél a típusnál ezt már elmulasztották.

Tág lehetőségeket nyújt az időben előre programozott felvételek készítésénél is, mert 335 napra előre 6 különböző program rögzíthetünk. A hosszú előre programozási idő egyben azt is jelenti, hogy a készülék áramkimaradás ellen védett, oly módon, hogy ha egy hónapig nem kap hálózati táplálást, akkor is képes megtartani a beírt adatokat. Az időzítéssel felvenni kívánt műsorok idejének összege kívánságra megjelölhető a display, tehát nem es-

által forgalmazott **GRAETZ DIGicontrol TR 4946** stereo bemutatására. Amint már említettük, újat egyáltalán nem tudunk mondani ahhoz képest, amit az ITT DIGicontrol VR 3946 stereo-

munkáltunk

FUNAI-t

és egy

GRAETZ-et

ről 1987. június számunkban elmeséltünk, de hátha vannak, akik ezt nem ismerik, ezért a 4946 tudományát is bemutatjuk. Az előző típushoz képest egy igen magas intelligenciájú készülék. Amit programozhatósági és kijelzési szempontból tudni kell, azt szinte mind tudja. A tv-adások vételének rögzítésére 39 programhely áll rendelkezésre, plusz egy külön AV programhely

hetünk olyan hibába, hogy 180 perces kazettát használunk, pedig 220 percet programoztunk be. Ha a programozott idő a 255 percet meghaladja, a kijelzőn „SU 255” jelenik meg, mutatva, hogy a műsormenyiség egy kazettára nem fér rá. Az időpontok pontos tartásának érdekében úgynevezett VPS dekodér fogadására is kialakították, aminek sajnos hazánkban nincs ▶

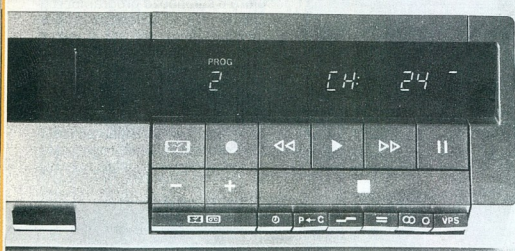
Műszaki adatok és mérési eredmények

	FUNAI VCR 4800		GRAETZ DIGIcontrol TR 4946 stereo	
	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért
RF bemenet	VHF OIRT 1-5, CCIR 2-4 VHF OIRT 6-12, CCIR 5-12 UHF OIRT/CCIR 21-69	43,4-115 MHz 105-308 MHz 440-888 MHz	VHF OIRT 1-12, CCIR 2-12 UHF OIRT/CCIR 21-69	44-298 MHz 464-900 MHz
RF érzékenység 20 dB jel/zaj viszonyra vonatkoztatva	—	95-115 µV	—	70-100 µV
RF kimenet	UHF 36 csatorna 32-40 között állítható	591,25 MHz 522-648 MHz 4 mV	UHF 36 csatorna 30-39 között állítható	591,25 MHz 537-622,5 MHz 2,5 mV
RF kimeneti szint	—	—	—	—
RF bemeneti impedancia	75 ohm	59-114 ohm	75 ohm	79-103 ohm
RF kimeneti impedancia	75 ohm	98,6 ohm	75 ohm	117 ohm
Video bemeneti impedanciaszint	0,5-2 V _{CS-CS}	0,5-2 V _{CS-CS}	0,7-2 V _{CS-CS}	0,7-1,9 V _{CS-CS}
Video kimeneti impedanciaszint	75 ohm	75 ohm	75 ohm	77 ohm
Hang bemeneti impedanciaszint	1 V _{CS-CS}	1,1 V _{CS-CS}	1 V _{CS-CS}	1 V _{CS-CS}
Hang bemeneti impedanciaszint	50 kohm	16,7 kohm	220 ohm	220 ohm
Hang kimeneti impedanciaszint	0,1 V	0,1-3 V	0,2-1 V	0,1-3 V
Hang kimeneti impedanciaszint	—	160 ohm	1 kohm	3,3 kohm
Video jel/zaj viszony	0,7 V	0,6 V	0,6 V	0,65 V
Hang jel/zaj viszony	42 dB	43 dB	43 dB	43 dB
Hangjel/zaj viszony	40 dB	42 dB	46 dB	46 dB
Hangfrekvenciás átviteli sáv	50-10 000 Hz	57-11 500 Hz	70-10 000 Hz	30-10 500 Hz

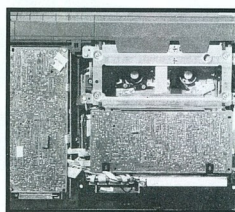

meg – amennyiben valakinek ITT tv-je van – a tv-t is ki-be szűrhetjük, illetve annak hangerejét szabályozhatjuk.

Reméljük, sikerült ezt a készüléket szolgáltatási szempontból részletesen bemutatnunk és bízunk benne, hogy üzemeltetési szempontból is biztonságosan fog működni, amire garanciát kell hogy jelentsen a SKALA-ITT közös vállalat.

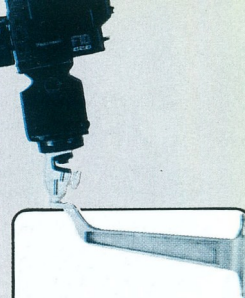
jelentősége, mert a tv-adó ilyen korrekciós jeleket nem sugároz. (A VPS dekódor feladata lenne, hogy a műsoridők csúszása esetén a beprogramozott felvételi időket módosítsa.) A programozottan kívül azonnali felvételi lehetőséget is biztosítottak, amely ellentétben más készülékekkel, akkor is működik, ha a készülék kapcsolóórárs üzemmódban van. Az automatikákról még annyit, hogy a távszabályozó segítségével a tulajdonos megakadályozhatja, hogy kíváncsi gyermekek pornófilmekkel szórakoztassa pajtsáit a nyári vakáció alatt.

megező audióberendezésünk segítségével visszahallgathatjuk. Erre a célra a készülékben külön hangcsatlakoztatási lehetőséget alakítottak ki. Az a sztereo hang, amire a GRAETZ képes, hagyományos (nem hi-fi) rendszerű, tehát alig éri el egy jobb kazettés deck hangminőségét. Kár, hogy a készülék hiába „tud” két csatornát, mégsem létesítettek utóhangosítási lehetőséget (audio dub).

A kijelzésről még el kell mondani, hogy mutatja a lefutott szalagidőt, azonkívül megvan az a lehetőség is, hogy kivánt időre műsorkeresést végezhessünk. A magno távszabályozója igen komfortos kivetül, mert a gépre vonatkozó parancsokon kívül

	GRAETZ DIGIcontrol TR 4946 stereo	FUNAI VCR 4800
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK		
Hálózati feszültség	220 V 50 Hz	220 V 50 Hz
Teljesítményfelvétel	40-15 W	35/6 W
Méreték	400 x 100 x 325 mm	420 x 100 x 315 mm
Tömeg	6,2 kg	6,5 kg
SZOLGÁLTATÁSOK		
Játékidő	240 perc E-240-es kazettával	3 perc 4 perces (E-180-as kazettával)
Áttekeresési idő	3 perc	4 perces (E-180-as kazettával)
Gyorskeresés előre	5-szörös	5-szörös
Gyorskeresés hátra	5-szörös	5-szörös
Lasítás	x	x
Gyorsítás	x	x
Állóképek	x	x
Képről képre léptetés	x	x
Képbekövés	x	x
Utóhangosítás	x	x
Azonnali felvétel	x	x
PROGRAMOZHATÓSÁG		
Óra kvarc vezérlés	x	x
Napi programok száma	6	14
Programozható napok száma	395	14
Naponta ismételtető program	x	x
Hetente ismételtető program	x	x
Programban csatornakiállítás	x	x
AUTOMATIKÁK		
Adókeresés	x	x
Memóriastop	x	x
Szalagállástop	x	x
Filmvége stop	x	x
Visszatekeréselő	x	x
Ismétlés	x	x
Színnormaváltás	x	x
Hangnormaváltás	x	x
Hátralevő szalagidő percekben intervallumokban	x	x
KÜLÖNLEGESSÉGEK		
Sztereo hang	x	x
Zajcsökkentő	x	x
Hi-fi sztereo hang	x	x
Bifásziós hálózatkimaradás	x	x
Estétele	x	x
Hozzájárás-leállítás	x	x
Távszabályozó kábeleles infra	x	x
Távírányíthatók a magno-funkciók	x	x
+ csatornaváltás	x	x
+ programváltás	x	x
CSATLAKOZÓK		
Antenna be	DIN aljzat	DIN aljzat
ki	DIN dugó	dugó
Video be	Euro-Scart	BNC
ki	Euro-Scart	BNC
Hang be	Euro-Scart	RCA
ki	Euro-Scart	RCA
Mikrofon	+ 5 pólusú	hangfrekvenciás
Kamera	hangfrekvenciás	csatlakozó
Kamerastop	2,5 mm-es jack	

A/D KONVERTER

(L. D/A KONVERTER)

– analóg elektronikus jeleket digitális formába átalakító áramkör

AUTOMATIKUS FEHÉR- EGYENSÚLY-ÁLLÍTÁS

– újabb videokamerákon alkalmazott áramkör, amely gombnyomásra vagy teljesen automatikusan beállítja a fehér-egyensúlyt (l. Auto Tracking WB)

AUTO TRACKING WB

– teljesen automatikusan működő fehér-egyensúly-állítás, amely folyamatosan korrigálja a fehér-egyensúlyt a megvilágítás szín hőmérséklet-változásainak megfelelően. Általában nem lehet kikapcsolni

BACKGROUND GENERATOR

– l. háttérgenerátor

BACK LIGHT CORRECTION

(háttérfény-korrektció) – olyan áramkör a videokamerákban, amely az automatikus írszál-állítás kikapcsolása nélkül világos háttér esetén is biztosítja, hogy a sötétebb előtér (a téma) megfelelően jelenjen meg a képernyőn azáltal, hogy nyit $\frac{1}{2}$ –2 bendényit vagy megnöveli a videójel erősítését

C-FORMÁTUM

– professzionális videotechnikában használatos 1" széles szalaggal dolgozó rögzítési (képmagnó-) formátum

CTV

1. (Color TV) – színes televízió
2. (Cable TV) – kábeltévé

D/A KONVERTER

(L. A/D KONVERTER)

– digitális elektronikus jeleket analóg formában átalakító áramkör

DEGAUSS

– lemágnesező áramkör, illetve azt működtető nyomógomb színes tévéken, monitorokon

DIGITÁLIS RÖGZÍTÉS

– analóg elektronikus jelek helyett azok digitális formába kódolt alakját (impulzuscsomagokat) rögzítő eljárás

EARPIECE

– fülhallgató vagy annak csatlakoztatására szolgáló dugalj (tévé, képmagnón, kamerán stb.)

ENHANCER

– korrekciós (képmínőséget javító) készülék vagy áramköri egység kamkordereken, kamerában vagy képmagnókban

FILTER

– szűrő (optikai, elektronikus, akusztikai stb.)

FINE-PITCH MONITOR

(L. NAGYFELBONTÁSÚ MONITOR)

FRAME-TRANSFER CCD

– képátviteli elvet alkalmazó CCD (jó fényhatásfok jellemzi)

GAIN

– erősítés

GRAFIKAGENERÁTOR

(L. KARAKTERGENERÁTOR)

– a képernyő tetszőleges helyén geometrikus jellegű grafikus ábrákat előállító digitális áramkör. Az alap-jelkészlet adott méretű és a jelek kombinálásával bonyolult, állókép jellegű grafikus alakzatok hozhatók létre a képernyőn

HÁTTÉRGENERÁTOR

– különféle színű, általában monokrom képernyőszíneket elektronikusan előállító áramkör (pl. feliratok háttérhez stb.)

HIGH-RESOLUTION

– nagy felbontású (objektív, átviteli rendszer, képenyő stb.)

KARAKTERGENERÁTOR

(L. GRAFIKAGENERÁTOR)

– a képernyő megadott vagy tetszőleges helyén egy vagy többféle betűtípusból felirat szerkesztésére alkalmas elektronikus áramkör. Általában grafikus jelek generálására is alkalmas és ilyen módon összetett, állókép jellegű szöveges képek szerkeszthetők vele (l. Teletext)

KOMPONENSRÖGZÍTÉS

– kódolási rendszertől (SE-CAM, PAL, NTSC) független színes videójel-rögzítési rend-

szer, amely a jeleket összehívónként külön rögzíti (világosságjel és színjelek, illetve színkülönbségi jelek). Előnye, hogy nagy felbontást (kiváló képmínőséget) lehet vele biztosítani, mert nem kell a színjelek átviteli sávszélességét durván korlátozni

LEVEL

– szint (az elektronikus jel nagysága). Általában a video-és a hangjelek szabványos, betartandó értékére utal

LINE-TRANSFER CCD

– soronkénti áttöltés elvét alkalmazó CCD (kisebb fényhatások, kisebb torzítás és nagy sebesség jellemzi)

MANUAL

– kézi, nem automatikus (beállítás, vezérlés stb.) (l. auto)

MEMORY STOP

– olyan áramköri megoldás audiovizuális készülékeknél, amikor a számláló nulla-állásának elérésekor a készülék megáll vagy más üzemmódba kapcsol át

MOSAIC

– digitális videotrükk, amely a képtároló kiolvasási programjának a természetes (beírási) sorrendhez és időzítéshez képest történő megváltoztatásán alapul

MULTIPLE

– digitális videotrükk, amely a képtároló ciklikus kiolvasásán alapul és a képernyőn a kép kicsinyített, többszörös megjelenését eredményezi

M II

– professzionális, új fejlesztésű képrögzítési formátum, amely félcsoles szalagra (közönséges VHS kazettára) dolgozik

NAGYFELBONTÁSÚ MONITOR

(fine-pitch monitor) – a képrögzítés javulásával szükségessé vált, a közönséges műsor-szórás és amatőr képrögzítési minőségénél jobb felbontású videoképek megjelenítésére használt monitor (Otszáz sor-nál jobb vízszintes bontással)

REC REVIEW

– nyomógomb videokamerákon és kamkordereken, melynek megnyomására a képmagnó az utolsónak felvett jelenet utolsó egy-két másodpercét visszajátssza emlékeztetés vagy ellenőrzés céljából, majd felvételi üzimet üzemmódban megáll (hogy a start gomb újabb megnyomására a felvétel folyamatosan, törés nélkül folytatódhasson)

REOLUTION

– felbontás (objektív, videoképe, áramkör, képrögzítési rendszeré stb.)

SEPARATE Y/C

(L. KOMPONENSRÖGZÍTÉS)

– olyan képátviteli rendszer, amely függetlenül viszi át a világosság- és színjeleket

SHUTTER

– zár- illetve „zárssebesség”. (vagyis kiolvasási idő) állító áramkör CCD-vel működő kamerákon, amely a gyors mozgások kevésbé elmosódott visszaadását segíti elő

STROBE

– digitális videotrükk, amely a képtároló külön jelére indított mozgásos révén szakaszos kiolvasású állóképeket eredményez a képernyőn

S-VIDEÓ CSATLAKOZÓ

(L. Y/C CSATLAKOZÓ)

TELECINE

– film videóra való átvételezésre szolgáló professzionális berendezés (l. filmátírás)

TITLE GENERATOR

(L. KARAKTERGENERÁTOR)

UPLINK/DOWNLINK

– jel kisugárzása, illetve vételére műholdra/ról

Y/C CSATLAKOZÓ

– olyan többpólusú videojelel-csatlakozó, amely külön éren viszi a világosságjelet (Y-jelet) és a színjeleket (C-jelet)

vel. (Az 50 Hz-es félképváltás azt jelenti, hogy egy televíziós kép két félképből áll össze, tehát egy két másodperc alatt 25 kép bemutatásához 50 félképre van szükség. Ez az ötvenes szám természetesen összefügg a hálózati frekvenciával is, mert 50 Hz-es frekvenciával a hálózati példálú Amerikában a hálózati frekvencia 60 Hz, így ez az egyik oka annak, hogy az onnan hazai videóanyagokat a hazai rendszerek nem lehet lejátszani. Ott ugyanis a félképváltási frekvencia is 60 Hz.) A memóriától az a hatást éri el, hogy a kép sokkal rezgésmentesebbé, nyugodtabbá válik. A képnyugodtsága leginkább az állóképeken (monoszkóp mérhető le. mértetés, teletext) mérhető le. Jótékony hatása főleg abban nyilvánul meg, hogy az ember szeme együtt rezeg a képpel és az 50 Hz-es félképváltást még jól tudja követni, azonban a 100 Hz-es már nem. Különösen hosszabb idejű tv-nézés esetén mérhető le az új megoldás, mert a szemünk kevésbé fárad el.

A bemutatkozáson, illetve összehasonlításon a GRUNDIG Monolith 70-390/9 (hagyományos technika) és a Monolith 70-390/7 (100 Hz-es technika) vettek részt. Mindkét mintaké-

szülék 70 cm-es képátlóméretű, úgynevezett „Black-planar” kiviteli képcsővel rendelkezett és a CTI kapcsolást mindkét típusnál alkalmazták.

A CTI áramkör feladatát talán úgy lehet meghatározni, hogy szinkortürrövelő áramkör. Hatásosságát úgy mérhetjük le, hogy összehasonlítunk két készüléket – az áramkörrel és anélkül működőket – monoszkóp ábrával üzemeltetve. Azt tapasztalhatjuk, hogy a színsávresznlés egy része – főleg a zöld-bibor és a vörös-kék – átmeneténél kevésbé látható a CTI-vel üzemeltetve. A jelenség főleg a SECAM rendszerben figyelhető meg, tehát nálunk a CTI a szingárcsók adásoknál korrigálja, impulzus-átvitelt javítja a nagy színes felületek szinkortürrélességét. Apérezés ábrák esetén (pl. futballmeccs) hatása nem észlelhető. Magyarországon is forgalomban vannak már ilyen készülékek GRUNDIG, illetve egyes SKALA-TTT típusok.

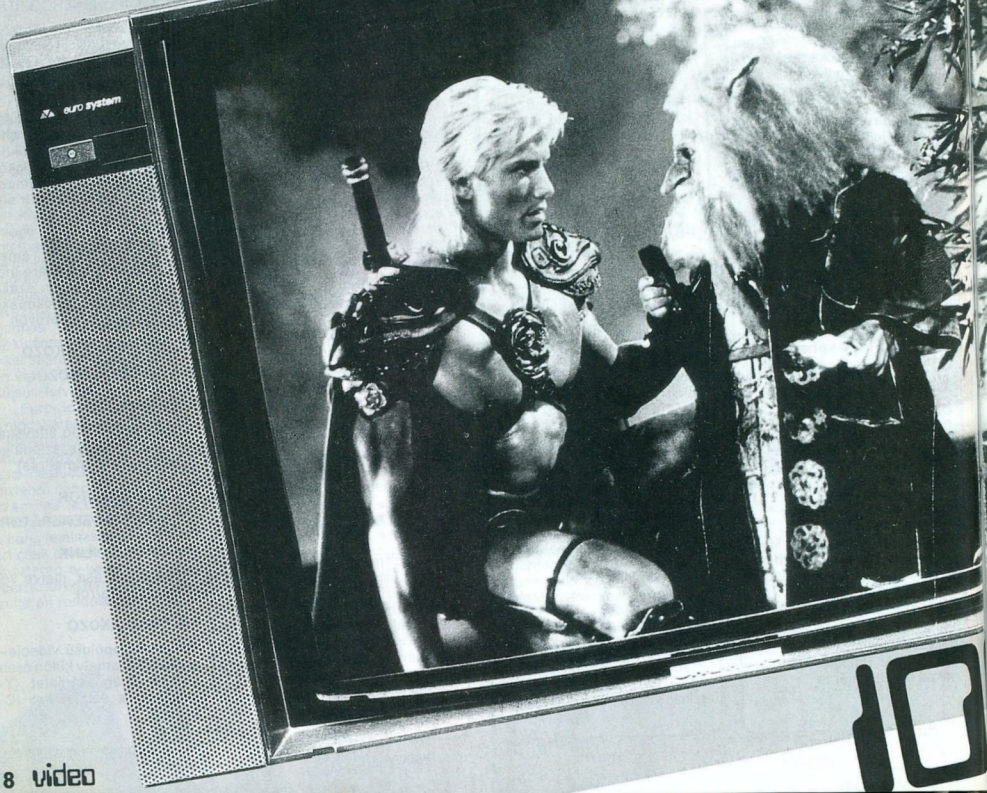
Visszatérve a készülékekhez, már a típuszámokból is látható,

hogy tulajdonképpen teljesen egyformák „csak” a 100 Hz-es képátvitel alkalmazásában térnek el egymástól. Szerelői tevékenységükre kéresek, videó, audio és póthangszerek csatlakoztatására alkalmasak, teletext-készítők, tehát minden tudható, ami egy tv-készülék elvárható. Az áruk viszonylag nem magasak, a hagyományos tv 2550 DM, a 100 Hz-es pedig 3800 DM, ami tetemes árkülönbség. Aki azonban ezt az árat megfizeti, villogásmentes képet nézhet, így kevésbé fárasztja a szemét.

A készülékek hátlapját levéve látszik csak a különbség a két gép között. A 100 Hz-es kiviteli kávjának bal oldalán látható egy plusz „doboz”, ami magában foglalja azt az egységet, ami a másodpercenként 100 félképet létrehozza. Ezzel a dobozzal az ismerkedésünkkel folytatjuk ismerkedésünket. Az adásból másodpercenként 50 félkép kerül kisugárzás-

agyon keményen dolgoznak szerzte a világon a televíziós vételtechnika egyre tökéletesebbé tétele érdekében. Ilyenek például a műholdas adástechnikában már bevezetett D2 MAC elnevezésű új normarendszer, vagy az úgynevezett „nagy felbontású” tv-rendszerek Japánban végzett kísérleti adásai (HDTV). Ezek azonban az adás és a vétel jelentős rendszertech-

nikai változtatásával járnak. A GRUNDIG fejlesztőgárdájának sikerült egy közminőségű megoldást találnia a képmínőség javítására, mégpedig a lentos javítására, mégpedig a lentos javítására, mégpedig a lentos javítására. Ez lelt az úgynevezett 100 Hz-es tv. A módszer jelentősége, hogy az 50 Hz-es félképváltási időt megkétszerezi egy memóriatároló segítségével.

Videoberendezések javítása,
 áthangolása, színes televíziók
 áthangolása, valamint Hi-Fi
 berendezések áthangolása és
 javítása.

VIII., József krt. 38.
 Tel.: 141-216.

Hazai és külföldi garanciális és
 készpénzes fekete-fehér és színes
 televíziók javítása,
 videomagnetofonok áthangolása.

XV., Frankovics M. u. 57-63.
 Tel.: 635-225
 Nyugati készülékek szervize:
 Video- és Hi-Fi berendezések
 javítása, áthangolása.
 VI., Lenin krt. 94.
 Tel.: 311-129

Szervizeink
 CSÜTÖRTÖKÖN 20 ÓRÁIG
 tartanak nyitva.

SZOLGÁLTATÓ
 KISSZÖVETKEZET

**Semmi kétség!
 A Rávisz
 a segítség!**

Nem kell a belvárosba utaznia és órákat sorban állnia, mert

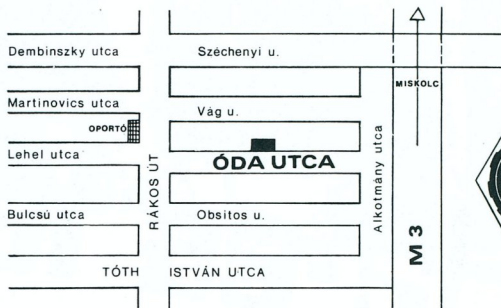
**ÉSZAK-PEST VIDEOTÉKÁJA, A
 „VIDEÓDA”**

SZERETETTEL VÁRJA KEDVES BÉRLŐIT!

**MŰSOROS
 KAZETTÁK
 KÖLCSÖNZÉSE
 KEDVEZŐ
 ÁRAKON.
 INGYENES
 TECHNIKAI
 TANÁCSADÁS!**

JÓ PARKOLÁSI
 LEHETŐSÉG!

Cím: XV. ÓDA U. 20

**STABIL
IPAROSÍTOTT
ÉPÍTÉSI MÓDSZER**

**10%-kal olcsóbban
30%-kal gyorsabban**

Az új építési
módszer egyesíti
magában a hagyományos
és a könnyűszerkezetes
építési módszerek előnyeit
– azok hátrányai nélkül.

STABIL módszer, partner, kapcsolat!

A módszer meghatározó jellemzője, hogy bármilyen igény szerinti épület 10%-kal olcsóbban és 30%-kal gyorsabban elkészíthető az ismert más építési módszerekkel szemben.

A STABIL IPAROSÍTOTT ÉPÍTÉSI MÓDSZER hasznosításával megépített építményeknél adott a hagyományos komfortérzet. Az épület hőtároló kapacitása, hő- és hangszigetelése a hagyományos építési módszerrel megvalósított épületek tulajdonságait, jellemzőit biztosítja.

A STABIL IPAROSÍTOTT ÉPÍTÉSI MÓDSZER különösen alkalmas csarnok-, raktárépületek, többszintes lakóépületek és kommunális épületek építéséhez. Az épület tartószerkezetét a Dunai Vasmű Lemezfeldolgozó Gyáregysége gyártja tűzihorganyzott kivételben. Az új építési módszerhez az építőiparban eddig használt anyagok alkalmazhatók és felhasználhatók.

A módszer szerinti megrendeléseket a **STABIL ÉPÍTŐIPARI FŐVÁLLALKOZÓ KISSZÖVETKEZET, SZELEKTÍV HASZNOSÍTÓ ÉS FEJLESZTŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**, valamint a fővállalkozási irodák fogadják el a következő címeken:

1016 Budapest, Ág u. 2.

Telefonszám: 750-754

1125 Budapest, Tóth Lőrinc u. 13.

Telefonszám: 550-059

1145 Budapest, Törökőr u. 32.

Telefonszám: 637-012

Várjuk érdeklődésüket és megrendelésüket, hogy bebizonyíthassuk jelmondatunk igazát:

NEM CSAK STABIL, GYORSABB IS!

STABIL módszer, partner, kapcsolat!

Amerika: a legnagyobb piac

A video nyilvános története egy emberöltővel ezelőtt, 1956-ban kezdődött, Chicagóban – ott mutatták be az első stúdióberendezéseket. A féléves professzionális videók az 1960-as években kerültek piacra, a fogyasztói képrögzítők pedig 1975-ben jelentek meg az USA-ban. Abban az évben összesen 30 ezer vevoje volt az „audiovizuális időgépek”, s csaknem tíz évbe telt, amíg a videók sikerült a piaci áttörés Amerikában. 1984-ben kerekén 7 millió háztartás vásárolt képmagnót, majdnem annyit, mint a megelőző kilenc évben összesen. Tavaly pedig már csaknem 45 millió – azaz majdnem minden második – háztartásban használtak.

Az Egyesült Államok a világ legnagyobb videopiaca, s ami ott történik, mindenhol másutt is érezteti a hatását. Különösen a műsorok körében.

A videó eredetileg arra konstruálták, hogy a néző a televízió kínálatából rögzítsen műsorokat, s az amerikai használók a videózásra fordított idő felében valóban ily módon felvett programok néznek. A video azonban talán máig sem tört volna át a piacon, ha nem fejlődik ki a széles körű kölcsönözhető, ami Amerikában kerekén 35 ezer boltot jelent. Kerekén 950 videó háztartásra jut egy-egy műsorkazetta-kölcsönző! Már az is megszokottá vált, hogy a nagyobb élelmiszerüzlet-hálózatok is kölcsönöznek – napi 1-2 dollárért (vagyis egy-két buszjegy árát) – keresett, bár nem a legfrissebb kazettákat. Így aztán egyarány videózáshoz általában 27 perc jut a kölcsönvett műsorokra. A vásárolt kazetták nézése viszont csak 2-3 perc!

Egy-egy amerikai videó háztartás általában 2 műsor-

kazettát vesz meg évente. Az új műsorok 80-90 dollárért vásárolhatók meg, s ezen az áron átlagban 100 ezer darab fogy el belőlük. A *Bevery Hills-i zsaruból* vagy *Az elveszett frigidáda foszogatóból* is csak úgy lehet milliányi kazettát eladni, hogy az árakat levitették 40, sőt 30 dollár alá. Csupán egyetlen példa ismeretes – Jane Fonda aerobic-kazettája –, amikor nem-játékfilmből is elfogyott 1 milliónál több műsorkazetta. Egy-egy klipkazettából általában 5-10 ezer példányt, a rendkívüli sikerekből 50 ezernél is többet értékesítenek; ezek szokás szerint csak 30 dollárba kerülnek. Félórás gyermekműsorokat 15 dollárért kínálnak, s legalább 100 ezer vevoire is talál belőlük.

A speciálisan videóra készített játékfilmek manapság is különlegességnek számítanak, s a gyártók nem is nagyon igyekeznek szaporítani a számukat, mert nagy az üzleti kockázat. Bármilyen nagy is a video iránti érdeklődés, a műsorkazetták sem a kölcsönzésben, sem az eladásban nem nélkülözhetik a moziforgalmazás révén kapott reklámot. Még akkor sem, ha a gyártók és forgalmazók más bevécsoalgotóval is próbálkoznak. Például a „direkt marketing”-nek nevezett postai arusítással. (Lásd a *Video Magazin* januári számában: „Palimadár lenn a földön...”.) Megjelent a reklámmal megspékelt műsorkazetta is. A *Paramount Home Video* tavaly nyáron úgy vitte amerikai piacra a *Top Gun* című sikerfilmet, hogy beleszerkesztettek egy Pepsi Cola-reklámot. (A hirdetésíj díj külön bevétel.) Az *RCA/Columbia* pedig a Coca Colával kötött szerződést, hogy műsorkazetták reklámját helyezhesse el a papírból készült kólaspoharakon.

Kell az ösztönzés a kölcsönzésre, hiszen egy-egy sikerfilmmel egyetlen kazettáját 20-25 alkalommal kell elvinniük a videósnak, hogy a

videotéka visszakapja a költségeit. (Egy topistás játékfilm kazettáját egy helyről átlagban 80-szor kölcsönzik ki, míg a többi, olcsóbban gyártott filmét már csak 30-40 alkalommal.) A magas forgalmazási költségek miatt a kölcsönzők óvatossá, viszonylag kevés példányt tartanak egy-egy kazettából, s a vásárlókat (amerikai mércével mérve!) aránylag szűkre szabják. Még így is elképesztő azonban, hogy a Videoműsor Kereskedők Szövetségének egyik felmérése szerint a kölcsönözni szándékozók 86 (!) százaléka ritkán vagy soha nem tudja *azonnal* megkapni a keresett kazettát.

A videopiacon kezdtől fogva igen éles a verseny, s mára már csak az igazán tökéletes gyártók, kínálók állnak szilárdan a lábukon. 1986-ban 10 nagy cég osztó-

zolt az amerikai belső piac 83-84 százalékát. Íme a névsor, csökkenő piaci részesedés szerint: *CBS/Fox, Paramount, Warner, MGM/United Artists, RCA/Columbia, MCA/Universal, Vestron, Walt Disney, Cannon, Embassy*. A tizből jó, ha ketten *nem* tartozik az amerikai film- és televízióipar hagyományos óriásai közé! Az igazi üzletet a mozifilmek videováltozatai jelentik, és ezek a cégek birtokolták az amerikai filmtörténet minden kapos produkcióját, s ezek gyártják a mai sikeres tiznyolcom részét is.

Aprópó, filmtörténet! Vagy két éve kezdtek meg az USA-ban a klasszikus fekete-fehér filmek *kiszinezett* változatainak előállítását. Számítógépesített, digitális technika alapuló eljárással alakítják át színessé az eredeti kópiát. Az amerikaiak

Ma már agyrém!

Amikor az 1950-es évek második felében az amerikai piacon megjelentek a tévétársaságoknak való próbázott berendezések, *azonnal embargólistára* is tették őket. Magyarán, a kelet-európai országoknak eladni tilos volt az akkor csúcstechnikának számított videoberendezést. Az embargó sokáig megmaradt.

A Magyar Televízió 1966-ban jutott valahogy hozzá egy Ampex gyártmányú fekete-fehér (!) képrögzítőhöz. Amikor üzembe helyezték, a tévések külön utasítást kaptak a műszaki igazgatótól, hogy a berendezést még a gyártási kapacitás kérés belsejében papíron sem szabad „Ampex”-nek nevezni, csak TR-5-ként említhető. (Azért az „Ampex”-re szolt a tilalom, mert akkoriban nálunk még senki nem használta azt a szót, hogy video. A gyártó cég neve képezte a technika nevét is.)

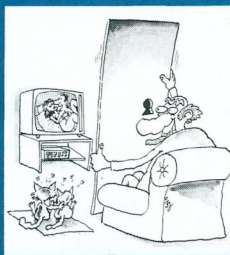
Az 1970-es évek első felében az állami költségvetésből még jutott pénz a Magyar Televízióknak új közvetítőkövi vásárlására. Így juthatott hozzá az MTV az első hozható kamerához is, mivel a közvetítőkövi együtt járt 2 vagy 3 kézi (valójában vállon cipelhető) felvevő is. Egyébként – azaz *külön* – nem lehetett kézi kamerát venni. Az is embargó volt.

Agyrém?! Aki nem hiszi, járjon utána!

a televízióban sem kedvelik a fekete-fehér filmeket, videokazettán pedig végképp nem adnak értük egy centet sem.

A videós háztartások nagy arányával szükségképp együtt jár, hogy a képrögzítők további terjedésének üteme egyre lassul. Vannak, akik ebből máris a telítettségre következtetnek. Mások viszont arra hívják fel a figyelmet, hogy a videó azokon a helyeken használható a legtöbbször és a legtöbbet, ahol a legsűrűbb a kábeltelevíziós hálózat. Mivel ez utóbbi továbbra is dinamiku-

san terjed, valószínűleg az amerikai vidéozást nem kell nagyon félteni.

és SECAM színes tévé -, s az ily módon bonyolultabbá vált készülékek „természetesen” drágábbak is. Vagy úgy fizet rá a fogyasztó, hogy megveszi az egyikfajta korszerű berendezést, aztán néhány év múlva akár ki is dobhatja, mert időközben az a rendszer kiszorul a piacról. (Lásd: Betamax, Video-2000.)

A jövő évtizede lustusévéje, az 1100 képsoros felbontású új rendszer, a HDTV esetében két évvel ezelőtt úgy nézett ki a helyzet, hogy nem lesznek egymással versengő szabványok. A japán cégek úgy beledundultak a rendkívül részletgazdag képet nyújtó „szupertévé” fejlesztésébe, hogy 1986 májusában már az illetékes világforum, a CCIR plenáris ülése elé terjesztették a HDTV műsorrögzítési és stúdiószabványának tervezetét. A javaslatot akkor az Egyesült Államok küldöttsége is támogatta. Nyugat-Európának igen komoly diplomáciai büvösmutatóványokkal sikerült megakadályoznia a japán előterjesztés elfogadását; a döntést elhalasztották 1990-re.

1980 tavaszán Nyugat-Európának még nem volt saját fejlesztésű HDTV rendszere. Alig másfél évvel később már lett! A Közös Piac egyik nemzetközi kutatási és fejlesztési programja, az EUREKA keretében a holland Philips, a nyugatnémet Bosch, a francia Thomson és az angol Thorn EMI 1986 októberében hozzáfogott a fejlesztéshez (három évre 200 millió dolláros költségvetést irányozva elő), s tavaly augusztusban bejelentették, hogy már megvan az elvi megoldás. A nyugat-európai HDTV egyenértékű lesz a japánnal – csak éppen más rendszerben épül majd fel.

Mintegy ezzel egy időben új hírek érkeztek az Egyesült Államokból is. Az NBC TV fejlesztőlaboratóriuma összefogott több más amerikai céggel, köztük a nem éppen kóceráj General Electricel és az RCA-val, hogy kidolgozzák az 1050 képsoros felbontású ACTV rendszert, amely kompatibilis lenne az Észak-Amerikában és máig jó néhány országban alkal-

mazolt NTSC színestévérendszerrel. Ráadásul egy nagyon lényeges szempontból jobbnak ígérkezik, mint a japán és nyugat-európai megoldások: az ACTV rendszerben állítógazd a mai tévéugrásban alkalmazott frekvenciasáv szélessége is elegendő a részletgazdag képek jel-többlettömégének az átvitelére. (A konkurens rendszereknek jóval szélesebb frekvenciasávra van szükségük.) S úgy hírlík: az USA-ban további két HDTV rendszert is fejlesztene az ACTV mellett.

Szóval, a CCIR 1990. évi plenáris ülésén egészen biztosan lesz másoknak is HDTV javaslata (alighanem több is), nem csak a japánoknak.

Eközben a Felkelő Nap országában sem télenkednek. Dolgoznak a HDTV végkészülék fejlesztésén, s szorgalmasan iparkodnak minél több eladni a nagy képfelbontású kamerából és képrögzítőkből. (Mert berendezésük azért egyelőre csak a japánoknak van.) Egyúttal rendszeresen végeznek HDTV adáskísérleteket is a BS-2b jelű japán műsorszóró műholdról.

A tévéársaságok legnagyobbjait már kezdi elkapni a HDTV-láz. Japán, amerikai, kanadai, nyugatnémet, francia és olasz kísérleti produkciók születnek egymás után. Az olasz RAI idén januárban prezentálta a saájónak „Júlia és Júlia” című játékfilmjét, amit HDTV technikával gyártottak, s csak utólag vittek át mozifilmre a bemutatathatósgá végett.

S hogy e földi halandó számára mikor lesz látható a „szupertévé” csodája? Hamarabb, mint gondolnánk. 1990-ben Olaszország rendezti a labdarúgó világbajnokságot. Ebből az alkalomból a RAI számos mozhelyiséget fog kibérelni, ahol majd HDTV technikájú egyesenes közvetítésekben nézhetik végig a szurkolók a mérkőzéseket.

Az izgalmas összecsapások közepette aligha fog bárkinek is az eszébe jutni, hogy az önos, piacárdekek ezúttal is győzedelmeskedni fognak a józan műszaki ész és a közös fogyasztói érdek, vagyis az egyeséges világszabvány bevezethetősége felett.

Jók a profiknak is

Lassanként szinte értelmetlenné válik, hogy megkülönböztessék egymástól a professzionális és a fogyasztói minőségű videokamerákat. Legalábbis bizonyos területeken.

A Super-VHS, a 8 mm Video, de még az újabb VHS kamkorderek is olyan jelspecifikációjaik, hogy csaknem minden szempontból jobb minőségű képet tudnak rögzíteni, mint a háromnegyed collos U-Matic berendezések. Az amerikai tévéársaságok mind gyakrabban használják hírműsoraikban amatőr kamkorderekkel készített felvételeket. Nem csupán a kisebb, helyi televíziók, hanem a nagy hálózatok is.

Egy floridai televízióállomás *Hírvadász* címmel indított műsort, amelyben a nézők által különleges eseményekről rögzített képanyagot mutatják be. Különösen gyakori, hogy balecsekről, katasztrófákról csak videomatórók készítenek felvételeket. (*Matt-hias Rust*, nyugatnémet hírszereplő) leszállását a moszkvai Vörös téren is egy angol turista videoképeiről láthatták világszerte.)

Az ABC országos hálózat tavaly egyenesen egy dokumentum-műsorral alapozott konzum kamkorderekre – *Egy nap a Szovjetunió életében* című produkcióját 50 amerikai fotós közreműködésével készítette. A társaság Sony 8 mm CCD kamkorderekkel szerelte fel az amatőröket, s végül kisugárzott műsor jó felét tették ki az e berendezésekkel felvett anyagok. Az átlagos tévénéző egyébként nem tudott különbséget tenni a profi kamerák és a konzum kamkorderek képei között.

Sokasodó HDTV – AZ ÉRDEK DIADALA A JÓZAN ÉSZ FELETT?

A tévé- és videotechnika története az inkompatibilis rendszerek versengésének története. A fekete-fehér és a színes televízió, a video és a videotex, a szinte még meg sem született műsorszóró műholdak esetében egyaránt ugyanazt vagy legalábbis hasonló historia zajlott, zajlik le. Különböző országok különböző ipari érdekcsoportjai

kifejlesztettek többféle, egymással össze nem illeszthető rendszer-, illetve készülékszabványt, összeeresztik őket a világpiac nagy arénájában, s ha valaki, akkor a fogyasztó biztosan ráfizet a mérkőzésre. Többfélekepp is. Például: az inkompatibilis rendszereket áthidaló, kiegészítő megoldásokkal mégiscsak összeillesztik – lásd: PAL

COOPINVEST

VIDEOCOOP

STÚDIÓ

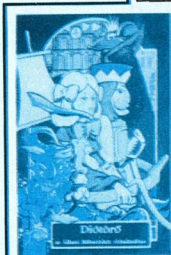

Kisváros 82

**Műsoros
video
kazetta
ajánlatunk**

**EMLEKÜL
ÉVÁNAK**

◀ A film egy kitalált történet,
mely az AIDS-fertőzés
veszélyhelyzeteit
mutatja be.

**Kapható:
a COOPINVEST
Stúdióban (Budapest
XI., Otthon u. 35.)
Telefon: 811-517
811-533**

LIMES

TELEPHELY-
ÉS INGATLANFORGALMI
BETÉTI TÁRSULÁS

1122 Budapest, Városmajor u. 12-14.
Telefon: 553-722, 758-414

TELEPHELYFORGALMI BT

új neve

ÉRTÉKBECSLÉS

Kívánságára elvégezzük az ingatlan
felmérését, statikai állagvizsgálatát,
építési és forgalmi értékbecslését,
videofelvételt készítünk.

**ajánljuk
szolgáltatásainkat**

a **INGATLANKÖZVETÍTÉS**

Vállaljuk ipari telephelyek, irodák,
üzletek, nagy méretű magáningatlanok
közvetítését.

Számítógépes adatbankunk ügyfeleink
rendelkezésére áll.

**Változtatlan
színvonalon**

**TELEKMEGOSZTÁS,
TELEKHASZNOSÍTÁS**

Megbízás alapján vállaljuk a
telekalakítás, telekhasznosítás tervezését,
kitűzését, bonyolítását.

LIMES

Csarnokok, raktárak, irodaépületek,
igény szerint befejezhető lakóházak
10%-kal olcsóbban
30%-kal gyorsabban

STABIL IPAROSÍTOTT ÉPÍTÉSI MÓDSZER

Rendszergazda:

„STABIL” ÉPÍTŐIPARI FŐVÁLLALKOZÓ KISSZÖVETKEZET

1016 Budapest I., Ág u. 2
750-754

Megrendelések felvétele, információ:

1125 Budapest XII., Biró u. 7. 552-046

SZELEKTÍV FEJLESZTŐ ÉS HASZNOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1145 Budapest XIV., Törökőr u. 32. 637-012

Vállaljuk:

Új műszaki megoldások kidolgozását, bevezetését, finanszírozását, exportnövelő,
importkiváltó technológiák-licencek átvételét. Támogatjuk piacképes ötleteik
megvalósítását: Várjuk megrendeléseit, ötleteit.

Ezen kívül vállaljuk:

Csarnokok, raktárak, irodaépületek, lakások építését.

**10%-kal olcsóbban, 30%-kal gyorsabban
a STABIL IPAROSÍTOTT ÉPÍTÉSI MÓDSZER
alkalmazásával.**

Egy három év körüli kisgyermek áll tükörben a kamerák és mikrofonok gyűrűjében. Értetlen kíváncsisággal szemléli a körülötte forgolódtó embereket. Nem érti, mivel szolgált rá a megkülönböztető érdeklődésre. Nem is értheti: hiszen a kislány nem is sejtji, hogy feltehetően az AIDS vírusát hordozza szervezetében, s ha sejtene is, nem tudja, hogy ez mit jelent. Tévoa ártatlansággal szemléli a világot, amelyben valószínűleg csak rövid időre lesz vendég.

Ez a megdöbbentő képsor abban a videóalkotásban tűnik fel, néhány másodpercre, amelyet a WHO, az ENSZ Egészségügyi Világszervezete készített az év elején Londonban megrendezett AIDS-konferenciára. A tizenöt perces összeállítás napjaink egyik legfelélmesebb – mert egyelőre még gyűlölyhatatlan – fertőző betegségének keletkezését, terjedését és megelőzési módjait mutatja be.

A szerzett immunhiányos tünetegyüttes további terjedésének megakadályozása vagy legalábbis mérséklése érdekében az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában már évek óta hasznosítják a kommunikáció mind megszokottabbá váló eszközeit, a videóit. A megelőző- és felvilágosító munkában a műsorok kiegészítők közül a legnagyobb sikerre – érthetően – a betegséggel valamilyen formában foglalkozó játékfilmek számíthatnak, de az

AIDS ellen küzdő egyesületek fegyvertárában megtalálhatók a különféle dokumentum- és felvilágosítófilmek is, melyeket kazettán bocsátanak az érdeklődők rendelkezésére.

Tipikus a nyolcvanas évek termékeknek nevezhető John Erman rendezésében az *Early Freeze* (Korai fagy) című, másfél órási, hollywoodi stínezetű amerikai alkotás, Gene Rowlands és Ben Gazzara főszereplésével. A történet egy fiatal homoszexuális párról szól. Egyikük tudógulladást kap, amikor a harmincéves jogász főhős megtudja, hogy a HIV-vírussal fertőződött meg, összevész barátságával, akivel addig egy háztartásban élt, és viszaköltözik szüleihez. A családban is konfliktust okoz betegsége és kitűdülő homoszexuálisága: anyja megértő, de apja képtelen megemészteni a tényeket. A film a fiatallembor szenvedésén át ismertet meg a nézőt az AIDS tünetivel, a veszélyeztetett csoportokkal. A főhős tudógulladást kap, kórházban megismert sorstársának betegség-együttése pedig a Kaposi-szarkómával (rosszindulatú bőrdaganat kialakulásával) folytatódik. Végül a fiatallembor kibékül apjával is, barátságával is; azt mondhatnánk: az első sorban az érzelmekre hatni kívánó film elvarrja a cselekmény emocionális szálait. Csúpan egy kérdést hagy nyitva a rendező: vajon meddig marad életben a fiatalember.

A *Die Herausforderung* (Kihívás) című térorrás nyugatnémet alkotás szintén a játékfilm elemével meséli el egy homoszexuális pár megfertőződésének és családi konfliktusainak történetét. Először az NSZK televíziójában vetítették a *Noch lab'ich Ja...* (Még élek) című egyórás színes dokumentumrportfilmet is. Ennek riportere négy hélig élt együtt egy AIDS-beteggel, aki az előtéről mesélt neki. San Francisco kábítószere-élvező és homoszexuális AIDS-terelőitől egy osztrák riportfilm számol be. Erdekese az osztrák televízióban is levettelt felvilágosító- és dokumentumfilmek – nemzetközi tekintélyű szakemberek nyilatkozna bennük a szörnyű kórról. Megszólal, többek között Reinhardt Brandstätter, az osztrák AIDS Híllő (ÖAH, az ausztriai országos AIDS-szervezet) ügyvezetője, aki egyúttal az ausztriai homoszexuális egyesület irányítója is. Az AIDS Híllő egyébként készséggel bocsátja műsoros videókazettáit – amelyek egyebek mellett az imént említett filmeket is tartalmazzák – az AIDS megelőzése érdekében februárban alakult magyar társadalmi alapítvány rendelkezésére.

A hazai egyesület vezetői mihamarabb szeretnék elérni, hogy az anyagi, technikai és jogi feltételek megteremtését követően egy-két hónapon belül elkezdhessek egyelőre hat kazettából álló, tízenyolc filmet tartalmazó „készletük” kölcsönforgalmazását.

Néhány hónappal ezelőtt megszületett az AIDS-ről szóló első honi játékfilm is, a Coopinvest Videocoop stúdiójának gondozásában. Az író, az operatőr és a rendező feladatát egyaránt Várszegi Károly vállalta magára. Az egyórás alkotás keret-történetbe ágyazva, ismeretterjesztő elemek segítségével, ösztönzőleg tárja fel, hogyan lehet megfertőződni a vírussal, milyen tünetekkel jár a betegség, és miként lehet megelőzni a veszélyt. A főhős, egy fiatal, húsz év körüli lány – aki intravénás kábítószere-élvező alkalmi külföldi partnerétől fertőződött fecskendő révén kapta el a vírust – a kórházi ágyon emlékezik vissza a történetekre, baráti körre, melyből egy homoszexuális fiú is az AIDS áldozatául esik. (A film egyes jeleneteit abban a László Kórházban forgatták, ahol a magyar AIDS-betegeket valóban ápolják.) A videóra készült mű női faszereplője Szabó Mariann, az orvosokat Bánffy György és Kulka János alakítják, a homoszexuális férfit pedig Károly Flórián. S jóllehet, az alkotás egyetlen játékfilmszemlén sem számíthat fődíjra, el kell ismerni róla: igazán profi munka, amelynek legfőbb erénye felvilágosító erejében rejlik.

A Coopinvest műsoros kazettáját elsősorban iskolákban, kollégiumokban, nevelőintézetekben, laktanyákban, büntetés-végrehajtó intézetekben vetíthetik sikerrel, ahol minden bizonyítvány nagyobb lesz a hatása, mint egy bármilyen színvonalas előadásnak.

Falusi Tamás

Batha László
illusztrációja

**AIDS és
VIDEO**

TÚL A NÉGYSZÁZEZREDEK LÁTOGATÓN...

A Csillagfény díszletei

Szombat délután három óra. A budapesti Petőfi Csarnok folyosóján felnőttek és fiatalok tolonganak a videoképernyő előtt. A *Hőfehérke* és a *hét törpe* zárójelenetei villognak, s hamarosan kezdődik a *Miki egér*-sorozat legújabb darabja. A büfében még nincs csúcsgérgalomb, de mindenünnen a készülődés zaja hallatszik. A számítógépes játékok képernyőit néhány technikus illeszti a gépekhez, a stáb szobájában két fekete tornadresszbe öltözött – vetkőzött – lány melegit,

Lehel László igazgató szobájában pedig percenként cseng a telefon. Megkezdődött a vizsszaszámlálás.

Minden szombat annak ellenére különleges nap, hogy közel három éve délutánonként a szokásos rutinnal indul be a gépezet a *Csillagfény* díszkő előkészítésére. A nagyteremben Darabos János, a program rendezője és Hajnal Gábor szerkesztő rohanái a díszletek között. A technikusok középkori ostromgépre emlékeztető, óriási szerkezetről állítják be a csillámló-villámló szerkenyűket, a forgó tükörgömböt, a lé-

zerfényvető tükröket és a reflektorok tucaját.

A színpadot közben már elfoglalták az esti fellépők. A műsort ugyanis a hagyományos díszközene mellett élő, félpályback számokkal is dúsitják. A hangfalak mellett most éppen Kis Gabi próbálgatja a mikrofont, aztán indul a felvétel, és ahogy mondják: minden „egyesben megy”. A műsorblokkokat az egymást váltó lemezlovakos állítják össze, és ők gondoskodnak arról, hogy a műsorrészekbe „élő” program is illeszkedjen. Fellépett itt már a hazai rockélet színe-java, s alig van olyan előadó, akita zömében 15–20 év közötti fiatalok ki ne fűtültek volna. A *Modern Hungária*, a *Dolly Roll* és a *Neoton* mindenesetre többet nem lép fel a Csillagfény színpadára...

A *Magazin* együttesrel három új mikrofonállvány kerül fel a dobogóra, s máris felhangzik az instrukció:

– A szélső kettő kamu, a középső működik! – A fiúk máris belevágnak a hűrokbá, a felületet nézőnek pedig fel sem tűnik, hogy a zene hangszalagról szól, s csak az énekes „erőlködik” valóban. A hanghatás szinte tökéletes, s ez nem is csoda, ha figyelembe vesszük, hogy a beépített technikai eszközök értéke meghaladja a négy millió forintot.

Ismét változik a kép. Levonul a „*Sztár születik*” vetélkedőn feltűnt zenekar, s a homályból két táncoslány tűnik elő, ruganyosan hajlonganak a zene

ütemére. A rendezőpult mögött pedig már varázslatosra sminkelt, felvágott szoknyájú lányok gyülekeznek türelmetlenül. Ők a tinimanőkenversenyre, az egyik „betétszáma” jelentkezik. A táncosok alig hűlt helyét néhány percre ők foglalják el. A rendező egy ugrással a színpadon terem, s röviden előjuttatja azt a néhány egyszerű mozdulatot, amit a jövőendő Pataky Ágiknak be kell mutatniuk.

Közben persze egy percre sem áll le a „technika”. A közel húsztagú stáb minden tagja külön utasítás nélkül tudja már a dolgát. Végső helyükre kerülnek a díszkőlámpák, a színpadot a lemezlovak, „fészkeivel” összekötő kifutó, és a hatalmas vászonra próbavetítést sugároz a videokivetítő.

A Csillagfény országos, sőt kis túlzással európai hírnévre tett már szert. Hétközben a műsor vidéki nagyvárosok sportcsarnokaiban vendég szerepel, s innen sugározta első magyarországi adását a *Sky Channel* rockműsora is.

Háromnegyed hat. Az utolsó zenekar is levonult a színpad-

mögött

ról, a rendező még néhány rövid utasítást ad a kőgépes srácnak, majd „óraigazítás” következik. Néhány perc múlva a premier előtti film vetítésével elindul a „szombat esti láz”. A bejárat előtt a korai időpont ellenére már gyülekezik a közönség. Biztosak akarnak lenni benne, hogy bejuttanak a ma esti műsorra, pedig még nem is sejtik, hogy közülük kerül ki a Csillagfény négyezeredik látogatója.

Sz. P.

Csillagfény

Ma már szinte minden ifjúsági klub, éjszakai szórakozóhely „videodiskóknak” hirdeti magát, ám ez a tetszetős cím éppen úgy nem fedi a valóságot, mint a hetvenes évek elején a Disc Jockey hangzatos titulusa. Akkor a hifi minőség helyett két rossz kazettás deck és esetleg egy lemezjátszó szolgáltatva a „csúcstechnológiát”, ma pedig egy kommersz videomagnón pergó videoklipekre fogják rá, hogy videodiskó.

A Petőfi Csarnokban fellépők közül is mindössze egy diszkós, *Élías Gyula* mondhatja el magáról, hogy a nagy nyugati tánctermekhez hasonló produkcióval örvendezteti meg közönségét. Három videomagnójából kettő hifi-sztereo minőségű, vagyis nem csupán kiváló képet, hanem a lemezhangzással közel egyenértékű hangot is szolgáltat. A harmadik készüléket a szalagok előre és hátra csévéelésére, vagyis a keresésre használja, s – erre a legkommerszebb készülék is megfelel. A két képet keverni – drága berendezések híján – azonban még ő sem tudja!

A diszkósok legnagyobb gondja a megfelelő minőségű és „frissességű” alapanyag”, vagyis a napi slágerek beszerzése. Ennek forrásai legtöbbször kifürkészhetetlenek, nyilván magánimportból kerülnek be hazánkba a legfrissebb lézerlemezek, kompakt diszkek és hagyományos vinyl lemezek. Így van ez a videoklipekkel is, azzal a különbséggel, hogy a legfrissebb klipek ma már könnyedén rögzíthetők a Sky Channel vagy Super Channel műsoraiból. Nagyközönség előtt való vetítésük azonban törvénybe ütköző cselekedet. A videodiskósok ezért – elvben – a Mokep Videotékából kölcsönözött pár éves felvételeket játsszák, s ha ezek közé véletlenül belekeveredik egy hifi minőségű, friss sláger, az csak annak a következménye, hogy sokan még nem rendelkeznek második vagy harmadik készülékkel. És ugye egy videomagnóval egyszerre lejátszani és keresni lehetetlenség...

Mazsola, Dr. Fantomas és egyéb hercehurcák

Péntek volt, csúf idő, és este hatkor a Petőfi Csarnokban még csak pár ember csellengett. *Kallódó videók* volt a címe a II. Ifjúsági Videoszemlének, melyre körülbelül nyolcórányi anyag érkezett. Ebből a zsűri 150–200 percet válogatott ki – bemutatásra. A nagyeremben, az úgynevezett versenyprogramban – a díjazottakkal együtt – a beérkezett videók java futott, míg az előtéri monitorokon a vetítésre érdemesnek ítélt többi munkát mutatták be. Sablon azt mondani ilyenkor, hogy „a zsűrinek nehéz dolga volt”, de egy-két mű végignézése e sorok írójának is bizony nehézséget okozott. Ami a díjakat illeti, azokból vízvont majdnem minden arra érdemes filmnek jutott.

Azt írtam: „film” – pedig ezek mégiscsak „videók”. Míg néztem a vetítést, azon gondolkodtam, hol is a különbség az amatőrfilmes és az amatőr videó között. Több olyan anyag volt – egyik főcímben is ezt írta: non proficiumos film –, amelyik, ha nem monitoron megem, ugyanúgy hatott volna vásznon is. Azokban a művekben viszont, amelyek tetszettek, benne volt az elektromos képi feldolgozás és a videó rugalmasságának a plusza is.

A videózás olcsó is, drága is egyszerre – paradox helyzet. Olcsó, hisz az alapanyag többször felhasználható, nincs labormunka, s nincsenek az előhívás után újrátorgatók jelenetek. Másrészt a különböző berendezések, editorok, kollektorok, keverők és egyéb-ek ára igencsak borsos. Nem vé-

letlen tehát, hogy sok közösség – brigád, társulás – volt az indulók között, s hogy még a lista szerint magános alkotók munkáján is látszott: legalábbis az utolsó simításokat jól felszerelt stúdiókból végezték el. Túl ezen: az alapfokú videózás egyszerűsége sokakat csábított játékra. Olyanokat is, akik filmkamerával soha nem pepecseltek volna. Ma már többek is hozzájuthatnak alkalmas technikához. Ám a bemutatott művek egy részéből mégis hiányzott valami.

Mindenesetre a gyerekipró márkicsi. Az országban már több közép- és felsőfokú iskolában tanítják a videózást, a hallgatók pedig néhány helyen már most bekapcsolódnak a közösségi kábeltevé-lyázatok munkájába.

A bemutatott művek mind műfajukban, mind színvonalukban vegyesek voltak. Meglepő volt az anyagok viszonylagos konzolidáltsága. Egy-két avantgárd vagy csak annak gondolt zenei esemény videó megörökítésén kívül nem is volt semmi hajmeresztő. Láttunk videoklipeket az előtérben, nem is rosszabbat, mint a Zenebutik egyik-másik gyorsralpáló darabja, és volt szegényes elektronikus búvészkedés a nagyeremben.

A felvételek főként VHS rendszerben készültek, de érkeztek U-Matic kasszettek is. A nagytermi vetítőegységként is szembetűnőbbette a technikai fogatalkosságokat – de ez ennyit csak jó szándék, hanem felszerelés kérdése is. Furcsa, milyen sok „versenyzőnek”

okozott gondot az elfogadható hangminőség elérése. Ezzel szemben akadtak meglepően magas szinten kidolgozott, profi munkák is, például Reisz Péter két rövid opusza.

Az előtéri programból színvaló volt Horkai Pál két, tartalmában és kivételében egyaránt igényes, hatperces etűdje. A Navratil–Doma–Sevcik hármas Allegro Barbarója is kiemelkedett az átlagból. Bartók zenéjét ötvözték a hegyi patakok és vizek képével, a videoklipeknél megszokott vágási technikával.

A szemlén a zsűri és a közönség egyaránt díjazott. A Hazafias Népfőnt által felajánlott pénzjutalmak – mint az oklevélből kiderült, kétszázalékos kamattal – megérdemelt helyre kerültek. Az első díjat Pesty László, az ELTE Vizualis Stúdiójának tagja nyerte Dr. *Fantomas* *menyevikek országában* című filmjéért. A húszperces darabban Dr. Fantomas idegenként utazgat az országban, ahol nyugati vadászok engedélyeket kapnak a helyi polgárok „kilövésére”, de ez sem elég jelentős bevétel, mert évente csak két személy elejtése és kitömése megengedett. Föltűnik meg egy százahús éves hólgy egy szál bugyiban – mint a főhős babájának nővére –, de aztán őt is levők, sőt a doktor még a barátját is leüti. Mint a zsűri indoklásában elhangzott, jól vegyítve a videó lehetőségeit, a fiatalos vidámsággal a dramaturgiai átgondoltsággal.

A második ki emeltített Reisz Péter másfél perces *Arlanoida* lett. Talán ez volt a legjobb munka – profi kiállításban, magas, de nem öncélú technikai színvonalon, nagyszerűen élt a videó elektronikus lehetőségeivel.

A harmadik helyezett a Göczgáz Vizualis Brigád (KVB) – Kanczer Sándor: – *Mazsola dead és egyéb hercehurcák* című filmje lett. Itt – a Dr. Fantomasszal ellentétben – az „egyetemista” humor a cél és az eszköz is. Mazsola és Manócska kontra Varjú bácsi vizslyát láthatunk, a bölcség határát hol innét, hol onnét sűrűlő szójátékokkal. (A közönség is a KVB-re szavazott, de egy másik művükre, a *Cicavizióra*. Ebben tán az előlőbni is szellemesebben vágat össze rádióhangot és tévéképet – találóan politikussal élle.)

A Mozgó Képek szerkesztősége a hajdúánási középiskolások számítógépes klubjának három rövid „párpercesét” ismerte el különdíjjával, nyilván az alkotók fiatal korára való tekintettel.

A közönség tizenegy felé végül teljesen megítélte a nagytermet. De ez már Jarmish *Down by the Law* (Elynymva a törvény által) című filmjének szolt...

Udvaros Gábor

Az évszázad legnagyobb bűnügye új feldolgozásban: **RABLAS (Robbery)** színes, feliratos amerikai film a „nagy vonatrablásról” Főszereplők: Stanley Baker, Frank Finlay, Barry Foster Rendezte: Peter Yates 37. perc

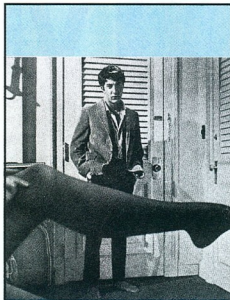
Ami

Immáron négy éve nyílt meg a Makajovszkij utcában a MOKÉP Videotéka. A már több mint ezer filmet kínáló kölcsönző kezdetben többnyire azokata filmeket kínálta, melyekre korábban a mozikban már bemutatnak, s ott sikert arattak, vagy pedig filmművészeti szempontból jelentős, kiemelkedő alkotások. Ez a törekvés részben most is érzékelhető, hiszen sok olyan filmet találunk, melynek moziforgalmazási joga már régen lejárt, mozikban nem újítják fel, csak a videóját vásárolhatjuk meg. Ilyen például a *Kalandorok* vagy a nemrég forgalomba hozott *A delin napja* és Dustin Hoffman egyik régi, 1967-ben Oscar-díjat kapott filmje, a *Diploma előtt*, amelynek zenéjét Simon and Garfunkel szerezte. (3 Grammy-díjat kaptak érte: Mrs. Robinson, A csend hangja). De egyre több olyan film is felkerült a polcokra, amelyet eddig nem láthattunk a mozikban, legfeljebb a feketelepiakon, rossz minőségben, idegen nyelven. Az idén bemutatásra váró 300–350 műsor közül mintegy 150 az ilyen. Mik is ezek a filmek? Előző számbunkban már írtunk John Carpenter két filmjéről (*A kód*, *Menekülés New Yorkból*), amelyek azóta már a sikerlista élén állnak. Népszerű Chuck Norris *Szemet szemért* című filmje is. Akik a karate- és kung-fu-filmeket kedvelik, most szintén válogathatnak. A közeljövőben mintegy 30 új kazetta jelenik meg, havonta három-négy. Ezúttal karate-feldolgozásban láthatjuk Marco Polo történetét, és többet megtudhatunk Bruce Lee haláláról a volt kedves, Betty Ting elbeszélése nyomán készült filmből (*Bruce Lee és én*). Ismert az alapötönete a *Halál harangjainak* (a főhős családját megölik, s ő felöntött áll bosszút a gyilkosokon). Ugyan-csak egyszerű a kerettörténete a *Négy lovas*, a *Shaolin két bajnoka* és a *Halálós anyagok* című hongkongi filmeknek.

Nem szűkülök azonban fordulatokban a *Gyilkosság rendeletere* (Murder by Decree) című ameri-

Négy elszánt férfi, egy ravasz nő és egy pénzzel teli koporsó
KÖNYÖRTELENEK
 (The Hellbenders)
 színes, feliratos olasz kalandfilm
 Főszereplők: Joseph Cotten, Norma Bengelli, Julian Matesco
 Rendezte: Sergio Corbucci
 88 perc

Egy régi filmszár: **DIPLOMA ELŐTT** (The Graduate)
 színes, feliratos amerikai film
 Főszereplők: Dustin Hoffman, Anne Bancroft, Katharine Ross
 Zene: Simon and Garfunkel
 106 perc

SENTENDREI KEPEK

A Szentendréni járó külföldi turista ezentúl otthonában is láthatja a város nevezetességeit, ha megveszi és hazaviszi a szentendrei tanács és a Coopinvest kiadványait közös vállalkozásában készült ötvenperces műsoros videokazettát. A film magyarul, valamint német, angol, francia és olasz nyelven mutatja be a város nevezetességeit, s olyan helyre is elkalauzolja a nézőt, ahová a turistaként vagy nem léphet be (például a szerb ikontárba), vagy nem vihet magával fényképezőgépet, videokamerát (ilyen a Kovács Margit Múzeum). A kazettákat a napokban kezdik árusítani, s az eladásukból származó haszon a befektetések megtérüléséig a városvezetésé, utána pedig a kisvitos tanácsé is.

a moziban nem látható

kai-kanadai koprodukció, amelyben Hasfelmszetsz Jack gyilkosságsorozatának egyik lehetséges megoldására derít fényt a népszerű kettős, Sherlock Holmes és Dr. Watson. A rendező, Bob Clark olyan neves sztárokkal forgatta filmjét, mint Christopher Plummer, James Mason, John Gielgud és Donald Sutherland.

Neves színészekkel találkozha-

tunk a *Téli gyilkosságok* (Winter Kills) című amerikai politikai krimiben is; a főszerepet Jeff Bridges, John Huston, Anthony Perkins és Eli Wallach játssza, a cselekmény pedig egy elnökgyilkosság szálainak kibogozása.

Anthony Perkins alakítja annak a francia filmnek a főszerepét is, melyet Claude Chabrol rendezett. Itt sem kisebb sztárokkal találko-

zunk, mint Orson Welles, Marlene Jobert, Michel Piccoli. A *Végzetes szembekötés* (La decade prodigieuse – Csodátlans évtized) azonban nem krimi, hanem lebilincselően érdekes lélektani dráma.

A moziban nagy sikerrel vetített *Ifjú Frankenstein* rendezőjének, Mel Brooksnak egy másik, fergeteges humorú filmjével is találkozhatunk. A *Producerek* a színházi világ kulisszatitkai mögé enged betekintést, kemény, szatirikus hangon.

Szűkebb érdeklődésre tarthat számot, de mindenképpen megjelenő az operafilmek megjelenése. Angol produkcióban láthatjuk a *Pillangókasasszonyt*, az *Olthélt*, a *Hoffmann meséit*, és a *Denevért*, nemfelfedőzásban pedig a *Rózsavogatót*.

HÍREK

KÉPUNK A VILÁGBAN...

Kicsi a valószínűsége annak, hogy az elkövetkezendő években műsorokazetta-gyártó nagyhatalommá nőjék ki magunkat. Mégis jellemző lehet, mi érdeklő a világotól, hogy a magyaroktól – a legkorszerűbb média közvetítésével.

A Kultúra Külkereskedelmi Vállalat – egyéb hazai szellemi termékek mellett – évek óta ajánl külföldre hazai kazettákat is: elsősorban a Magyar Szinkron és Video Vállalat a Televideo, az Országos Oktatástechnikai Központ, a Coopinvest-Videocont Studio és a valamikori Holdex utódjainak alakult részvénytársaság programjából. A kazetták túlnyomó többsége egyórás film.

A választék az újrainyújt, lüktető világ elsősorban a zene, a vidám Magyarországra, a konyháknra vezető, illetve a nosztalgikus hangulatú régi filmekre s a vitathatatlanul jó színvonalú gyermekműsorokra. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy a sovány megrendelés és a korlátozott érdeklődés nem filmjeink színvonalát minősíti elsősorban. A minimális műsorokazetta-export magyarázata sokkal inkább technikai és gazdasági. A megrendelőkhöz elvileg kiesnek azok az országok, ahol NTSC rendszerű készülékek működnek, mivel a mi felvételünk PAL rendszerre alkalmasak. Gondolt jelent, hogy filmjeink többsége magyar nyelvű, ami legfeljebb hazánk idegenbe szakadt fiaink érthető, a kereske-

dők többsége viszont a német vagy angol nyelvűvel ragaszkodik. Játékfilmek esetén a szinkronizálás alaposan megöngölné a hazai műsorok kazetták amúgy sem csekély árát; az idegen nyelvű „alámondás” ugyanis legfeljebb az oktatófilmek esetén oldható meg jó színvonalon és viszonylag egyszerűen. S ha már az árnl tartunk: a versenyképtelenség okai között valószínűleg ez az egyik döntő ok, s orvoslása aligha várható a beátható jövőn belül. Mire egy hazai műsorokazetta eljut az külföldi kereskedő kárákba, ára csaknem eléri a 70 márkát, vagyis kétszer olyan drága, mint a színvonalon-bartartalmában hasonló termék.

Ennek ellenére megessik, hogy komoly vérvé jelentek: a közelmúltban egy állami támogatást élvező olasz cég vette meg – terjesztéssel joggal, 200 kazetta sokszorosítására – a tévéből is ismert „Nagy ho-ho...”, a Kiváncsi Fánccs-t, a Magyar Népmese sorozatot és a „Hurrá!” című ismeretterjesztő gyerekkifilmjét. Ezek után keresett és sikeres „termék” a Kodály-műzserrel szóló film is.

Mindaz természetesen nem jelenti azt, hogy hazánkban csak ennyi érdekelne a világot. A hazai és a külföldi üzletembereknek lennének is ötleteik, mi-mutatnánk meg magunkból(ról) sikerrel, ám gyártóink jelenlegi anyagi helyzete többnyire elve kizárja, hogy ezeknek az ötleteknek akár csak töredéke is megvalósulhasson.

JÖN

A MOZICSATORNA!

Elkészült idehaza is az a rendszer, amely lehetővé teszi, hogy a kábeltelevíziók mozicsatornákat vezethessenek be. A lakásokban elhelyezett dekódert az előzetes költségek szerint úgy állítják be, hogy egy vagy akár több, filmek sugárzó műsort is lehessen venni a készülékeken. A Veszprémben folytatott kísérletek szerint a rendszer nem zavarja a többi csatorna működését. A dekóderek ára körülbelül ezer forint lenne, s a csatornára filmnek egy-három forintért lehetne előfizetni. Az újfajta szolgáltatást a MOKPE megyei igazgatóságai a helyi kábeltelevíziók fenntartóival együttműködve kívánják bevezetni. A vállalat egyébként a szocialista országokban és a házáknban készült ótszáz filmen kívül jelenleg másfél száz olyan nyugati filmmel rendelkezik, melyek televíziós sugárzása jogát is megvásárolták. Ez egy több hazai nagyvállalat jelenléte, hogy megvalósítsa igény esetén szívesen részt vállalna a dekódert gyártásban.

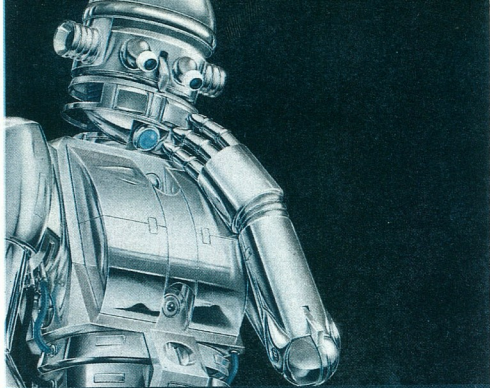
INTERBRIGHT

A Nemzetközi Tudományos, Ismeretterjesztő, Irodalmi és Információs Központ – az INTERBRIGHT a közelmúltban alakult magyar kezdeményezésre Budapestben. Céjja a tudomány-népszerűsítő könyvekről szervezett információgyűjtés és -szolgáltatás mellett nemzetközi videótár létrehozása.

Az audiovizuális anyagok ezen nemzetközi tárá a világot tudományos területek, az oktatás, a dokumentumok és a kutatás egyes ágai szerint rendezzék. Folyamatosan adnak felvilágosítást a kinalatról, és segítenek az érdeklődők és a videokészítő jogtulajdonosok, terjesztők közötti kapcsolatteremtésben.

Az INTERBRIGHT-nál arra is gondoltak, hogy video-folyóiratot, Video-digestet alapítsanak, mely a videokivadványok jellemző adatait ismertelné. Az angol nyelvű népszerűsítő mellé kiadástól társulna, feltüntetve a legfontosabb tudnivalókat.

A munkában jelentős szerepet vállal a Magyar Mozi- és Videofilmgyártó. Ettől azt is várják, hogy a magyar ismeretterjesztő filmek bekerüljenek a nemzetközi vérkeringésbe. A későbbiekben szeretnénk 20 perces videófilmeket hungarológiai enciklopédiát készíteni. Az öt-hat év alatt elkészülő 300-350 darab videofelvétel felélené a magyar tudomány eredményeit, az ország történelmének, földrajzáit, néprajzait, bemutatná az egyházakat, a magyar köznevelés, peres, video-filmek politikai viszonyainkról. Az óriási vállalkozásnak elvi akadályai nincsenek, csupán az anyagi fedezetéről kellene gondoskodni.

SIKERLISTA

A MOKÉP Videotéka legsikeresebb filmjei:

- A kód**
(amerikai sci-fi) R.: John Carpenter
- Szemét szemét**
(amerikai bűnügyi karatefilm) R.: Steve Carver
- Asterix, a gall**
(francia rajzfilm) R.: Albert Uderzo, René Goscinny
- Egy férfi, egy nő és egy bank**
(kanadai bűnügyi filmvígjáték) R.: Noel Black
- A tizedik áldozat**
(olasz-francia sci-fi) R.: Elio Petri
- Kék katona**
(amerikai történelmi filmdráma) R.: Ralph Nelson
- Menekülés New Yorkból**
(amerikai sci-fi) R.: John Carpenter
- A rendőrnő**
(olasz filmvígjáték) R.: Steno
- Kegyetlen utca**
(amerikai bűnügyi film) R.: Danny Steimann
- Barátok**
(francia lélektani filmdráma) R.: Claude Chabrol
- Gyémántok**
(amerikai bűnügyi film) R.: Menahem Golan
- Kés a kézben**
(francia bűnügyi film) R.: Claude Mulot
- Jessi és barátói**
(amerikai westernfilm) R.: Al Adamson
- Méreggel**
(NSZK bűnügyi film) R.: Michael Verhoeven
- Egyszemélyes bíróság**
(amerikai krimi) R.: Charles Martin
- En a vizilovakkal vagyok**
(olasz filmvígjáték) R.: Italo Zingarelli
- A zsaru szava**
(francia bűnügyi film) R.: Jose Pinheiro
- A delfin napja**
(amerikai sci-fi) R.: Mike Nichols
- Az én kis falum**
(csehszlovák filmkomédia) R.: Jiri Menzel
- Egy nő, vagy kettő**
(francia filmvígjáték) R.: Daniel Vigne

Videóáfa

A magánszemélyek jövedelemadójáról szóló törvény mellett általában kevesebb szó esik az általános forgalmi adóra vonatkozó jogszabályokról, különösen azok részletszabályairól.

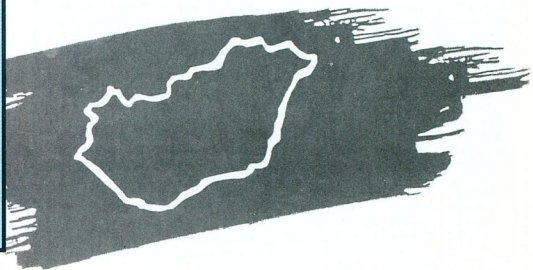
Az adótörvény 2. számú mellékletében felsorolt termékek és szolgáltatások elnevezésénél általában a KSH nomenklatúráit vettük figyelembe. Az elnevezések mellett az adókulcsok szerepelnek: a törvény 0, 15 és 25 százalékos adókulcsokat különböztet meg.

A táblázat szerint a művészeti tevékenységek és egyéb kulturális szolgáltatások adómentesek, kivéve azokat a külön meghatározott kulturális tevékenységeket, amelyekre a jogszabály

25 százalékos adókulcsot állapít meg. Ilyen pedig akad néhány. Adózik a varietéműsor, a vidámpark-üzemeltetés, valamint a játék- és pénznyerő automaták üzemeltetése – és ami a legfőbb: adóköteles a hangfelvétel és videofelvétel készítése-kiadása. A jogalkotók bevételnövelő, államkincstár-gyarapító szándékának ismeretében is furcsa, miért kellett a hangfelvételt és a videót a lehető legkommersebb tömegszórakoztató szolgáltatásokkal egy kalap alá venni, amikor a filmgyártás, -forgalmazás és moziüzemeltetés (szerencsére) nulla adókulcsos.

Ugyancsak nulla adókulcs alá esik a videovetítési szolgáltatás, vagyis a műsoros videokazetta, videolemez bármilyen módon (tv-készüléken, monitoron, vetítőhelyen) történő nyilvános bemutatása. Így, mivel a nyilvános videovetítés a legutolsó fázis a láncolatban, a videokazetta árába (kölcsondíjába) beépített adót a felhasználó, vagyis a kazettát bemutató intézmény, művelődési ház, vendéglátóhely visszaigényelheti az adóhatástól. E kedvezmény azonban lakossági kölcsönzés vagy eladás esetében nem érvényes, vagyis aki ilyen célra veszi ki a kazettát, nem részesül adó-visszatérítésben. * A Majakovszkij utcai videotéka új, forgalmi adóval terhelt lakossági kölcsönjait ennek megfelelően: a zenés, valamint a tókes beszerzésű filmeknél 175 forint (a korábbi 140 helyett), magyar és szocialista filmeknél 112 forint (eddig 90 forint volt), míg a rövidfilmek esetében 70-ről 87 forintra nőtt a napi kölcsönzési díj.

Az említett szabályozás a

é Kivitelezés

gyakorlatban számos probléma forrása lehet, bár ezek elsősorban vállalatok közötti számlázási és könyvelési költségek formájában jelentkeznek. Lakossági vetülete akkor lehet, ha magánszemély(ek) vagy magánszemélyek társasága üzemeltet videomozit, videodiszkót – ekkor ugyanis a kölcsöndíjba beépített forgalmi adót a számlamásolat birtokában a magánüzemeltető is visszatérítheti az adóhivataltól. Félreértésre adhat okot a videofelvétel-készítésre megállapított 25 százalékos adókulcs is. A kulturális tevékenységek közé tartozó videofelvétel-készítés fogalmát a Szolgáltatási Tevékenységek Jegyzéke röviden úgy határozza meg, hogy „nyilvános közlésre alkalmas műsoros videokazetta, videolemez előállításá”.

Ezzel szemben a „személyi és háztartási szolgáltatások” címszó alatt létezik egy „video-felvételzés” elnevezésű szolgáltatás is. Ide tartozik mindazon videofelvételek készítése, melyek nem sorolhatók a közművelődési és művészeti szolgáltatások osztályába, vagyis a nem sokszorosítás és terjesztés céljából készült videofelvételek. Tehát ide sorolhatók az egyes családi eseményekről, társadalmi rendezvényekről egyedi megrendelés alapján készült videofelvételek – ami lényegesen gyakoribb, mint a „rendes” videofelvétel-készítés. És ami a leglényegesebb: a „video-felvételzés” adókulcsa nem 25, hanem csak 15 százalék. A maszk videofelvétel-készítő kispáros tehát ennivel kötelességgel megemlíti szolgáltatásának díját. Ezt az adóviszont már senki és sehonnan nem igényelheti vissza.

Az új adórendszerrel kapcsolatban még számos tisztázatlan és nehezen megválaszolható kérdés vehető fel. Sajnálatos, hogy az adóhivatalt az állásfoglalást kérő levelekre általában nem válaszol írásban, és nem siet eloszlítani a jogszabályok alkalmazásakor a gyakorlatban jelentkező félreértéseket, hanem ályos pontokat. Információink szerint már a Pénzügyminisztériumban is érzékelték a videózásra vonatkozó diszkriminatív szabályok tarthatatlanságát. Így az egyéves kivárási időszak leteltével a korrekcióknál várhatóan tekintettel lesznek erre is.

K. Z.

A műsoros videokazetták kiküldésének, kiszállításának rendjéről azért is érdemes részletesebben szólnunk, mert a szabályok nem ismerése miatt könnyen érhetik meglepetések a gyánútan kiutazó a határállomáson vagy jó esetben még itthon, a postahivatalban.

A belföldön előállított mozgóképeket – így a műsoros videokazettákat is – csak a Művelődési Minisztérium Filmfőigazgatósága által a film forgalmazásához kiállított engedélyokirattal (vagy másolatán) a vámhivatalnál történő felmutatásával szabad külföldre vinni. Ez alól kivételt jelentenek a Hungarofilm Vállalat által ki-szállításra kerülő mozgóképek és a Magyar Televízió közvetítés célját szolgáló mozgóképei és előhivatal filmjei, valamint a Kereskedelmi Minisztérium által engedélyezett kereskedelmi tranzakciókban kiszállított filmek, videokazetták. Lát-szólag nem tartozik az engedélymentes kategóriába, mégis ide sorolhatók a magyarországi videokiadók (így a MOKÉP, TELEVIDEO) által megjelentetett műsoros video-kazetták. Ezeknél az engedélyokiratot tulajdonképpen a felvételen szereplő impresszum és engedélyszám pótolja. Eppen ezért az eredeti csomagolású, azonosítható és a devizajogszabályokban engedélyezett értékteret meg nem haladó magyar kiadású műsoros videokazetta kivitele az utas-forgalomban külön engedély nélkül is lehetséges.

Eltérő a helyzet a privát, családi eseményeket tartalmazó felvételekkel és a vállalati dokumentumokat, referenciákat tartalmazó kazet-tákkal. Az előbbi esetben az ügyintézés a Hungarofilm Vállalat vetítőjében (Budapest V., Báthori utca 10., föld-szint) dolgozó munkatársak hatáskörébe tartozik. Érdekes módon filmek esetében ilyen közbülső hatósági eljárásra nincs szükség, a előhivatali filmnegatívak a postán beszerezhető forma-nyomatványon, egyszerű ál-

lompolgári nyilatkozattal adhatók fel külföldre. Egyéb-ként a Filmfőigazgatóság már kezdeményezte az érin-tett főhatóságoknál a filmne-gatívkóra vonatkozó szabály kiterjesztését a videofelvételekre.)

A vállalati, üzemi felvételek-nél azonban – részben a szakmai színvonal érdekében – továbbra is szükséges a Filmfőigazgatóság előze-tes engedélyezése. Itt a cél az, hogy azok az intézmé-nyek, amelyek rendszeresen vizs-kít ki ugyanazt a felvételt, folyamatos kiviteli engedélyt kapjanak, ha a felvételen szerepelnek a gyártásra és a kiadásra vonatkozó legfonto-sabb adatok. Ennek bevezet-éség azonban minden esete-ben előzetes hozzájárulást kell kérni, ami engedélyok-irattal rendelkező felvételek esetében csak formális, ám ezen okirat hiányában köte-lező a film bemutatása. Az engedélyezés azután a szük-séges MNB-okmányokon történik.

Külön kell szólnunk a ha-tályos devizajogszabályok-ról, amelyek korlátozzák az országból kivihető áruk mennyiségét, mértékét. Nem árt tudni, hogy a külföldre utazó belföldiek személyen-ként háromezer forint beföl-di fogyasztói árat meg nem haladó összértékű, szokásos mennyiségű ajándéktárgyat vihetnek magukkal, a devizahatóság engedélye nélkül míg az ajándékné külföldre postázható áruk értéke leg-feljebb ezeröttszáz forint le-het.

Azok a szabályok is rend-kívül szigorúak, amelyek a külföldi állampolgárok által kivihető ajándéktárgyak

mennyiségének és értéké-nek felső határát határozzák meg; ez egyébként függ az MNB és a külföldi jegyban-kok között a valuták kölcsö-nös átváltásáról kötött meg-állapodásoktól, valamint at-tól, hogy a külföldi személy Magyarországon mennyi valu-tát váltott át hivatalosan for-intra. Tökörszorgok állam-polgárai is kivihetnek sze-mélyenként háromezer for-intot meg nem haladó, leg-feljebb ezer forint egyedi ér-tékű, belföldön vásárolt vagy kapott árucikkeket, továbbá az igazoltan átváltott konverti-bilis valuta forintösszegének a tartózkodási költségek fedezése után fennmaradó ré-széből vásárolt árut. Külföl-diek kivihetnek minden olyan árut is, amelyet az erre kijelölt üzletekben kon-vertibilis valutáért árusított-ak. Ebben a bonyolult eljá-rási rendszerben a műsoros video-kazetta könnyen „el-vész”, ha figyelembe vesz-zük a MOKÉP- és Televi-deo-kazetták árait.

Amennyiben a műsoros kazetták fogyasztói ára meghaladja a hatályos deviza-jogszabályban meghatá-rozott engedélymentes érték-keretet, úgy azok kiviteléhez – akár magyar, akár külföldi állampolgár a kiszállító – az MNB engedélye szükséges. Ugyanakkor azt is fontoló-ra kellene venni, hogy egy csalá-di eseményeket tartalmazó kazettát nem a pénzben kife-jezhető értéke miatt visznek magukkal a kiutazók, és ezért a hatóságoknak az ilyen ese-tekben el kellene tekinteniük a merev jogszabályi korlátozá-sok alkalmazásáról.

Kiss Zoltán

Itt az új forgalmi érték!

Vajon mennyire tekinthetők
mérvadóknak

a táblázatainkban
rendszeresen feltüntetett
árak? Sokan kérdezik ezt
tőlünk szóban, írásban.

A berendezések árát,
csakúgy mint minőségét
ezúttal is a nyugatnémet
Video hivatal segítségével
közzöljük. Kérjük az olvasót,
ne tekintse az itt látható
árakat pennenre, fillérre
pontosnak, csupán
irányadónak. A tesztből
pedig kitűnik,
mennyire lehet
értékmérőként figyelembe
vennie az összegeket.

Nyugat-Európában
természetes, hogy ahány
üzlet, annyiféle ár: ha tehát
egy olvasónk azzal
büszkélkedik, hogy
olcsóbban vásárolta meg
külföldön képmagnóját,
mint amennyiért
a nyugatnémet lapban,
vagy magazinunkban látta,
annak mi is csak örülni
tudunk.

A külföldi árakhoz
hasonlóan a belföldi
forgalmi érték hasábjában
olvasható számok is csak
egyfajta átlag- vagy
irányárnak tekinthetők.
Egyedi elbíráláskor
a szakértők ettől akár
tiz-húsz százalékkal felfelé,
illetve lefelé is eltérhetnek.

E havi táblázatunk már
tartalmazza a tavasz óta
érvényes új belföldi értéket,
mely a piaci viszonyokhoz
alkalmazkodva általában
10-15 százalékkal
magasabb az előzőeknél.

Ezért, aki korábbi
kiadványainkat megőrizte,
ne lepődjön meg, ha
a legújabb listán egy-egy
már szerepelt készülék
mellett nagyobb összeget
talál.

A magazin értékelése
szerint egy berendezés
maximum száz pontot érhet
el. Ebből a kép minőségére
adható maximális pontszám
40, a hangéra 20.

A műszaki jellemzők felső
határát 30,
a szolgáltatásokat 10
pontban határoztuk meg.

SZTEREÓ ÉS HIFI KÉPMAGNÓK

Hely	Típus	Rendszer	Belföldi forgalmi érték	Ár NSZK márkában	Kép	Hang	Műszaki jellemzők	Szolgáltatások	Összesen	A magazin minősítése
1.	JVC HR-D755EG	VHS	120000	2900	33	18	25	7	83	nagyon jó
2.	Panasonic NV-D80EG	VHS	120000	2800	32	18	24	8	82	nagyon jó
3.	Blaupunkt RTV-900	VHS	120000	2800	32	18	24	8	82	nagyon jó
4.	Loewe OC 570H	VHS	100000	2500	29	17	26	9	81	nagyon jó
5.	ITT VR 3997	VHS	100000	2500	32	18	23	8	81	nagyon jó
6.	Sony SL-HF950ES	Super-Beta	100000	2600	35	18	22	6	81	nagyon jó
7.	Sony EV-S 850PS	Video-8	120000	3000	31	18	24	8	81	nagyon jó
8.	Blaupunkt RTV-478 HiFi	VHS	80000	1900	29	18	25	7	79	nagyon jó
9.	Panasonic NV-H70	VHS	95000	2400	29	18	25	7	79	nagyon jó
10.	Siemens FM 586	VHS	80000	1900	26	16	25	10	77	jó
11.	Sony EV-S650	Video-8	90000	2300	32	17	21	7	77	jó
12.	JVC HR-D530EG	VHS	95000	2400	32	18	24	7	77	jó
13.	Grundig VS-540	VHS	75000	1850	26	16	24	10	76	jó
14.	Blaupunkt RTV-740	VHS	70000	1800	29	15	23	8	75	jó
15.	Mitsubishi HS-410	VHS	90000	2200	29	18	20	7	74	jó
16.	JVC HR-D470EG	VHS	80000	1950	29	18	20	7	74	jó
17.	Sharp VC-793	VHS	60000	1550	27	18	20	8	73	jó
18.	Fisher FVH-0990K	VHS	85000	2150	27	18	20	8	73	jó
19.	ITT VR 3977 HiFi	VHS	90000	2300	28	18	20	7	73	jó
20.	Mitsubishi HS-421 VPS	VHS	90000	2300	30	18	18	7	73	jó
21.	JVC HR-D568EG	VHS	80000	2000	28	18	20	7	73	jó
22.	Panasonic NV-690EG	VHS	85000	2100	28	18	20	7	73	jó
23.	Blaupunkt RTV 454	VHS	70000	1700	29	17	19	7	72	jó
24.	Loewe Opta OC 75H	VHS	85000	2150	27	18	19	8	72	jó
25.	ITT VR-3948	VHS	65000	1800	27	13	23	8	71	jó
26.	Akai VS-516EO	VHS	70000	1700	28	14	21	8	71	jó
27.	Akai VS-607EO	VHS	80000	2500	26	18	20	7	71	jó
28.	Siemens FM 468	VHS	85000	2100	28	15	20	7	70	jó
29.	Mitsubishi HS 412G	VHS	65000	1600	31	14	18	6	69	jó
30.	ITT Digicontrol VR 3946	VHS	75000	1900	26	12	23	8	69	jó
31.	Philips VR 6760	VHS	85000	2100	26	18	15	8	69	jó
32.	Orion VH-2308HS	VHS	60000	2500	25	15	20	8	68	jó
33.	Sharp VC-693	VHS	75000	1900	28	18	15	7	68	jó
34.	Hitachi VT-175E Hi-Fi	VHS	85000	2200	25	15	20	8	68	jó
35.	Hitachi VT-86E	VHS	85000	2200	24	18	18	8	68	jó
36.	Loewe HiFi 460H	VHS	95000	2400	27	16	17	8	68	jó
37.	Grundig VS-340HiFi	VHS	60000	1500	25	14	20	8	67	jó
38.	Sanyo VHR-2700HF	VHS	85000	2100	27	15	17	7	66	jó
39.	Orion VH 220AHS	VHS	70000	1700	23	15	19	8	65	jó
40.	Loewe Stereo 440S	VHS	75000	1800	25	12	17	8	62	megfelelő
41.	NEC DX-3000	VHS	90000	2300	24	11	19	7	62	megfelelő
42.	NEC N9510G	VHS	70000	1750	22	14	17	5	58	megfelelő

MONO KÉPMAGNÓK

1.	ITT 3938 VPS	VHS	75000	1800	30	10	25	9	74	jó
2.	Akai VS-38	VHS	55000	1400	32	11	22	7	72	jó
3.	Fisher FVH-P10K	VHS	45000	1100	30	10	22	7	71	jó
4.	Akai VS-220G	VHS	45000	1100	31	12	21	7	71	jó
5.	Sanyo VHR 3310G	VHS	50000	1300	27	11	25	8	71	jó
6.	Philips VR 6670/02	VHS	60000	1500	28	11	25	7	71	jó
7.	Blaupunkt RTV-330	VHS	65000	1600	30	10	23	8	71	jó
8.	Panasonic NV-921	VHS	65000	1600	30	10	23	8	71	jó
9.	Blaupunkt RTV-320	VHS	55000	1400	29	10	23	8	70	jó

Dollárért - idehaza

Ha forintért csak ritkán és csupán néhányfajta képmagnót lehet is vásárolni, vajon milyen a választék a dollárért árusító üzletekben? Erre kerestünk ímet választ rövid fővárosi körsetánk. (Az előző lád: Video Magazin 1986. augusztus. Tetjük ezt annak ellenére, hogy tudjuk: olvasóink többségének az alábbi sorok - lehetőség híján - inkább kíváncsiságuk kielégítését jelentik, semmint megfontolandó ajánlatot.

Az Utastourist nivós kínálatáról ismert Belgrád rakparti üzletében jelenleg mindössze kétféle televízió is háromfajta képmagnó kapható. A Sony 1KV 27 XRTD típusú színes tv képernyője 68 cm, az ára 1911 dollár, míg az 51 cm-es kis, színes Sony Stereo 2KV FXMT 1760 dollárba kerül. Érdemes megemlíteni, hogy a Royal Szállóban lévő üzlete kettázza Sony tévén kívül Grundig T55 340-CTI készüléket is kínál 968 dollárért.

A videokészülékek közül a legrágább a Panasonic NCG-12EE: 839 dollár. A JVC HR-D210EE valamivel olcsóbb, 799, a Fisher U905 típusú pedig 739 dollár. Hasonló az Atrium Hyatt képmagnókinálata is, de akik esetleg ezzel nem érik be, az Utastourist Malév ferihegyi üzletében a már említett Panasonicon kívül Hitachi VT-410-es készüléket is vásárolhatnak 793 dollárért. Az Orion Videorecorder VH 360 ára ugyanitt 599 dollár, míg a Grundig US 400-asé 760.

Jelenleg a legrágább képmagnót az Eötvös utcai bolt árulja, ahol a Hitachi Movi VMC 30E készülék 2500 (!) dollárért kapható. Nem csoda, ha ezek után kifejezetten olcsónak tűnik az AIIWA Hifi System 465 dollárért. Aki ennél igényesebb, és a pénzértárcája is megengedi, vásárlhatja a másik AIIWA készüléket, a Hifi System 770-es ugyanis 837 dollárba kerül. Legolcsóbb az Audioton TBS 4000 video, 251 dollárért kínálja az újpesti Tavasz utcai bolt.

Az Utastourist boltjaiban hiánycikk a videokamera, és nem árusítanak másosor kazettákat sem. Üres kazetták azonban kaphatók, ha nem is nagy választékban: a 180 perces TDY 11 dollár, a 240 perces 13,80 a BASF típusból a 180 perces 8,90, míg a 240 perces 11,50 dollár, ugyanannyi, mint két évvel ezelőtt. A közeljövőben 195 perces Panasonic kazettával bővül majd a választék.

Az Utastourist március végén csökkentette a kozmetikumok árait, és az ígéretek szerint hasonló változás várható a műszaki cikkeknél is. Ez a jó hír remélhetőleg többeknek vizsgálat szolgálat. A nagy hirdás-

Hely	Típus	Rendszer	Belföldi forgalmi érték	Ár NSZK márkában	Kép	Hang	Műszaki jellemzők	Szolgáltatások	Osszesen	A magazin minősítése
10.	Panasonic NV-G12	VHS	55000	1400	29	10	23	8	70	jó
11.	Saba 4B20	VHS	55000	1400	31	11	21	7	70	jó
12.	JVC HR-D300EG	VHS	55000	1400	32	11	19	7	69	jó
13.	JVC HR-D320	VHS	45000	1100	31	10	21	7	69	jó
14.	Mitsubishi HS-349	VHS	55000	1400	31	11	19	8	69	jó
15.	Hitachi VT-425E	VHS	60000	1500	30	11	21	7	69	jó
16.	Grundig VS-460	VHS	80000	2000	28	11	22	8	69	jó
17.	Sharp VC-A202	VHS	45000	1100	26	11	24	7	68	jó
18.	Siemens FM 562	VHS	45000	1200	27	11	23	7	68	jó
19.	ITT VR 3928VPS	VHS	55000	1400	27	11	23	7	68	jó
20.	Grundig VS-410	VHS	50000	1300	27	11	22	8	68	jó
21.	Hitachi VT-255E (VPS)	VHS	95000	2400	27	10	23	8	68	jó
22.	Loewe OC 510 M	VHS	45000	1100	28	11	21	7	67	jó
23.	Loewe OC-520	VHS	50000	1300	28	11	21	7	67	jó
24.	JVC HR-D170E	VHS	45000	1200	29	9	20	8	66	jó
25.	Panasonic NV-G14	VHS	70000	1800	28	10	20	8	66	jó
26.	ITT 3918	VHS	40000	1200	27	10	20	8	65	jó
27.	Grundig VS-440	VHS	45000	1200	26	10	22	7	65	jó
28.	NEC DX-1000G	VHS	55000	1400	30	9	18	8	65	jó
29.	JVC HR-D190E	VHS	55000	1400	29	9	19	8	65	jó
30.	Nordmende VR 1205	VHS	50000	1300	26	9	22	8	65	jó
31.	Blaupunkt RTV-315	VHS	50000	1200	26	10	20	8	64	megfelelő
32.	JVC HR-D210	VHS	45000	1100	29	10	18	7	64	megfelelő
33.	Fisher FVH-P5100KV	VHS	55000	1400	27	11	19	7	64	megfelelő
34.	Grundig VS-400	VHS	45000	1200	25	9	22	8	64	megfelelő
35.	Hitachi VT-135E VPS	VHS	70000	1700	26	10	20	8	64	megfelelő
36.	Orion VH-4015RC	VHS	40000	1000	26	9	20	8	63	megfelelő
37.	Toshiba DV-90G	VHS	55000	1400	29	9	18	7	63	megfelelő
38.	Sanyo VHR-2500G	VHS	70000	1700	28	10	18	7	63	megfelelő
39.	Sanyo VHR-1500G	VHS	75000	1900	27	9	18	8	62	megfelelő
40.	Akai VS-126EO	VHS	50000	1200	27	9	18	8	62	megfelelő
41.	Fisher FVH-P905K	VHS	55000	1350	27	9	18	8	62	megfelelő
42.	Sharp VC-682 GH	VHS	60000	1500	26	9	19	8	62	megfelelő
43.	Fisher FVH-P910K	VHS	65000	1600	27	9	19	7	62	megfelelő
44.	Mitsubishi HS-338G	VHS	70000	1700	28	9	18	7	62	megfelelő

KAMKORDEREK

1.	Sony V-90E	Video-8	180000	4000	33	15	23	9	90	nagyon jó
2.	Fuji M600	Video-8	180000	4000	33	15	23	9	80	nagyon jó
3.	Bauer VCC 826	Video-8	180000	4000	33	12	21	9	75	nagyon jó
4.	Blaupunkt CR 8010	Video-8	175000	3900	33	12	21	9	75	nagyon jó
5.	Meiz 9629	Video-8	180000	4000	33	12	21	9	75	nagyon jó
6.	Blaupunkt CR-8000	Video-8	160000	3500	32	12	22	8	74	jó
7.	Nikon VN-610	Video-8	180000	4000	32	12	22	8	74	jó
8.	ITT VM-C3888	VHS-C	150000	3400	32	12	21	8	73	jó
9.	JVC GR-45	VHS-C	160000	3500	32	11	22	8	73	jó
10.	Kyocera KD-3010	Video-8	160000	3500	31	13	22	7	73	jó
11.	Loewe Profi 800	Video-8	160000	3500	31	13	22	7	73	jó
12.	Minotta 8100	Video-8	160000	3500	31	13	22	7	73	jó
13.	Nordmende CV-2201	VHS-C	160000	3500	32	11	22	8	73	jó
14.	Pentax PV-C-850	Video-8	160000	3500	31	13	22	7	73	jó
15.	Philips 6840	VHS-C	160000	3500	32	11	22	8	73	jó
16.	Saba VM-6990	VHS-C	160000	3500	32	11	22	8	73	jó
17.	Sony CCD-V100E	Video-8	150000	3300	30	14	21	8	73	jó
18.	Bauer VCC-626	VHS	165000	3700	32	11	21	9	73	jó
19.	Bauer VCC-616	VHS-C	160000	3600	32	11	21	8	72	jó
20.	Blaupunkt CR-1800	VHS	165000	3700	32	11	20	9	72	jó

technikai cégek ugyanis újabb termékekkel bombázzák a piacot, és mérsékelik a korábbi cikkek árait, az Utatourist pedig igazodik a külföldi árváltozásokhoz.

Az Arany János utcai Diplomata Áruház kínálata viszonylag gazdag. Hétféle tévé kapható, s áprilistól megvásárolható a JVC új terméke: a C210 típusú 55 cm-es, valamint a 63 cm-es-épernyőjű készülék. Ezenkívül árusítják majd az ATT 38-67 márkájú digitális televíziót is (ára 1100 dollár). Azok, akik ebben az üzletben vásárolhatnak (külföldön dolgozót vagy valuta-napijárt megtagkárított honfitársaink) szerencsések, mert hétfájta videokészülék közül válogathatnak (lásd táblázatunkat).

Az Intertourist Kigyó utcai üzletében úgy vélték az eladók, hogy igazgatói engedély nélkül nem tájékoztathatnak sem az árúválasztékról, sem az árakról. (Jóllehet a vásárlókorláts kötelesek megmondani, mi az, ami kapható, és az árak sem titkosak.) Szerencsére a telefonon megkerülő jóváhagyás véget vetett a vitának, így tehát közreadhatom tapasztalataimat.

A videomagnó karácsony óta hiányzik, pedig tavaly még hatnyolc féle közül lehetett választani. Videokamera sem kapható. A színes tévé kínálata viszonylag kedvezőbb. A Nordmende típusú kis, színes készülék 582 dollár, a Fisher FTS 777 márkájú pedig 1595 dollárba kerül. A Sony tévék közül itt a KV 1442 MR készletét 838 dollárért, a KV 2092 MRT-t pedig 1087 dollárért árusítják. JVC készülék is kapható, a C 140EE típusnak 521 dollár az ára.

Kazettákban többféle is van. A 180 percesek közötté a Sony 9,20 a JVC 9,50 a TDK 12,70, a BASF 11,50 dollár. A BASF 240 perces kazetta 13,60. Az üzletben mintegy 15 fajta másos kazetta kapható. Egységesen 30 dollárért eladó Kabos Gyula, Jávor Pál műsora. A többségében régi magyar filmeket tartalmazó kazetták 49,50-ért kínálják magukat, de forintért is megvásárolhatók.

Csik Ibolya

A KONSUMEX DIPLOMATA ÁRUHÁZBAN JELENLEG KAPHATÓ KÉPMAGNÓ- ÉS KAZETTATÍPUSOK

Képmagnók	Ár (dollárban)
Siemens FM 561	689
Siemens FM 462	699
Grundig VS 400	759
Grundig VS 320	798
Grundig VS 380	1147
Grundig VSC 50	2144
Saba PBR 6183	
-VTU 6083 (hordozható)	1264
Toshiba V 83 C2	515

Kazetták	
TDK HD E-180	11,90
TDK HG E-180	9,90
TDK HS E-240	9,90
TDK E-HG E-240	12,60
TDK E-120	6,70
BASF E-180	8,80
Goldstar E-180	5,50

Forintos kazetták

Hazánkban óvatos becslések szerint legalább 400 ezer videomagnó található, melyek szinte fajták a kazettákat, és étvágyuk kielégítésére viszonylag bő a választék VHS kazettákból. A boltokban tett körsetánk azt is bizonyítja, hogy nem érdemes az első helyen megvenni a kiválasztott márkát, mert az árak majdnem olyan nagy eltéréseket mutatnak, mint Nyugat-Európában.

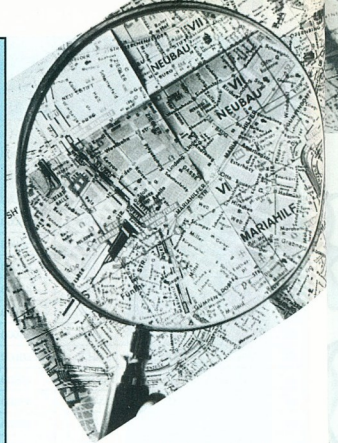
A Belvárosban és a Lenin körúton véletlenül szerűen meglátogatót tizenkét bolt árúkinálata meglehetősen eltérő képet mutatott. Az állami üzletekben jörszerűen két-három fajta videokazetta szerénykedett a polcokon, míg a szövetkezeti vagy magánkereskedésekben ennek a többszöröse. A standard kazettákból az SKC PG-vé, illetve a TDK HS-sel lehetett a leggyakrabban találkozni. A tesztek az előbbi kép- és hangminőségét jónak, az utóbbit közepesnek és jónak értékelték. A HIGH-GRADE kazetták képviselőiben elsősorban a közepes hangot, de nagyon jó képminőséget adó RAKS HG volt jelen az üzletekben.

A fővárosban döntő fölényben voltak a 180 perces kazetták. Ezeket a 195 és a 240 percesek követték. Valószínűleg inkább közületeket érdekelhet az OFOTERT Frankel Leó úti bizományi boltjában megvásárolható U-MATIC KCA-20 K profi kazetta 2960 forintért. Ugyancsak itt és a Westend udvarban árusító Digital Musicban kapható Beta videokazetta. Az OFOTERT a Sony Dynamicron 2-750-est 1136, a Digital Music a BASF L-750-es (195 perces) kazettát pedig 720 forintért adta. A BAV Tanács körüli boltja 650 forintért kínálta az értékelekben, tesztekben nem jegezett ICE HG (195), ICE HG (180) és a TV-STAR (180) kazettákat.

Az árak alakulásába, legalábbis a magánkereskedőkönél, beleszólt az ismert útvél-rendelkezés nyomán felénkült bevásárlóturizmus. A márciusi árcédulájához képest májusban, ha nem is jelentős, de 30-50 forintos csökkenés következett be, bár a szomszédos és drága bécsi üzletekben még így is majd feleannyira kerülnek ezek a kazetták, mint a hazai boltokban. Ráadásul az általában közepes minőségű termékek ára vetekedik a nyugat-európai kazettákinálattal krémjének árával.

Táblázatunkban a forintárak mellett – csupán az összehasonlítás kedvéért – nyugatnémet márkában is feltüntetjük a nyugat-európai középárakat. Az összesítésben nem szerepel 120 és 195 perces kazetta, mivel ezekből meglehetősen szűkös a készlet. A Skála Metro a Panasonic SP E-120-ast 650 forintért (180 percre átszámítva 975 Ft), a Szent István körüli Video-Hifi Centrum a Maxell E 195-öst 790 forintért, a Westenden a Digital Music a JVC HR és a TDK HS E 195-öst 790 forintért, a Video-Hifi Centrum a Goldstar E 195-ös kazettát 690 forintért árusítja.

B. T.

Utazási körkép

Utazási irodák kínálata a nyári szabadságukat külföldön eltöltőni szándékozók számos igényét kielégíti. A hosszabb és drágább utakból nincs hiány. Mi ezúttal annak néztünk utána, vajon milyen a kínálat az egy-két napos, kimondottan vásárlási célú utazásokból. Több mint egy tucat irodát felkeresve arra voltunk kíváncsiak, mekkora összegért járhatunk el szervezett formában Bécsbe.

Az IBUSZ áprilistól októberig szinte naponta indít autóbusszt. Az egynapos út 1120 forintba kerül, ezért ebédet is kapnak az utazók. A kétnapos út ára 3047-3105 forint között van, amire elhelyezés illátés szálloda felhelyezés jár. Ha valaki saját gépkocsival utazik, alacsonyabb az ár is: 2415 forint. A költőpénz mindhárom esetben viszont egyforma: napi 700 forint értékű schilling.

A Cooptourist minden hétfőn és csütörtökön indít autóbusszt Bécsbe. Ezek kétnaposak, és az utasok felhelyezés illátés kapnak. Ára 3360 forint, a költőpénz 800 forint naponta.

A Volántourist elő- és utószезonban folyamatosan indít csoportokat. A kétnapos út autóbusszal 2850, saját kocsival 1850 forint. Mindkét esetben felhelyezés az illátés. A jelenlétezők 700 forintnak megfelelő valutát válthatnak ki.

Az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda minden pénteken indít autóbusszt a szomszédokhoz; az út ára 670 forintba kerül. Ők viszont nem adnak költőpénzt, a saját valutakerület terhére ezt mindenkinél a saját keretéből kell kiváltania. Kétnapos útjait júliustól decemberig 3600 forintba kerülnek. Ha felhelyezés az illátés, akkor 800 forint a költőpénz, ha pedig valaki teljes penzóra fizet be, 400 forintnak megfelelő valutát kérhet.

Típusok	Műsoridő	Ára DM-ben	METROPRINT	OFOTERT Vici u.	OFOTERT Frankel L. u.	Fényképez Szöv.	Fotoközpontik ISZ	Video Hifi Centrum	Digital Music
TDK E—HG	180	13		941					950
Panasonic SHG	180	14						950	900
Raks HG	180	11	830		830	830			
BASF SHG	180	12		941					
Kodak HG	180	18		824	840				
TDK HS	180	11							700
Agfa HC	180	12						690	
Fuji HG	180	11					844		
Sony Dynamicron	180	12		941					
Maxell EX	180	10		706				720	700
SKC PG	180	9	818		818	818			
JVC HR	180	11		706		799			670
Panasonic PS	180	10		841					
BASF EQ	240	13					936	950	
Sony Dynamicron	240	16						950	
Scotch EG	240	19			910				
JVC HR	240	17							900
TDK HS	240	15					936		900

Nagyítóban a Mariahilferstrasse

Megindult a bevásárló-turisták áradata Bécsbe. A császárvárosban videokészülék, televízió, kazettát venni szándékoznak érdemes vásárlás előtt alaposan felmérni a különböző boltok árát, mert ugyanazt a cikket egészen más összegért kínálják a magyar honpolgárunk amúgy is túl drágán a Kärntnerstrasse, a Graben vagy a kedvelt Mariahilferstrasse környékén. Az utóbbi táján is más áron adják el ugyanazt a Mariahilferstrasse egyik mellékútjában, a Stumpergässen például a Mexico névű kis boltocská vagy a bevásárlótúra ismert nagyarúháza, a Herzmansky, s megint másoktálkál útleibeleiben a Herlango boltbólhoz. Rendszeresen jelentkező táblázatunkkal a laposabb pénztárcájú videósok tájékozódását kívánjuk segíteni.

Típusárak ATS-ben	Köck	Hartlauer	Herlango	Mexico
Videomagnó Fisher P 5000S	6980	—	6990	—
NEC 9034 G	—	(megrendelhető)	—	4800
Sharp VCA 100 S HQ	5980	—	6990	—
Televízió Hitachi CPT 2871 PS (sztereó, szupersarkított, 70 cm képtálos televízió)	—	10 000	—	12 000
Videokazetta TDK HS 180	—	—	89	70
Sony E-180	69	86	79	60

Az Utas Tours csak saját kocsis utakat indít. A háromnapos út ára 4500–5000 forint, és 3000 forintnyi ATS a költőpénz. Ők is felépítéssel ellátást biztosítanak. A Lokomotív Tours buszos kínálatát három napra 4980 forint (+ÁFA). A felépítéssel ellátás mellé 1800 forintnyi valuta is kiváltható; s az út során Bécsben kívül még Badenbe is elviszik utasaikat.

Az OTP-Penta Tours Kft. minden kedden és csütörtökön, valamint szombaton indítja egy napos kirándulásait az osztrák fővárosba. A buszos utazás ára 2290 forint, és ezer forintért adnak költőpénzt. A részvételi díjért egy ebéd is jár.

A Pegazus Tours minden szerdán indítja autóbúszát. Az ár itt 1380 forint, és szintén tartalmaz egy ebédet is. A költőpénz 700 forintnak megfelelő ATS.

A Saturnus Tours személygépkocsi kínálatát két napra 2400 forint, míg autóbúszát 2900 forint. A szállodai elhelyezés mellé felépítéssel ellátást nyújtanak, és napi 700 forintnyi költőpénzt. Havonta egy ilyen útjuk van.

A Dunatours péntekenként indít csoportot, és 670 forintot kér személyenként. Költőpénzt mindenki a saját valutakeretére válthat ki.

A Ciklám Tours havonta egyszer Győről indít autóbúszát Bécsbe. Ára 740 forint, amely tartalmaz egy vacsorát is – de már Magyarországon. A költőpénz 800 forintnyi. Kétnapos útjaik ára 2830 forint. Az ellátás szintén felépítéssel. Ilyen útjuk havonta egyszer van. A háromnapos 4970 forintba kerül. A Blaguss-Volánbusz ajánlata három napra potom 5500 forint. Elhelyezés szállodában, a költőpénz 2100 forint. Az utasok felépítéssel ellátást kapnak.

A Volánbusz naponta indít menetrend szerinti járatot Bécsbe. A reggel 7 órakor induló autóbúszra a jegy 775 forint. Az utasok 11.30-ra vannak az osztrák fővárosban. Vásárlásra bőven akad idő, mivel a járat 17 órakor indul vissza (20.30-ra ér az Engels térre).

Hogy teljes legyen a kép, megkérdeztünk két vidéki utazási irodát is, vajon ök mennyit ér a vállalkozás ugyanezt a kirándulást. Az Alba Volán Utazási Iroda heti egy-két alkalommal szervez utat Fehérvárról: 600 forintért és 20 schillingért. A Kapos Volán kétnapos ajánlata 800 forintba és 50 schillingbe kerül. Ehhez hozzá jön még a szállásköltség, ami 250–350 ATS között van, ideintől függően. Mindekt utazási iroda az egyéni valutakeret terhére szervezi útjait.

A fenti kínálatokból is kitűnik, meglehetősen szélsőségesek utazási iródnak árai. Némelyik drágának tűnik ahhoz képest, hogy jóformán semmiféle programot nem tartalmaz.

A MÁV – ha valaki az Arrabona expresszre vált jegyet – 30 százalékos kedvezményt kap. A vonat reggel 7-kor indul, 10.40-kor van Bécsben és este 18.05-kor indul vissza.

Ha azt számoljuk, hogy személygépkocsival – kilencliteres átlag fogyasztás mellett – négy ember személyenként 250–300 forintért tud kiutazni Bécsbe, bizony túl drága a szervezett utazás. Ha saját kocsival megy valaki, nincs időhöz kötve, és a határátkelőhelyeken is lényegesen kevesebb a várakozás, mint autóbúszal. Ha valaki több napra kíván kilátogatni, a belvárosban számtalan panzió kínálja ágyait – igaz, étkezés nélkül – napi 150–200 schillingért.

Andrejszky Zoltán

Kereskínál

Rovatunkban ingyen közzéteszük nagyszemélyek 100 szótagnal nem hosszabb szövegei hirdeteit. Levelelben kérhetk gyári vagy háziilag felvett, és megunt műsoros kazetták, valamint üres” kazetták, prospektuák, televíziók, monitorjak, képmagnók, kamerák hirdeteit.

● ŰJ Grundig VS 380 Hifi videó, igényesek eladó. Erdőküldi lével: Budapest XXI., Tanácsaház u. 76.

● Panasonic NV67 EE videóit vennék havi 1500 forintot szövegére, vagy más típus is érdekel. Címem: 7500 Nagyatád, Aradi út IX. ép. A lh. 4. emelet la.

● Videofilmeket cserélnék. Különbözn érdekelnek az akció- és karatefilmek vagy a következő színészek filmjei: Sylvester Stallone, Arnold Schwarzenegger és Chuck Norris. Ajánlatokat levelelben (listával) vagy telefonon kérek: Dobos István, 2800 Tatabánya, Dózsa körút 61. ép. I. lh. II/1., Telefon: 34/14-618.

● Zenei filmeket, koncerteket és futballal foglalkozó videóanyagokat cserélnék. Schmidt József, 1116 Budapest, Sárány u. 50. II/25.

● Megvételre keresem az ÖTLET Video Magazin 1., 2. és 3. számát. Cím: Balogh György, 8707 Pusztakövesi, Kossuth l. u. 57.

● Videofilmeket keresek a következő rendezőktől: Russ Meyer, Andy Warhol, Dusan Makavejev, Valeryam Sorowczyk, Pier Paolo Pasolini, Tinto Brass. Továbbá keresem az alábbi filmeket: Blue Movie, More..., Vixen, Why?, Unmoraltische Geschichten, Sweet Movie, La Bête, Obsession, Carrie, Der Schlüssel, Néa, Billis, Hexensabbat. Cím: Kun István, 3300 Eger, Rákóczi út 12.

● Szeretném csere útján megszerezni (magyarul) jó minőségben a következő filmeket: Highlander, Predator, Beverly Hills Cop II., Masters of the Universe, Fame, Eretlenek, Cserébe széles választékban ajánlom filmjeimet. Erdőküldi lével: Galik Gábor, 3800 Ozd, Vörös Hadsegér út 33. 3/3.

● Megvételre keresem az ÖTLET Video Magazin 1., 2. és 3. számát. Griecs György, 5664 Gábortelep, Vasút u. 25.

● Megvételre keresem az ÖTLET Video Magazin 1., 2. és 3. számát. Gajdán József, 6800 Hódmezővásárhely, Berkenye u. 56.

● Igényesnek eladó vámezzelt VHS SHARP VC-682 GH típusú videomagnó 1.5 éves, remek állapotban. Telefon: 568-971, délelőtt és este.

● Videofilmeket cserélnék. Zuglói vagy hetedik kerületi videósok előnyben. Kárpáti György, telefon: 848-086

● Pal. Secam, VTSC rendszerben felvett (VHS-kazettán) 1960 előtti zenei, táncos, énekes és jazz-filmeket keresek megvételre, átvelelre vagy cserébe. Tomcsányi Tiborné (Schmeisz) Cím: 1123 Budapest, Kékgolyó u. 15/A. II/15.

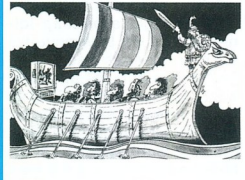
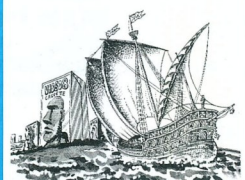
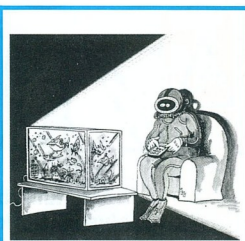
● Eladó új videorekorder HQ, távirányítós, garanciális. Telefon: 751-261, 17-20 óráig.

● Keresem az ÖTLET Video Magazin 1., 2. és 3. számát megvételre. Fagyad Károly, 1188 Budapest, Szövet u. 52.

● Keresem a Poszeidon katasztrófa című filmet. Jó minőségű! Olasz Zsolt, Budapest XXI., Ady E. u. 13-15. Telefon: 147-772

● Grundig VCC 2000-es videotalajozonos vagyok. Videóanyagokat cserélnék megvételre. Cím: Hegedűs Józsefné, Göt. 2132 Felzabudány 198.

● JVC CV-5001 típusú videokamera realitáron eladó. Telefon: 613-777, 17 óra után.

ISZAK JENŐ KARIKATURÁI

LADY CHATTERLEY ÉS AZ UTÓISO

Sorozatunk befejező részéhez érkezve olyan filmekről olvashatnak, amelyek semmiképpen sem sorolhatók az egy kaptafára készült erotikus alkotások közé, egyvalamiben mégis azonosak: hatalmas vihart kavartak maguk körül...

Maga a film korántsem volt olyan botrányos, mint az alapjául szolgáló regény, a *Lady Chatterley szeretője* (*Lady Chatterley's Lover*), amely – szinte hihetetlen! – 1926-ban íródott.

A könyv szerzője, David Herbert Lawrence sem Angliában, sem az Egyesült Államokban nem adhatta ki a három változatban is megírt művet, ugyanis mindkét országban viharos gyorsasággal tilalmi listára került. Úgy tűnik, a magánszféra már akkor is sokkal rugalmasabb volt az akkorinál, mert egy firenzei családi kiadó 1928-ban nem áttalton megjelenettni. Hasonló rugalmasságot tanúsítottak az egyesült államokbeli zugszöveg is, busás hasznót húzva a megkérdőjelezhető tiltás által felfokozott érdeklődésből. (*Lady Chatterley* és a kedves címmel magyar nyelven is kiadták a harmincas években, természetesen alaposan megnyirbálva és finomítva.)

A *Lady Chatterley* és szerzőjét a pornográfia vádjával illették a testi szerelem szokatlanul nyílt ábrázolásáért. A tiltás olyan hosszúra nyúlt, hogy 1960-ban, amikor a londoni Penguin paperback sorozatában több száz-

ezres példányszámban ki merészelt adni a megbélyegzett művet, a kiadót azon nyomban beperelték. (Mielőtt a konzervatív jelzővel illetnének Angliát, jegyezzük meg, hazánkban 1983-ban jelent meg először a *Lady Chatterley* sértetlen szövege; így egyszerű matematikai alapművelettel megkaphatjuk a magyar kultúrpolitika konzervatívizmusának jelzőszámát.)

A per folyamán neves személyiségeket, irodalmi, kritikai kiválóságokat hallgattak meg, s végül a bíróság felmentette D. H. Lawrence-t a szeméremsertés vádjá alól. Sokak szerint ez az ítélet húzta fel a sorompót Angliában a pornográfia előtt, de mint érdekességet, említsük meg azt is, hogy ekkor jelenhetett meg angolul a tilalmas könyvek listáján szereplő Dekameron.

Lady Chatterley történetéből filmforgatókönyvet írni reménytelen vállalkozás lett volna. Ezért a nálunk is bemutatott változatot csupán az 1954-ben készült francia földolgozás előzte meg, Marc Allégret rendezésében (*L'amant* de *Lady Chatterley*), a címszereplő Danielle Darrieux volt. A megfilmesítést azonban nemcsak az

hátráltatta, hogy cenzoroknak filmet készíteni nem valami jó üzlet, hanem azok a nehézségek is, amelyek bármely irodalmi mű filmadaptációjakor felmerülnek. Filmre vitelkor az eredeti alkotás szükségszerűen szegényedik, bizonyos részeit egyszerűen el kell hagyni, a megmaradtak pedig erősebb hangsúlyt kaphatnak, mint amilyet az író szánt nekik. Különösen kényes feladat ez a *Lady Chatterley* esetében, mert a regény tekintélyes részében az úrnő és a vadór, Mellors testi szerelméről olvashatunk. Ha a forgatókönyvíró mereven ragaszkodik az erotikus részek pontos ábrázolásához, az eredmény egy pornográf film lesz, márpedig Lawrence könyve egy cseppet sem az. Az nyilvánvaló, hogy a szexualitás szerves része a műnek, ám azon a mondanivalón kívül, hogy a testiség a világ legtermészetesebb dolga, egy sor más gondolat hordozója is. Lawrence regényében a szexualitás alkalmas eszköz például arra, hogy kifejezze szerzője utópista-kommunisztikus nézeteit. Kényes egyensúlyról van tehát szó.

Maga Lawrence is érezte, az az ábrázolásmód, amit al-

kalmazott, némi magyarázatra szorul. Egy ismerősenek írt levelében ekképpen próbált érvelni: „*Ami a Lady C-t illeti – nem szabad azt hinnie, hogy a szex folytonosságát hirdetem. Semmi sem kavarja fel jobban a gyomromat, mint az állandó, ha kell, ha nem szeretkezés. De a Lady C-vel az a célom, hogy tudatbéli alkalmazkodás jöjjön létre az alapvető testi tényekhez. Rájöttem: egyik oka annak, hogy az egyszerű emberek tovább megőrzik – vagy megőrizték – az életnek, a jó meleg életnek természetes hevét, mint a műveltek, onnan van, mivel mindig ki tudták mondani ezeket a szavakat: »baszni« vagy »szarni«, minden borzongás vagy felindulás nélkül... Isten mentsen attól, hogy azt higgyék, a nemi tevékenység szabadosságát sürgetem. A szexnek megtem a maga rövid ideje, s hosszú az az idő, amelyben nem helyénvaló. De mikor mint tevékenység nem helyénvaló, még mindig kell maradnia a tudatban egy nagy és nyugodt területnek, ahol a szex csendben létezik.*” (Idézi Kéry László.)

A fenti levélrészlet talán arra is magyarázatul szolgál, hogy miért hangzik el

RUEY TANGÓ

annyi trágár szó a regényben és a filmben, bár kritikusai szerint e szavak használatát Lawrence-nek nem sikerült hitelessé tennie. Nemcsak a Ladyt, hanem a vadórt is neveltségessé teszik a „közönséges” megnyilvánulások, a trágárságok üresen, funkciótlannal zuhognak az olvasóra-nézőre.

Mintha a „Make love, not war!” jelszó köszönne vissza negyven évvel korábbról, a Lady és a vadórral egyesülésekor megszületik a „szexuális demokrácia”, ahogyan a regényben olvasható: az érintés demokráciája; a szeretkezésben felol-

dódnak az antagonisztikus osztályellentétek, az úrnő fejében uralkodó zavar helyét elfoglalja a „fallikus világnézet”.

Nehéz ezzel a szexualitással azonosulni, mert a szenvedélyes ölelések sem feledtethetik: mindez csupán utópia, az elmélet cselekvésekbe öltöztetése.

Lady Chatterley – különösebb nehézségek nélkül – átlép egy másik világba, s az sem okoz gondot számára, hogy a vadórnél töltött órák után visszatérjen a régi életébe, ahol másképpen – egyre idegenebbül – gondolkodnak és beszélnek. Mind-

annyiunknak jólesik leráznia a megszokottat, felcserélni valami egészen mással, ha rövid időre is. Vagy jólesne. Az öröm s még inkább a boldogság azonban mindig a véletlen műve, tervezhetetlen, kikényszeríthetetlen. Így van ez a filmkészítésben is: a Lady Chatterley tervezett film, épp ezért nem szabadulhat meg önnön korlátaitól. Az ellenpélda, a spontán film: Bernardo Bertolucci *Az utolsó tangó Párizsban* (L'Ultimo Tango a Parigi) címmel, 1972-ben forgatott alkotása, amelynek főszerepeit Marlon Brando és Maria Schneider játszotta.

Az utolsó tangó kiindulópontja – Bertolucci elmondása szerint – egy gondolati-érzelmi villanás volt; maga a mű a rendező és Marlon Brando párbeszédeiből született, s még a forgatás során is állandóan változott az eredeti elképzelés, tág teret hagyva a szereplők improvizációinak.

A történet – ha ugyan annak lehet nevezni – helyszíne már önmagában is lehangoló: egy kiadó üres lakás, csupasz falakkal. Ebbe az embertelen világba vetődik Jeanne és Paul a süket és vak véletlen folytán.

Lassanként ugyan felvillannak képek mindkettőjük múltjából, a középpontban mégis mindvégig a sivár lakás marad, amelyben eleinte úgy vannak jelen, hogy nem is tudnak egymás létezéséről. Paul, akinek a felesége talán öngyilkosságot követett el, önmagába sűppedve kuporog a lakás különböző sarkaiban, s bár időnként válaszol a lány kérdéseire, valójában semmiféle kapcsolat nincs közöttük azonkívül, hogy egy helyen vannak.

Mint egy robbanás, úgy tör ki Paulból az istenkáromló trágárság. „Kurva isten!” – ordítja, hogy kizökkentse magát súlyos bénueltságából, kétségbeeséséből. S ahogy önkéntelenül ehhez az ősi indulatlevezető eszközhez folyamodik, ugyanolyan ősi, szinte állati módon erőszakolja meg Jeanne-t, hideg főlényvel, magabiztosan a szó szoros értelmében birtokba veszi. A lány kielégülten és a végletekig

megalázottan hagyja el a lakást, mégis visszavisszatér megaláztatása színterére. Kettejük világában, amelyben még nyomokban sem fedezhető fel semmi emberi, lassan megjelenik a természetesség: második szeretkezésük már meztelenül történik, s az ismerkedés egymással mintha normális mederbe terelné az eseményeket. Jeanne egyre jobban feloldódik, olyannyira, hogy végül Paul előtt önkielégítést végez...

A különös, új világ mindkettőjüknek alkalmat nyújtana arra, hogy megszabaduljanak régi, agyonszabályozott, szerepjátszással terhelt életüktől. Már-már elhisszük, sikerült, úgy tűnik, Paul durvaságában is vonzó viselkedés elfogadható Jeanne és a néző számára is, amikor – felesége temetése után – arculcapásként hat: ez nem az igazi Paul. Nem nyers,

nem lázadó, még csak nem is durva, hanem polgári, joviális, aki egyre rosszabbul játssza a magára rótt szerepet. Teljes csőd az élete: egyik szerepével sem tud azonosulni. Utolsó, kétségbeesett kísérletének színhelye egy táncverseny – kudarc; a ritmusérzék hiányzik belőle, az egész életéből hiányzik. Ezért követeli Jeanne-től, hogy mondja meg a nevét, adja ki magát, s a lány válasz helyett egy pisztoly ravaszát húzza meg. Paul még haldoklásában sem önmaga, még mindig játszik, mintha kívülről szemlélné saját elmúlását. Utolsó mozdulata, ahogy szettelt állatként lekuporodik, talán csak ez ő maga.

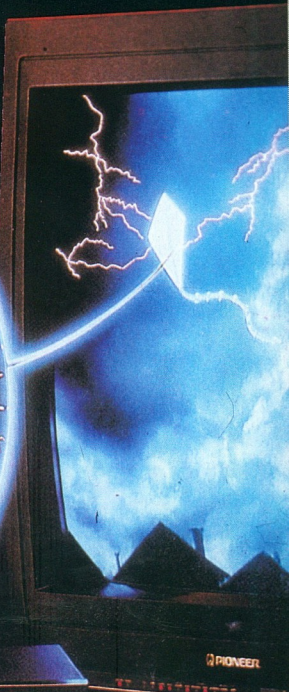
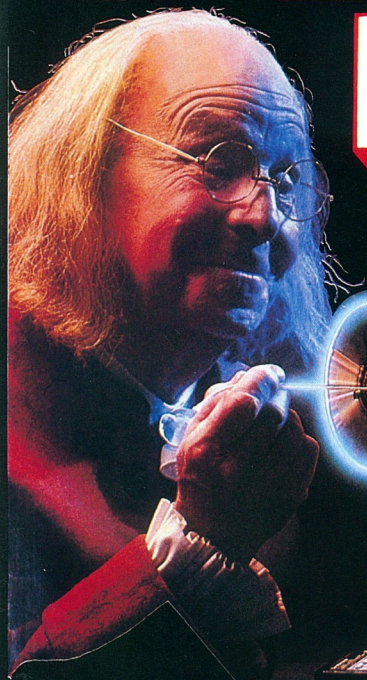
Az utolsó tangó Párizsban nem erotikus film, hiába látjuk Maria Schneider meztelen testét, hiába a szeretkezés, önkielégítés, mindez csupán epizód, ha nem is lényegtelen.

Berkes András

Nem fejlődés: forradalom!

A LÉZER DISC

A felcímben olvasható zengzetes mondat egy Pioneer reklámfotó szövege. De csak a fotó reklám, a tartalom már cseppet sem reklámiázi, ha a már házáinkban is ismert és használt CD-kre (Compact Disc), az LV-kre (Laser Video), a CD ROM-okra (Compact Disc csak kiolvasható tároló) gondolunk. Mert bár ezek az eszközök ma még csak egyirányú információszolgáltatásra alkalmasak, azonban a fejlődés nem áll meg és a szakemberek már az elkövetkező évekre ísólják a discsek felhasználhatóságának jelentős bővülését, a CD-I (interaktív CD)

és a DVI (interaktív digitális videó) megjelenésével. Lehet, hogy mindez ma még tudományos fantasztiikum, a valóságban azonban a fejlődés következő lépésfokoka lehet.

Egy amerikai kereskedelmi szervezet, az Electronic Industries Association szerint a világon már legalább 6,7 millió CD lejátszó van már forgalomban, a gyártásban vezető cég, a Pioneer 250-300 ezerre becsüli a lézer disc lejátszók számát. Lát-szik, hogy – számítógépes nyelven szólva – a szoftvert tekintve a kínálat hatalmas és egyre növekvő. Az érdeklődést igazolja

az a szám is, hogy 1987-ben több mint 100 millió lemezt értékesítettek.

A holland Philips cég mutatta be elsőként azt a lézer optikai rendszert, amely képes arra, hogy műanyag lemezbe ágyazott hang- és képinformációt digitális formában kiolvasson a lemez érintése nélkül, így küszöbölve ki a sűrűdésből adódó kopásit. A világ kutatói azóta milliókat költöttek arra, hogy újfajta utakat találjanak a rendszer képességeinek kihasználására és tökéletesítésére. A fejlesztés nagy léptekkel halad, bár egészen a legutóbbi időkig az volt a

cél, hogy a kép villogásmentesebb, a hang pedig tisztább legyen. Az elmúlt év legfőbb eredményei a digitális szűrés, a ket-tős digitál-analog átalakítás és a négyzetes mintavételvezés voltak. Ezeket a megoldásokat már az állagos kivitelű készülékeken is alkalmazták.

Az újabb technikai megoldások csökkentik a csatornán belüli interferenciákat és a fül számára még kellemesebb hangot eredményeznek, minimálisat hagyva meg abból a „durvanyers” hangból, amelyet a kritikus fülök a korábbi játszóknál észleltek. Az elmúlt korrekter

áramköröket a Pioneer alkalmazta úttörőként az LD-SI típusánál. A készülék áramkörei szinte tökéletes állóképet és gyorskeresésénél zavarmentes képet tesznek lehetővé, mind a 30 perces „standard” üzemmódban (CAV), mind a 60 perces lassított lejátszású üzemmódban (CLV) – amely a korábbi készülékekhez képest megkétszerezte az információforrást. A CLV előretérése természetesen nem egyenlő a CAV halálával, mert gyártásuk továbbra is folytatódik. (Szakkifejezéseink magyarázata CD-szótár című cikkünkben olvasható.)

1988-ban új lemezformátumként jelennek meg a CD-V-k, amelyek 20 perces időtartamú zenéi hanganyagot 5 perces videoklippel kombináltak, egy arany színű compact discen. A lejátszására is alkalmas CD-V készülék ma még az amerikai piacon is újdonság, olyannyira, hogy készülékek már vannak, lemezek viszont csak az év második felében lesznek.

A Pioneer forgalomba hozott egy 25 darabos válogatásból álló sorozatot, amit azonban leginkább az árusítóhelyeknek osztottak ki – nem eladási, hanem inkább demonstrációs célokkal. A CD-V-vel kapcsolatosan a vélemények erősen megosztottak; a bizakodók szerint „a hardver megvan, s majd jönnek a lemezek is”, a pesszimistábbak azt hangsúlyozták, hogy „ez egy piac nélküli termék, egy hibrid, amely a fiatalokat célozza meg, csakhogy igen költséges berendezés kell hozzá”. Sokkal több fantáziát látnak a 3 inches (75 mm-es) diszcek forgalomba hozatalában, mert ezek 20 perc időtartamban tartalmazzák a

CD-V-k zenéi anyagát, előállításkor viszont lényegesen kevesebbe kerül.

Bár a CD-V és a CD single (3 inch) új szolgáltatásokkal jelentkezik egy más megszületett rendszerben, de nem ez a fő fejlődési irány. Az igazi CD-jövőt a CD-ROM, a CD-I és a DVI képviseli. Lehet, hogy ez a jövő csak lassan jön el (főleg nálunk), mert a forgalomban lévő CD-lejárt-

szóknak csupán egy százaléka tartalmazza az RS-232 típusú ki- és bemeneteket, amelyek a számítógépek illesztésének célját szolgálják, tehát a CD-ROM használatát lehetővé teszik.

A Philips konzernhez tartozó American Interactive Media (AIM), a CD-ROM és a CD-I rendszer fő istápolója, egy CD-ROM-ra állította az egész Grolier Encyclopediát. Egyetlen

ilyen lemez 150 ezer gépellátott képet tartalmaz, „befogadni”. Egy számítógép és egy monitor segítségével igen könnyű hozzáférni az 540 Mbyte-nyi adathoz,

ami hatalmas mennyiség, ha összehasonlítjuk egy IBM AT gép 30 Mbyte-os hard drive-jával. A CD-ROM termékek fő fejlesztője, az AIM termékei házi és professzionális számítógépekhez egyaránt használhatók. Magukban foglalják a szótárakat, enciklopédiákat, szakkönyveket stb. anyagait, ezáltal szükségtelemné téve nagy könyvtári anyagok tárolását, nem beszélve a keresett információ könnyű hozzáférhetőségéről.

Újabb fejlődési stádium a CD-ROM technológiában a CD-Write Once (egyszeri beírású), amire kívánság szerinti han-

Ilyen a lézer lejtászo belülről, amit földi halandó nem láthat. Alatta a PIONEER LD-SI típusú legújabb lejtászoja, amely már számítógéphez is csatlakoztatható, bár ennek a lehetőségnek meglehetősen borsos az ára, mert a műsor-lejtászo 500-800 dollár árúhoz képest ez 2000 dollárba kerül.

Néhány szóban beszélnünk kell a lézer-lejtászo új helyzetéről is, bár erről sajnos sokat nem lehet mondani, mert állami kereskedelmi forgalomban összesen két-féle CD-lejtászo került. LV pedig csak magánimport keretében érkezett az országba.

A tv-rendszerrel kapcsolatos problémák ezekben a készülékeknek is fennállnak, ugyanúgy, mint a videoka, vagyis a Japánból és Ameri-

kából származó videóműsoro- kat csak az úgynevezett „multi system” készülékek lehet lejtászo- zani, a 60 Hz-es képváltási frekvencia (az ebből adódó sorfrekvencia-eltérés és az NTSC rendszerű szinkronizálás miatt). A csak hanginformációt tartalmazó CD-lejtászo- zókkal ilyen gondok nincsenek. Ezek persze csak „akadémikus” problémák, ugyanis a video lézer rendszerek hazai elterjedéséig egyelőre nem számolhatunk.

(A Video Review 2/1988. felhasználásával.)

CD VIDEO DISC

A PIONEER CLD 1010 típusú lézerlejtászoja már majdnem mindent tud, csak számítógépes interface-e nincs. A repertoárja 3 és 5 inches compact disc (CD), 5 inches compact disc video (CD-V), 8 és 12 inches laser vision disc (LV).

COMPACT DISC

8-INCH LASERVISION DISC

12-INCH LASERVISION DISC

CD-szótár

LEZER OPTIKAI ESZKÖZÖK

Összelogalolo kifejezés, kemény műanyagból készült fémgömbök felületű, 3, 5, 8, és 12 inch (1 inch = 25,4 mm) átmérőjű, kódolt információkat hordozók, melyek lézer fényugár segítségével, érintés nélküli olvashatók ki.

CD (COMPACT DISC)

3 és 5 inches méretben készülnek, digitális hanginformációt tartalmaznak. A CD-k kb. 500 fordulat/perc sebességgel forognak, szinte zoritásmentes hangot képesek produkálni, igen magas frekvenciaválteli tartományban, nagyon jó jel/zaj viszony mellett, kiváló dinamikai tartományal. Az 5 inches változat kb. 540 Mbyte adatot tartalmaz, ami 70 perces játékidőnek felel meg. A 3 inches disc-re csaknem 20 percnyi zenét anyag rögzíthető.

LV (LASER VIDEO) DISC

Ezek a 8 és 12 inches disc-ek analóg video- és digitális vagy analóg hanginformációt hordoznak. Az LV disc-ek készülhetnek CAV (állóadó szögsebesség) vagy CLV (állóadó körüli sebesség) lejteltel technikával. A CAV lejtászo- zók állandó, 1800 fordulat/perc sebességgel forognak, igen jó állóképet, egyes kép lejtést és lassítást tudnak biztosítani. A CLV technikájú lejtászo- zók kezdeti sebessége 1800 fordulat/perc, de ahogy a lejtászo- zó halad a lejtésen kifelé, a külső peremmel lelassul 600 fordulat/perc-re. Ennek a megoldásnak az az előnye, hogy kétszer annyit a lejtésközi, mint a CAV rendszer esetében. Egy 12 inches LV disc 900 Mbyte adatot tartalmazhat.

CD-V (CD-VIDEO)

Nemrégiben „születtek”, minden vonatkozásban hasonlítanak az 5 inches CD-k-re, kivéve azt, hogy arany színűek. Tárolási kapacitásuk is megegyezik, csak a lejtés helykihasználásában tér el, mert a disc belső részén 20 perces digitális hangot, a külső részén pedig 5 perces videoképet rögzíthetnek. A hang lejtászo- zókat a rendszer 500 fordulat/perc sebességgel forog, a kép visszaadásakor viszont 2250-2700 fordulat/perc a forgási sebesség.

CD-ROM (CD-CSAK KIOLVASHATÓ TÁROLÓ)

Elsősorban adattárolási céllal hozták létre, számítógép-perifériáknak. Ezek az 5 inches lejtászo- zók lehetővé teszik, hogy az előre rögzített információkhoz tetszőszerint, igen gyorsan hozzáférhessünk. Egy lejtászo- zó 540 Mbyte adatot képes tárolni, ami megfelelő 150 ezer gépetl oldalnak. Ez körülbelül 1000-szer több tárolási helyet biztosít, mint egy közönséges floppy disc, vagy 25-ször annyit, mint egy személyi számítógép 2 Mbyte-os hard disc drive-ja.

CD-I (CD-INTERACTIVE)

Amit a CD-ROM a CD-ből nőtte ki magát, úgy a CD-I a CD-ROM-ból. 1986 márciusában jelentette be a Philips cég a CD-I megjelölését. Minden CD-I lejtászo- zóval szövegeket, ábrákat, rajzokat és CD minőségű hanganyagot adhat. A CD-cyártók közül sokan ma már olyan interaktív-ek építene be a készülékeikbe, amelyek lehetővé teszik a számítógéphez való csatlakoztatást.

DVI (DIGITAL VIDEO INTERACTIVE)

Ez is a jogalomban, CD-ROM típusú lejtászo- zókkal alkalmaznak digitális videoképet tárolására. Egyetlen 5 inches disc-re egykor any videoinformációt tudnak rögzíteni úgy, hogy az adatokat felvevők komprimálják, illetve lejtászo- zókat dekomprimálják (dekódolják). Ez a rendszer a lejtászo- zók véleménye szerint az interaktív alkalmazás széles skáláját teszi majd lehetővé.

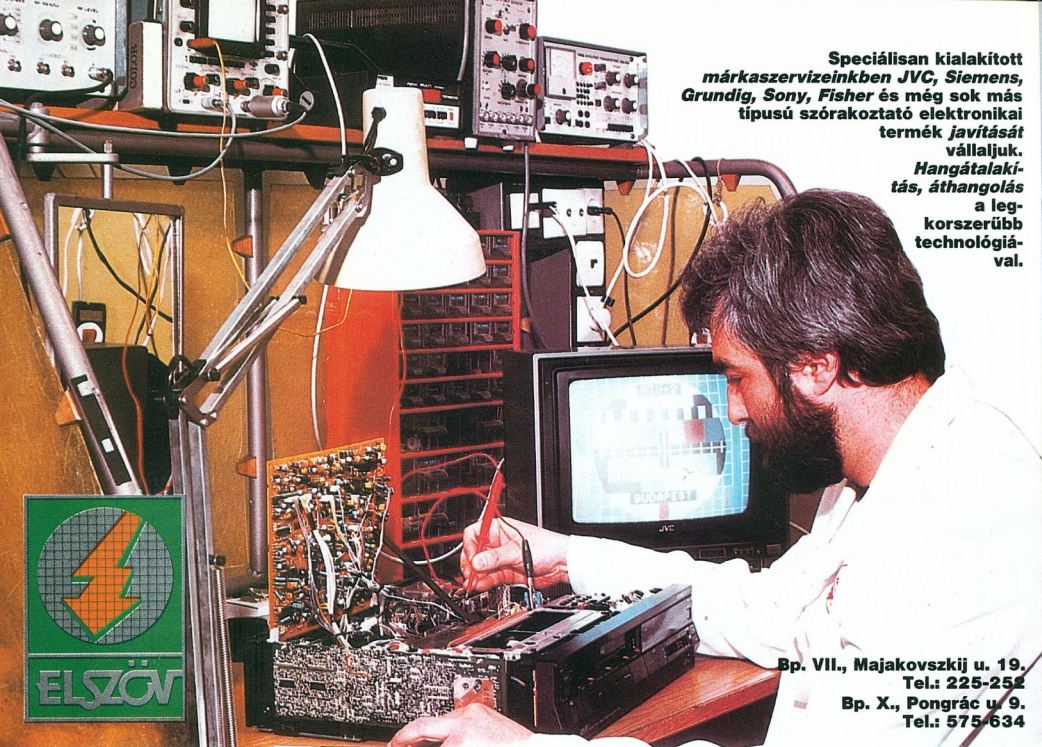
CD-WRITE ONCE (CD-EGYSZERI BEÍRÁS)

A Sony és a Philips foglalkozik ennek a rendszernek a létrehozásával, amely arra hivatott, hogy kivánás szerinti digitális anyagot rögzítsenek egy-egy disc-re. Profesionális célokra szánták, CD-ROM típusú lejtászo- zókat lejtászo- zóval hozza és a CD-ROM lejtászo- zóra alkalmas készülékeken lehet lejtászo- zni.

got, képet vagy adatokat lehet rögzíteni. Ez természetesen még csak a jövő, mert a legbiztosabb szakemberek szerint is öt évet kell várunk ennek az eszköznek a használhatóságára. A gyorsabb fejlődés érdekében ezért CD-ROM-ból a CD-I fejlesztését szorgalmazzák. A CD-I is lehetővé teszi, hogy a lejtászo- zó bármely pontja hozzáférhető legyen. Sajnálatos azonban, hogy a CD-I jelenleg még remek példa arra, hogy „már hallottunk róla, de még nem látuk”, amit viccesen a software- és hardware analógiájára vapourware-nek (soft = légy, hard = kemény, vapour = gőz) neveznek. Már elkészült a CD-I egyik prototípusa a Philips laboratóriumában, már csak a nyilvánosság előtt kellene bemutatkozni.

Speciálisan kialakított
márkaszerveinkben JVC, Siemens,
Grundig, Sony, Fisher és még sok más
típusú szórakoztató elektronikai
termék javítását
vállaljuk.
Hangátalakítás,
áthangolás
a leg-
korszerűbb
technológiá-
val.

Bp. VII., Majakovszkij u. 19.
Tel.: 225-252
Bp. X., Pongrác u. 9.
Tel.: 575 634

VIDEOCOMPOSER

Saját szabadalmunk felhasználásával gyártjuk a VIDEOCOMPOSER nevű termékünket, amely az Ön számítógépével összekapcsolva az alábbi funkciókra alkalmas:

- feliratozás (többféle betűtípus)
- kép fel-le úsztatás
- képrészlet-kiemelés, -elnyomás
- grafikonok, táblázatok videoképre rajzolva
- idő-, adattfelírás
- bármilyen számítógépes grafika videoképhez keverése

A működtetéshez egyéb eszközök (képekeverő, TBC) nem szükségesek, mivel ezek funkcióit is ellátja, illetve helyettesíti.

A VIDEOCOMPOSER-hez illesztett számítógép az alábbi típusok valamelyike lehet: C64, C128, C16, C+4, SPECTRUM, QL, Enterprise, VT Computer.

E rendszer továbbfejlesztésének eredménye az

IBM VIDEOCOMPOSER

Hardware és software elemek felhasználásával az Ön kompatibilis PC-jét is alkalmassá tesszük feliratozásra, a számítógépes grafika videóképen való megjelenítésére.

Minden hónap utolsó csütörtökén nyilvános BEMUTATÓ. (10-18 óráig)

Helye: AXON Műszaki Szalon
Budapest, Tolbuhin krt. 8.

(SONY bemutatóterem) Tel.: 175-595

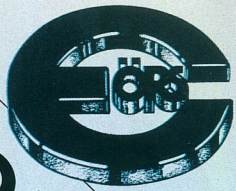
Gyártja: Microcontrol Kisszövetkezet
1148 Bp., Bánki Donát u. 62.

Tel.: 631-024

Forgalmazza: AXON Műszaki Szalon
Tel.: 175-595

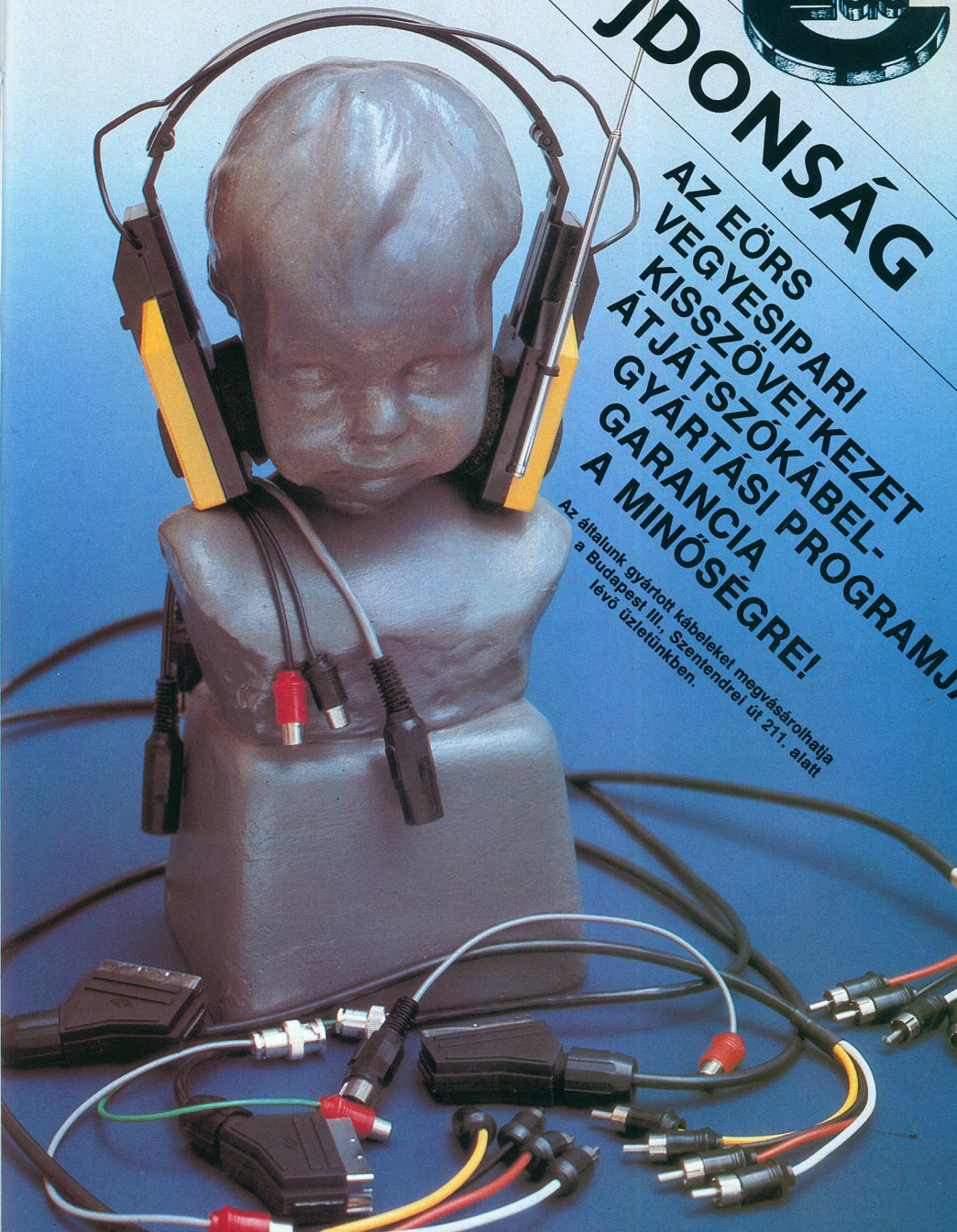

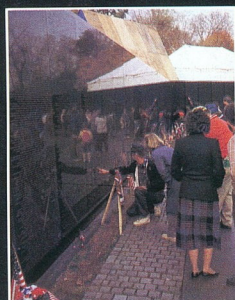
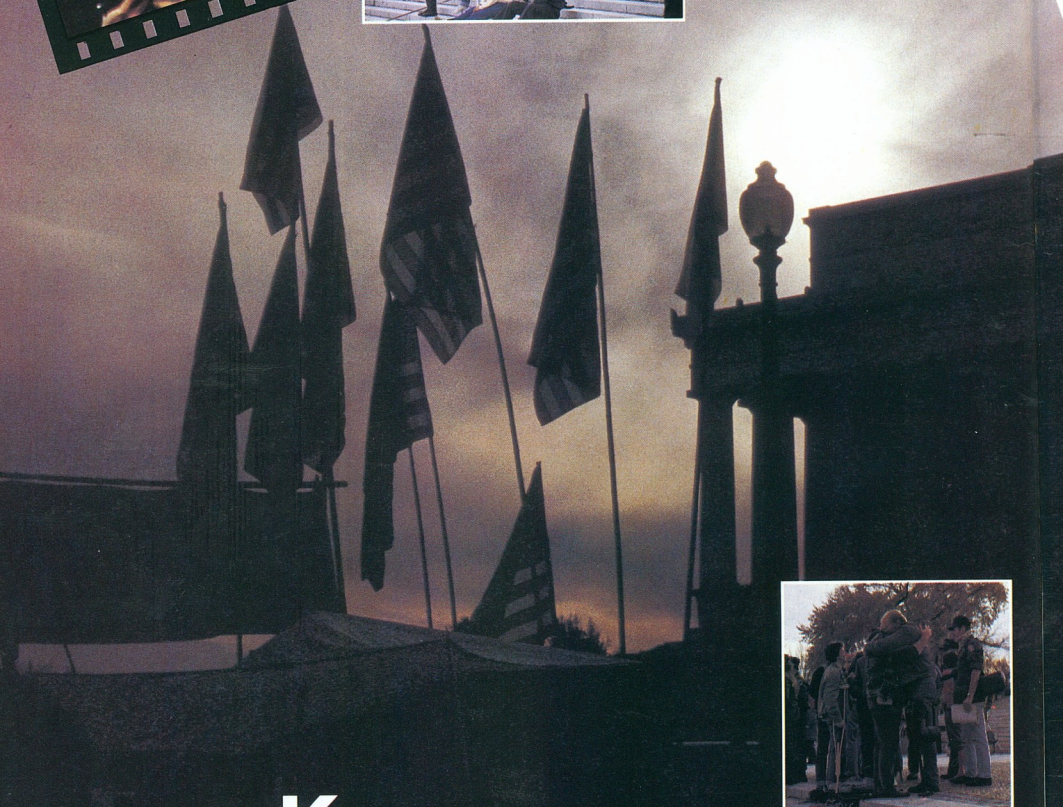
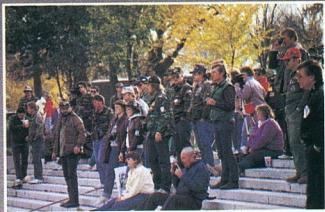
ÚJDONSÁG

**AZ EÖRS
VEGYESIPARI
KISSZÖVETKEZET
ÁTJÁTSZÓKÁBEL-
GYÁRTÁSI PROGRAMJA
A MINŐSÉGRE!**

*Az általunk gyártott kábeleket megvásárolhatja
a Budapest III., Szentendrei út 211. alatt
lévő üzletünkben.*

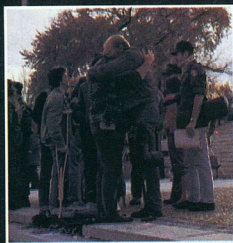
Különös társaság gyülekezik a washingtoni Lincoln-emlékmű körül. 1986. november 11-e, péntek. A nap melegen süt, én mégis vacogva igyekszem a Capitoliummal „farkasszemet néző” oszlopsor felé. Furcsa, zöld zubbonyt viselő emberek gyülekeznek, mellükön csak úgy ragyog a sok kítüntetés. Kis bődékban zászlókat, hanglemezt és jelvényt árulnak, rajtuk a felirat POW-MIA. Azt gondolom, valami szövetség ren-

dezi itt délutánját, esetleg egy vallási szekta készül tüntetni a Fehér Ház előtt, amikor hirtelen beugrik a reggeli lapok címlapja. „November 11: a Veterán Nap. Nagygyűlés a Fehér Ház előtt.”

Érdekelni kezd a dolog. A kis tavat megkerülöm, és fényképezőgépetem késznelben tartva igyekszem az emlékmű felé. A betonúton rendőrautók és lovasrendőrök. A park egyik sarkán egy szoborcsoport. Két katona.

Melléjük a földbe tűzve virágok, zászlók, koszorúk. Botrányszobornak számított még néhány évvel ezelőtt is, mert az egyik figura néger – de azon igazán nem lehetett vitatkozni: négeres is elesetek Vietnamban.

Egyre gyűlik a tömeg. A borotvátalan, katonadzsekkis negyvenes férfiak mellett egyre több nő és bácsika tűnik föl. Ők is POW-MIA zászlókat lengetnek, vagy szomorúan fotózzák a vietnami emlékművet. Most dób-

Az én Vietnam-filmem

benek rá, hogy a veteránok napja Amerikában már rég nem a második világháború vagy a koreai intervenció egykori harcosainak, hanem a közelmúlt vietnami háború túlélőinek – és halottnak – szól. Emlékezetembe villannak az *Apokalipszis most* helikopterjei, a felugató géppuskák, a fájdalomtól megkínzott emberi arcok.

POW-MIA: Prisoner of War – Missing in Action – tükörfordításban: hadifogoly – a fronton tűnt el. A felirat mellett rendre képek. Keresem John, aki My Lai mellett tűnt el; Bent, aki utoljára Saigonból írt, és így tovább. El a remény, hátha valaki most, több mint két évtized után tud valamit róla, hátha van csoda, és előkerül, bozontos hajjal, lefoggyva, leggyötörve. Valahogy – nem számít, hogyan. Láthatóan senki sem vár itt Rambo multimuszklijaira, „hősi elszántságára”, nincs helye itt annak a naivitáson is túlnővő önbecsapásnak, amit a Rambo és a hozzá hasonló filmek tucatjai tükröznek – szomorú egykedvűség ül meg a levegőn.

A kis tö előtt színes ruhába öltözött zenekar játszik. Ok is egykori frontharcosok. Karjukon fekete szalag. A Lincoln-emlékmű lépcsőjéről egykori társaik tapsol-

nak az emlékező-émlékezetes számoknak. Itt-ott azért nevetés is felharsan, ha egymásra talál két cimborá, de a többiek azonnal lepisszegetik őket. A rockkoncert most egyfajta áldozati mise. Az egyik Bob Dylan-számnál egy lány kirohan a szakállas énekeshez.

– Megsókolhatlak a volt férjem helyett? – kérdezi sirva, és azonnal az énekes nyakába borul. Hosszú percekig áll a zene, a veteránok pedig vidám fütttyel és kiabálással biztatják a csokoládzókat. Mikor végre kifogynak a szuszából, vaptaps közszönti a honleányt.

Leülök egy csoport mellé, mellettem barázdált arcú férfi szíjog. Zavartan kotorászik zsebében, katonai igazolványfelét húz elő. Nem útlevelét, nekem mégis a *Killing Fields* (Gyilkos mezők) című film hamisított útlevele jut az eszembe. Ott a menekülés egyetlen lehetőségét jelentette: az egyik tiszt helybéli tolmácsának készítették, hamisított arcképpel. Soha nem felejttem el a képsort, amikor a tolmács az útlevélvizsgálat során rettegve nyújtja át útlevelét az ellenőrző francia tisztnek. A tiszt éppen hogy belepillant, és már adja is vissza szánakozó mosollyal. A beragasztott fénykép ugyanis megfeketedett. S a képpel együtt szertefoszlott a menekülés reménye is.

Lassan lebukik a nap a Capitolium mögött. Úgy látszik, a rendőrség hiába vonult ki, nem lesz tüntetés, rendbontás vagy gyűjtogatás. Egyre többen igyekeznek a márvány síralófal felé (több ezer

áldozat nevét vésték bele egy furcsa alakú, többször tíz méter hosszú, fekete márványfalba). Feltűnnek a tévékamerák is, a helyzetet jól kihasználó szenátorok beszédeit, a különféle veterán-szövetségek felhívásait követelik, s most egy percre – az érdeklődés középpontjába kerül az a fiú is, aki idestova három éve él-hál gumimatrácán éppen átellenben az elnök lakhelyével. Egy személyben szimbolizálja a hazatértek reményvesztését, számkivettségét és idegenségét – abból él, amit a sétálók a kalapjába dobnak.

A virágok és koszorúk erejében szürke zakóba öltözött alacsony, idős emberre leszek figyelmes. Csokrát a földre rakja, aztán óvatosan körülnéz. Ballonkabátját a padra teszi, és zakója belső zsebéből szemüveget húz elő. Egy nevet keres a síralófalon. Ujja végigszánt a vé-

sett betűkön, pedig úgy tűnik, hunyt szemmel is megtalálná azt, amit keresett. Nyúlok a fényképezőgépiért, de aztán mégis inkább őt figyelem. A kisöreg ismét körülnéz, s miután úgy véli, senki sem figyeli, fület lassan a hideg márványra tapasztja. De egy pillanat csak a dráma, mert mellettem felzúmmog egy kamera, s az öreg zavarodottan odébblép. A mozdulat örökre elveszett – s nincs rendező, aki reprodukálni tudná.

Szakonyi Péter

KOMA ELEKTRO **M**ARKT

VIDEO · TV · AUDIO

■ Videokamerák

■ Videomagnók

■ Színes televíziók,
monitorok

■ Hifi tornyok Wien

■ Autórádió
-magnók

■ Kazetták

■ MÜNCHEN 40 (NSZK)

Königstein str. 1.

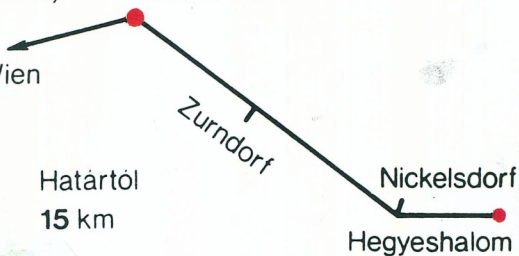
Tel.: 00-49-89-352733

■ GATTENDORF (AUSZTRIA)

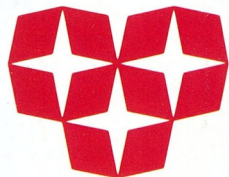
Hauptplatz 13.

Tel.: 00-43-2142-6674

Gattendorf

SAMSUNG

Mwst. adóvisszatérítés előre!
UDVARIAS, MAGYAR NYELVŰ KISZOLGÁLÁS!
Az üzlet előtt tágas parkolási lehetőség!

Hasonlítsa össze árainkat a nagyáruházak áraival!